

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra Žurnalistiky

**Nevyužívaný institut klauzule či výhrady svědomí novináře
v české žurnalistické samoregulaci**

Bakalářská práce

Autor práce: Eliška Melicharová

Studijní program: Mediální a komunikační studia

Vedoucí práce: PhDr. Václav Moravec, Ph.D. et Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3.5.2018

Eliška Melicharová

Bibliografický záznam:

MELICHAROVÁ, Eliška. *Nevyužívaný institut klauzule či výhrady svědomí novináře v české žurnalistické samoregulaci*. Praha, 2018. 108 s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra Žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Václav Moravec, Ph.D. et Ph.D.

Rozsah práce: 87 286 znaků

Na tomto místě bych ráda vyjádřila díky svému vedoucímu své práce PhDr. Václavu Moravcovi, Ph.D. et Ph.D. za poskytnutí cenných rad, kontrolu textu a za trpělivost a oporu při vedení této práce. Zároveň bych chtěla poděkovat paní Daniele Drtinové a pánům Adamovi Komersovi a Hanušovi Hanslíkovi za jejich ochotu se podělit o osobní zkušenosti. Také bych ráda poděkovala paní docentce Barboře Osvaldové, paní Vlastě Roškotové a panu Adamovi Černému za poskytnutí informací ohledně fungování daných etických kodexů. V neposlední řadě bych ráda poděkovala celé své rodině za podporu, které se mi dostává při studiu.

Abstrakt:

Ve své bakalářské práci se zaměřím na téma „klauzule či výhrad“ svědomí novináře jakožto nevyužívaný institut v české žurnalistické samoregulaci. Mimo tuto práci také poukazuje na to, zda čeští novináři uplatňují veškerá svá práva, a především pak klauzuli svědomí, nebo zda etické kodexy a další instituty nevyužívají. Žurnalisté mohou být při svém povolání vystaveni tlaku, ať už ze strany vedení média, nebo ze strany např. politické reprezentace. Novináři by svou práci měli vykonávat podle svého nejlepšího svědomí, jelikož ovlivňují veřejný život společnosti. Z těchto důvodů je důležité si uvědomit, že novináři potřebují jistou formu právní ochrany. Tato ochrana funguje skrze etické kodexy, skrze interní samoregulaci daného média. Mimo základní práva a povinnosti novinářů může být v etickém kodexu ustanovena institut klauzule či výhrada svědomí novináře, který opravňuje novináře odmítnout práci, jestliže je v rozporu s jeho morálními zájmy. V České republice je výhrada svědomí novináře ustanovena v Kodexu České televize a v Kodexu Českého rozhlasu. Pomocí rozhovorů s českými žurnalisty jsem zmapovala, zda jsou tyto právní ochrany novináři v českém mediálním prostředí využívány.

Abstract:

In this bachelor thesis, I will concentrate on the topic of the clause or reserves of conscience of journalists as unused institute in czech journalistic self-regulation. Besides this topic the bachelor thesis will point out on if czech journalists use all their rights, especially the clause or the reserves of conscience or of the ethical codes are not used in the journalistic self-regulation. Journalists can be exerted to the pressure from the directory of media, or for example from the politicians. Journalists are supposed to work according to their best conscience because of their influence on the public life of the society. According to these reasons it is important to realize that journalists need a legal protection. This kind of protection is established in ethical codes in the self-regulation of media. Besides the elementary rights and obligations the clause or reserves of conscience can be established in the ethical codes, which guarantee journalists that they can refuse a work which is in the contradiction with their conscience or their moral values. In Czech republic, reserves of conscience is established in the ethical code of Czech television and in the ethical code of Czech radio. In the thesis, I used the frame of structured interviews with czech journalists to show if these legal protections are used by journalists in czech media landscape.

Klíčová slova:

klauzule svědomí, výhrada svědomí, etický kodex, ochrana novinářů, morální hodnoty, svědomí, Česká republika

Keywords:

clause of conscience, reserves of conscience, ethical code, protection of journalists, moral values, conscience, Czech republic

Title: The not used institute of clause or reserves of conscience in journalism in czech self-regulation

Obsah

Úvod	2
1 Co je svědomí?	4
1.1 Význam svědomí	4
1.2 Původ svědomí	4
1.3 Definice svědomí	5
1.4 Specifika svědomí	8
1.5 Omylnost svědomí	9
1.6 Aplikace svědomí	10
1.7 Svědomí v žurnalistice	11
2 Etické kodexy	12
2.1 Definice etického kodexu	12
2.2 Česká žurnalistika a etické kodexy	12
2.3 Etický kodex Syndikátu novinářů ČR	14
2.4 Etický kodex ATO	15
2.5 Kodex ČT	16
3 Klausule či výhrada svědomí	19
3.1 Definice klauzule či výhrady svědomí	19
3.2 Klausule svědomí novináře v ČR	19
3.3 Etický kodex SN ČR a klauzule svědomí	20
3.4 Etický kodex ATO a klauzule svědomí	21
3.5 Kodex ČT a výhrada svědomí	21
4 Případové studie	23
4.1 Ovlivňování obsahu zpravodajství na ČT	24
4.2 Uplatnění Kodexu ČT a výhrady svědomí	27
4.3 Ovlivňování obsahu zpravodajství na TV Nova	30
4.4 Uplatnění kodexu TV Nova	33
4.5 Shrnutí	34
Závěr	36
Summary	38
Použitá literatura	39
Teze bakalářské práce	45
Seznam příloh	49

Úvod

Žurnalistické povolání je od svého počátku považováno za práci veřejnou, za službu lidu. Často se o novinářích mluví jako o hlídacích psech demokracie a média jsou čím dál více nepostradatelnou součástí našich životů, kdy nám přinášejí informace o hodnotách, postojích a názorech ve společnosti (Jirák a Köpplová, 2007, s. 11). Jestliže někdo chce informovat druhé, musí dodržovat určitá pravidla.

Novináři jsou povinni dodržovat určitá etická pravidla, morální hodnoty společnosti, na základě čehož se odvozuje důvěra lidí v média. Mezi významné prvky žurnalistických hodnot se stále řadí poslechnutí hlasu svědomí, dodržování zásadních principů nebo vyslovení nepřijemných pravd, což je často spojeno s určitým nebezpečím (McQuail, 2016, s. 74).

Práce novinářů spočívá v kontrole veřejného prostoru, a z tohoto důvodu mohou být často vystaveni tlaku jak ze strany vedení redakce, či majitelů média, tak ze strany politické reprezentace dané země. Zaměstnanci médií by z těchto důvodů měli mít nárok na ochranu práva integrity svědomí, a to v případech, kdy novinář zpracovává téma proti své víře, proti svému svědomí. Této právní ochraně se říká klauzule svědomí.

V českém žurnalistickém prostředí je institut klauzule svědomí či výhrady svědomí ustanoven v Kodexu České televize a v Kodexu Českého rozhlasu. Etické kodexy obou veřejnoprávních médií opravňuje novináře odmítnout práci, pokud je v rozporu s jeho morálními zájmy. I přestože je výhrada svědomí na úrovni zákona České republiky, čeští žurnalisté tento institut nevyužívají a při morálním rozporu vstupují s tímto problémem do médií, nebo podávají výpověď.

Mimo institut klauzule, či výhrady svědomí, jsou novináři chráněni etickými kodexy média, ve kterém pracují, popř. Etickým kodexem české profesní organizace Syndikátu novinářů. Tyto instituce by měly novinářům zaručit ochranu a poskytnout jim pomoc v případě morálního konfliktu.

Cílem této bakalářské práce je zjistit, zda čeští novináři využívají veškerá svá práva, a především pak výhradu svědomí a etické kodexy, které jim mají poskytovat ochranu při vykonávání jejich povolání a mají jim zamezit konání proti jejich svědomí. To budu sledovat u případu stížností 24 redaktorů, moderátorů a editorů Radě České televize z roku 2013 a konkrétně pak u Daniely Drtinové a Adama Komerse, kteří jako jediní zveřejnili podpisy pod tímto dokumentem. Druhým sledovaným případem bude obvinění z manipulace zpravodajství v TV Nova, které vznesli bývalí zaměstnanci této soukromé televize Emma Smetana a Hanuš Hanslík.

Od původně schváleného tématu Nevyužívaný institut klauzule či výhrady svědomí novináře v české žurnalistické samoregulaci jsem se po sběru primárních pramenů a konzultaci s vedoucím práce rozhodla, zaměřit se na uplatňování etických kodexů obecně, a to nejen na klauzuli či výhradu svědomí.

Od druhého záměru ověřit údajné ovlivňování zpravodajství na České televizi a na TV Nova jsem upustila, jelikož u soukromé stanice TV Nova není možnost získat archivní reportáže. Místo původně určené metodologie hloubkové rozhovory jsem se rozhodla použít polostrukturované rozhovory¹, jelikož v práci popisují dvě odlišné události a aktérům bylo nutné položit rozdílné otázky. Hlavní metodou práce zůstává případová studie².

Práce je časově omezena s ohledem na zkoumané kauzy v případových studiích. V případě České televize jsem změnila časové vymezení a místo období od srpna 2013 do ledna 2014 jsem se zaměřila více na období podání podnětu zaměstnanců České televize Radě ČT v říjnu roku 2013 a události reagující na tento podnět až po odchod obou aktérů z České televize.

U druhé kauzy týkající se odchodu Emmy Smetany a Hanuše Hanslíka z TV Nova nebudu popisovat všechny roky, kdy působili v této televizi. U tohoto případu se konkrétně budu věnovat období, kdy byli z TV Nova propuštěni a dobu poté, kdy upozornili na údajnou manipulaci ve zpravodajství TV Nova skrze média. Jde o dobu od března roku 2016 po únor roku 2017. Je nutné zmínit, že přes opakované žádosti o rozhovor s Emmou Smetanou, se toto interview neuskutečnilo.

V první kapitole představím význam, původ, definici a určitá specifika pojmu svědomí, což bude sloužit jako filosofický podklad pro chápání klauzule či výhrady svědomí. V další kapitole se věnuji obecně etickým kodexům žurnalistů a konkrétně Etickému kodexu Syndikátu novinářů, Etickému kodexu Asociace televizních organizací a Kodexu České televize, jejich historickému vývoji a obsahu. Poté se věnuji klauzuli svědomí a přítomnosti tohoto institutu v české samoregulaci. V této části jsem využila výsledky rozhovorů s osobami odpovědnými za dané kodexy, konkrétně s předsedou SN ČR Adamem Černým a jednatelkou společnosti ATO Vlastou Roškotovou. U Kodexu ČT jsem měla domluvený rozhovor s advokátem Martinem Elgerem, spoluvůrcem tohoto kodexu, ovšem i přes mé opakované výzvy se rozhovor nakonec neuskutečnil.

V praktické části této bakalářské práce jsem chronologicky popsala vývoj daných mediálních kauz v případových studiích. Poté jsem pomocí polostrukturovaných rozhovorů s vybranými aktéry nabídla pohled českých novinářů na využívání etických kodexů a klauzule či výhrady svědomí. V závěru se soustředím na shrnutí pozorování, které jsem v rámci své práce provedla.

---

¹U polostrukturovaného rozhovoru je dané předem tzv. jádro otázek, což je minimum témat a otázek, které byly nutné probrat. Na toto dané jádro se dále nabaluje množství doplňujících témat a otázek (Mioviský, 2006, s. 159-160).

²Případová studie je jednou z metod kvalitativního výzkumu. Stručně bývá charakterizována jako detailní studium jednoho či několika málo případů za účelem aplikace získaných poznatků při porozumění případům obdobným (Hendl, 2008, s. 103)

1. Co je svědomí?

1.1 Význam svědomí

Co je vlastně svědomí? Na jednoznačné definici tohoto pojmu neexistuje shoda ani u odborné, ani u laické veřejnosti. Těžko se pod tímto pojmem představuje něco hmatatelného a každý chápe význam tohoto slova jinak, a tak se to dělo i v průběhu lidských dějin.

V obecném smyslu svědomí znamená reakci člověka na principy a na normy jednání v sociální skupině, jejímž je příslušníkem. V užším smyslu jde podle Filosofického slovníku (1995, s. 389) o osobní přesvědčení, založené na nezpochybnovaném přijetí určitých morálních norem, které se stávají měřítkem posuzování vlastního chování.

Český sociolog Miloslav Petrušek (2017) v tomto kontextu píše, že svědomí se opírá o mravní obsahy individuálního vědomí, které se tvářejí pod vlivem obyčejů, tradice, konvencí, ale i rozpracovaných náboženských a filosofických morálních systémů.

Podle německého filosofa Roberta Spaemanna (1995, s. 67) je pojem svědomí užíván v různých souvislostech: „Svědomitým nazýváme člověka, který se vyznačuje tím, že přesně plní své každodenní povinnosti; tento pojem se ale také užívá, když někdo odmítne tyto povinnosti plnit a vystoupí proti nim.“ Spaemann (1995, s. 67–68) dále uvádí, že někteří filosofové pokládají svědomí za hlas boží v člověku a jiní za produkt drezury, za zvnitřnění původně vnějších vládnoucích norem v důsledku výchovy.

Z etymologického hlediska slovo svědomí je složený výraz dvou slov: s–vědomí (Rejzek, 2001, s. 677). Již podle toho rozboru je patrné, že svědomí souvisí s vědomím. S vědomím toho, co má být. Český filosof Metoděj Habáň (1991, s. 116) píše, že takové vědomí je vědomí ideálů, mravních principů a vědomí skutku, který byl vykonán podle toho, co má být. Hlavním podstatným prvkem svědomí je to, že se jedná o úkon praktického rozumu. Praktický rozum charakterizuje Habáň jako vědění nebo osobní vědomí o mravní hodnotě nebo špatnosti lidského úkonu. Takové vědomí nebo vědění má každý člověk, pokud užívá rozum, i člověk primitivní alespoň v tom nejširším pojetí.

1.2 Původ svědomí

I odpovědi na otázku, odkud svědomí pochází, se liší. Německý filosof Spaemann uvádí (1995, s. 68), že v každém člověku je vloha k tomu, aby měl svědomí, aby měl orgán rozlišující dobro a zlo. Ptá se, kdo svědomí, které nás řídí, nařídil a odpovídá na to: „Řídící aparát v nás naprogramovali rodiče. Normy, které na nás v našem dětství přenesli a které jsme poslouchali, jsme zvnitřnili, a příkazy, které jsme dostávali, jsme přeměnili v příkazy, které dáváme sami sobě.“

Naproti tomu rakouský psychoanalytik Sigmund Freud hovořil (1991, s. 366) v souvislosti se svědomím o pojmu *Nadjá*, který spolu s *Ono* a *Já* tvoří strukturu naší osobnosti¹. Podle Freuda vzniká *Nadjá* působením výchovy: „Úlohu, kterou později převezme *Nadjá*, hraje zpočátku vnější síla, autorita rodičů.“ *Nadjá* prahne po ideálech a nutí osobnost těchto ideálů dosáhnout. Freud poukázal na to, že *Já* se utváří pouze pod vedením *Nadjá* a osvobozuje člověka ze zajetí sféry pudů, ze zajetí neosobního *Ono*, a tak se z *Já* stane ono opravdové *Ego*.

Výklad svědomí jako produktu pouze výchovy je však zavádějící, pokaždé se přece lidé pod vlivem svědomí neobrací proti normám působícím ve společnosti, proti všeobecně závazným pravidlům, ve kterých jsme byli vychováni (Spaemann, 1995, s.67). Též nelze svědomí považovat za vrozené, nelze o něm hovořit jako o vrozeném instinktu. Instinkt totiž není svobodné jednání, protože člověk jednajícím instinktivně se cítí nesvobodný, je k jednání puzen. Naproti tomu jednání dle svědomí vyjadřuje: „Nechci jinak. Nemohu jinak chtít a ani nechci, abych mohl jinak chtít“ (Spaemann, 1995, s. 68).

Každý člověk disponuje svědomím a výchova rodičů na utváření svědomí hraje svou roli. U dětí lze pozorovat vytříbený smysl pro spravedlnost a jsou rozhořčené, když se děje nespravedlnost. Pokud by však neviděly hodnoty dobra a zla ztělesněny v nějaké autoritě, tzv. orgán dobra by zakrněl. Později se však děti právě od těchto autorit naučí lhát, aby se vyhnuly trestu, který jim hrozí, anebo zjistí, že jim rodiče neříkají pravdu. Svědomí postupem času zhrubne (Spaemann, 1995, s. 68–69).

1.3 Definice svědomí

Definice svědomí není ustálená a v průběhu lidských dějin se měnila. V této práci se budu věnovat pojetí svědomí v žurnalistice, ale je důležité načrtnout vývin definice a pojetí svědomí v evropské filosofické tradici. Filosofický pohled je relevantní, protože nápady a domněnky formují jedince, instituce a celé národy (Ward, 2010, s. 296). Svědomí se ve filosofii řeší už od samého počátku, svědomím se zabýval už Platon a Aristoteles.

Řecký filosof Platon uvádí pojetí svědomí svého učitele, Sokrata, v textu *Obrana Sokratova*. Platon píše o tom, jak Sokrates hovořil o svém vnitřním hlasu jako o bohovi a tento vnitřní hlas nazýval *daimonion*² „To ve mně již počínajíc od dětství jakýsi hlas, který, kdykoli se ozve, pokaždé mě odvrací, abych nedělal to, co právě hodlám dělat, avšak nikdy mě k ničemu nepobízí“ (Platon, 1994, s.32).

Sokratovo vysvětlení pojmu svědomí není však ještě tak propracované, jako to uvádí pozdější filosofové, ale lze o jeho vyložení svědomí uvažovat jako o jakési

¹Freud označoval *Nadjá* jako *Superego*, *Ono* jako *Id* a *Já* jako *Ego* (Freud, 1991, s. 366).

²Podle Sokrata se tento vnitřní hlas u něj objevoval a ozýval, když byl na rozpacích. Určil mu, jak jednat. Odvracel jej od činů, které neměl konat. Tento hlas ho nikdy k ničemu nevybízěl. Jde o vnitřní hlas, který každý člověk v určitých dobách slyší a jenž určuje směr a způsob jednání člověka (Dratina, 1929, s. 249–250).

první výpovědi o svědomí. Tento *daimonion* je charakteristický tím, že se vyjadřuje pouze k budoucím jednáním a že se jedná o hlas, který radí nedělat určitý zamýšlený čin.

Další řecký filosof a žák Platona, Aristoteles, položil základ k pochopení svědomí a to tím, že rozlišil teoretický a praktický rozum. Teoretický rozum podle Aristotela poznává pravdu jako takovou a cílem jeho poznání je nazírání pravdy. Na druhé straně praktický rozum se vztahuje k jednání, tedy skutečnost nejen představuje, ale směřuje k její změně (Anzenbacher, 2004, s. 98).

Svědomí se projevuje schopností praktického rozumu činit úsudky a závěry. Tato činnost praktického rozumu je součástí přirozeného zákona. Tento řecký filosof hovoří o svědomí předcházejícím, tedy o svědomí před činem, které nám říká, co dělat a co ne. Aristoteles podmiňoval svědomí moudrostí (Anzenbacher, 2004, s. 98).

Středověký katolický filosof a teolog scholastické tradice, Tomáš Akvinský, zkoumal svědomí a otázky s ním spojené ve dvou souvislostech. První přístup charakterizoval pojmy *conscientia* a *synderis*, a druhý terminologicky pojmenoval *lex naturalis*³. Akvinský říká, že svědomí je aplikace určitého vědomí na určitý výkon a přichází se dvěma možnými aplikacemi (Anzenbacher, 2001, s. 79–81).

Zaprvé, aplikace děje jako konstatování, že úkon je konán nebo byl vykonán, zda tedy jde o reflexi, ve které si uvědomíme, že něco právě vykonáváme nebo jsme již vykonali. Zadruhé, aplikace děje jako úvaha či zjišťování, jestli je úkon nebo není mravně dobrý. V tomto případě se jedná o reflexi, při které je úkon mravně posuzován. Tato aplikace charakterizuje svědomí, mravní reflexi, kdy se může jednat na jedné straně o úkon, který jsme již vykonali, ale i o úkon, který jsme ještě nevykonali a v hlavě o něm přemýšlíme, plánujeme ho. Tomu se říká předchozí svědomí a reflexe po výkonu se nazývá svědomí následné (Anzenbacher, 2001, s. 79). Dále hovořil o třech rovinách při aplikaci svědomí, které popíše v podkapitole aplikace svědomí.

V etice německého filosofa Immanuela Kanta je svědomím jedním z ústředních pojmů⁴. Kant demonstruje, že nad světem smyslů a teoretického rozumu je ještě svět mravního řádu, jenž je sice pouze inteligentní (myšlený), ale přesto k němu máme přístup prostřednictvím našeho jednání, které nám určuje praktický rozum (Hlavinka, 2008, s. 160).

---

³V případě prvního přístupu a definice *conscientia* Tomáš vychází z etymologie tohoto latinského slova; *considerare* = spoluvědět, a od toho *conscientia* = s – vědění, spoluvědění. Druhý přístup *lex naturalis* znamená přirozený zákon (Anzenbacher, 2004, s. 79–81).

⁴Řešení otázky mravního původu lidského jednání a možná etická určení člověka filosoficky rozpracoval v knihách *Kritika praktického rozumu* a *Základy metafyziky* (Hlavinka, 2008, s. 160).

Immanuel Kant (1910, s. 43–44) upozorňuje na to, že ve svědomí jde o to, abychom určovali dobro z čistého rozumu, a na druhé straně o to, abychom věděli, že jsme tímto dobrem kategoricky vázáni. Mravní zákon v člověku německý filosof popisuje jako kategorický imperativ a ten říká: „Jednej jen dle té maximy, skrze niž spolu chceš, aby se stala všeobecným pravidlem.“ Základní otázkou etiky pro Kanta je: „Co mám dělat?“ To je ovlivňováno vůlí. Vůle bere podle Kanta svou míru buď z individuálního rozumu nebo jsou pravidla jednání dána vnějškem (Kant, 1910, s.44–49).

Kant hovoří o svědomí jako o vrozeném soudci⁵. Svědomí v člověku funguje jako druhá osoba. Skrze svědomí lidská vůle subjektivně vykonává objektivní určení dané zákonem. Kant chápe jednotlivce jako autonomní osobu⁶ a svědomí chápe jako zákon, povinnost, která dává tvar životu člověka (Kant, 1910, s. 44–49).

Pro představitele německého idealismu, Georga Wilhelma Friedricha Hegela, představuje pojem svědomí⁷ jako základní stanovení bytí, poznání, vědomí. Hegel hovořil o duchu doby, který určuje mravní i kulturní a estetické povědomí (Hlavinka, 2008, s. 173).

Hegel pokládá svědomí za nejistou instanci, přestože vytvořil nejhlubší pojetí svědomí. Opravdové svědomí je podle Hegela v naprosté jistotě myslícího člověka, že dobře rozpoznal dobro a že se jím řídí (Hlavinka 2008 s. 173). Pro Hegela je jednání ze svědomí bytostným určením ducha: „Já, jenž je osloveno svědomím se může stát svobodně sebou samým“ (Olšovský 2005, s. 284).

Německý fenomenologický filosof Martin Heidegger (2002, s. 311) charakterizuje svědomí jako volání⁸. Toto volání svědomí posloucháme a svědomí spočívá v možnosti uchopit sama sebe. Heidegger mluví o tom, že jestliže slyšíme a rozumíme volající výzvě, dokazujeme, že chceme mít svědomí. Pro Heideggera svědomí patří k základní struktuře lidského bytí, kdy člověk nese za své konečné bytí odpovědnost.

Dále hovoří o tom, že svědomí má také funkci kritickou, ozývá se ve vztahu k určitému vykonanému nebo zamyšlenému činu. Heidegger také v rámci svědomí odkazuje na situaci, kterou označuje jako vrženost, kdy upozorňuje na naši tendenci bezmyšlenkovitě přijímat postoje okolí a řídit se jimi. Německý filosof především zdůrazňuje, že hlas svědomí je něco, co se ozývá v průběhu zážitku a následuje po činu. Hlas svědomí postává z hlubin naší existence a připomíná nám, čím vlastně jsme a můžeme být. Co je nám svěřeno a co máme vykonat (Heidegger, 2002, s. 310-317).

---

⁵Tohoto soudce staví člověk sám před sebe (Kant, 1910, s. 44).

⁶Být svobodný znamená z hlediska Kantovy autonomie být sám sobě zákonodárcem (Hlavinka, 2008, s. 161).

⁷O svědomí Hegel psal především v knihách *Fenomenologie ducha*, *Encyklopedie filozofických věd* a *Základy filozofie práva* (Hlavinka, 2008, s. 173).

⁸Heidegger říká: „Volá se neurčité *ono se* v jeho *bytí sebou*: tato výzva burcuje bytí sebou k jeho *moci být sebou*: a předvolává tedy pobyt do jeho možností“ (Heidegger, 2002, s. 311).

1.4 Specifika svědomí

Svědomí je lidskou výjimečností. Na rozdíl od zvířat a neživých věcí, pokud chce člověk učinit něco, co bude mít následky, bude poškozen někdo druhý, je schopen si tyto následky představit a následně zhodnotit, zda je toto jednání správné a zda za ně může vzít odpovědnost. Lidé mohou vědět, proč konají to, co konají. Mohou i vědomě a svobodně sledovat smysl svého jednání (Spaemann, 1995, s. 68).

Jde tedy o něco, co nás odlišuje od zvířat. Také pro Aristotela je mravnost jedinečným atributem lidských bytostí. Etické ctnosti jsou realizací ovládnutí nižších smyslových složek lidské přirozenosti rozumem (Hlavinka, 2008, s. 72).

Rakouský psychiatr Viktor Frankl (2006, s. 58) píše o svědomí jako o specificky lidském fenoménu: „Ale není jen lidské, ale také příliš lidské.“ Frankl svědomí definuje jako intuitivní schopnost najít jednorázový nebo jedinečný smysl, který se skrývá v každé situaci. Jedním slovem je svědomí orgán smyslu.

Dalším specifikem svědomí je autonomie svědomí, *svézákonnost svědomí*. Anzenbacher (2004, s. 286) uvádí, že morálně lze zavázat pouze svědomí a že svědomí dává zákon samo sobě. Podle Anzenbachera autonomie svědomí také znamená: „Nikdo nás nemůže morálně zavázat, jestliže my sami nemáme svědomí, že jsme k tomu vázáni.“

K této autonomii svědomí také patří další aspekt. Morální jednání se řídí podle našeho nejlepšího vědomí a svědomí. Nelze jednat nemorálně, jestliže není člověk přesvědčen o tom, že k ustanovení zákona v jeho svědomí došlo podle nejlepšího vědomí.

Svědomí se dělí na dva druhy: *předcházející* a *následující*. To první je úsudek o nadcházející akci, kterou máme v plánu vykonávat. Aristoteles to popsal: „Svědomí spočívá ve správném rozhodnutí toho, co máme udělat.“ Tento filosof hovoří tedy o svědomí předcházející činy (Anzenbacher, 2004, s. 289).

Druhým typem je *svědomí následující*, což je úsudek o dokončené akci. Toto svědomí⁹ popsal Immanuel Kant ve svém díle *Kritika praktického rozumu* (Hlavinka, 2004, s. 286). Anzenbacher (2004, s. 284) zmiňuje tzv. *mravní apriori*, což je aplikace svědomí na jednání před a jednání po¹⁰. Před jednáním se mravní apriori musí rozhodnout v praktickém rozumu, co má dělat. Po jednání jde o to, zda jednání bylo správné. Morální hodnota činu závisí na předchozím jednání.

---

⁹Kant mluví o svědomí: „Advokát, který mluví ve prospěch obviněného, nemůže naprosto utiшит svůj vnitřní hlas, který ho ovlivňuje“ (Hlavinka, 2004, s. 286).

¹⁰Anzenbacher uvádí (2004, s. 284): „Mravní apriori lze na jednání aplikovat před jednáním a po jednání.“

1.5 Omylnost svědomí

Je svědomí neomylné? Svědomí nemá vždy pravdu. Podobně jako všech našich pět smyslů, i jako lidský rozum, se svědomí někdy mýlí. Jde o orgán, který rozlišuje dobré a zlé. Existuje ovšem i svědomí, které člověka zavádí (Spaemann, 1995, s. 69).

Již zmíněný Viktor Frankl (2006, s. 58) píše: „Svědomí může člověka oklamávat. Ještě více: Až do posledního vydechnutí člověk neví, zda konal správně, zda naplnil smysl svého života, či zda se jenom nemýlil.“ I přestože je člověk odkázán na své svědomí a je jakkoli v nejistotě, zda se jeho svědomí mýlí, nebo ne, musí na sebe vzít riziko tohoto omylu a přiznat se ke své konečnosti.

Tomáš Akvinský i Immanuel Kant přichází však s tím, že autonomní svědomí je poslední morální instance a měřítko našich motivací a našeho jednání. Z toho vyplývá, že svědomí se nesmí mýlit, protože je naším měřítkem mravnosti. V případě, že by se o svědomí přemýšlelo jako o omylném, můžeme rezignovat na samotný význam mravnosti (Anzenbacher, 1994, s. 97).

Anzenbacher (1994, s. 97) dále uvádí, že uvažovat o bludném svědomí je legitimní z jiného, ne morálního hlediska. Bludné svědomí předpokládá, že v určitém sociálním kontextu jsou známa a převážně uznávána určitá měřítka či standardy toho, co je správné¹¹. Podle nich je možno porovnávat subjektivní přesvědčení.

Dá se dá hovořit ještě o dalších variantách, v nichž lze pozorovat ono bludné svědomí. Dnes uznávané standardy můžeme srovnávat s přesvědčením, jež bylo nebo je dominantní v jiných epochách nebo kulturách¹² a označit toto přesvědčení jako omylné. Také se stává, že si po určitém jednání uvědomíme, že jsme před jednáním zhodnotili tu nebo onu okolnost, a pak toto jednání prohlásíme za omyl. Mimo to se stává, že během času měníme své názory a dřívější přesvědčení pokládáme za omyl (Anzenbacher, 1994, s. 99).

Někteří lidé pod vlivem svého svědomí ubližují jiným lidem. Spaemann píše (1995, s. 69), že i tito lidé se řídí svým svědomím a že řídit se svým svědomím znamená pouze konat to, co člověk považuje za objektivní dobro. Pokládá si otázku, zda existuje kritérium, které by nám umožnilo odlišit správné svědomí od svědomí zavádějícího. Dochází k tomu, že kdyby něco takového bylo, nikdo by se již nemýlil. Jistým znakem toho, že jednáme dobře¹³, je to, že jsme ochotni zvážít, konfrontovat; kontrolovat svůj úsudek se soudy jiných lidí (Spaemann, 1995, s. 69–70).

---

¹¹Žijeme v určitých sociálních kontextech, kde jak v oblasti světonázorového postoje, tak v oblasti empirického stavu vědění existují převážně uznávané standardy toho, co je správné. Jednotlivci se však nemusí s těmito standardy ztotožňovat a mohou se od nich svými názory lišit. Tyto odchylky jsou pak považované za omyly (Anzenbacher, 1994, s. 97).

¹²Tím Anzenbacher (1994, s. 99) myslí např. otroctví, nebo kastovní systém. Určité kulturní odlišnosti, které pro „naší“ dobu, či kulturní prostředí již nejsou přijatelné.

¹³Což znamená, že nejednáme pod vlivem nálady, ale pod vlivem svědomí (Spaemann, 1995, s.69).

1.6 Aplikace svědomí

Jak bylo zmíněno v předchozí podkapitole, svědomí vztahuje mravní apriori na jednotlivé situace a dochází tak k praktickému úsudku. Immanuel Kant (1910, s. 45) popisuje princip této aplikace svědomí ve smyslu kategorického imperativu takto: „Ptej se sám sebe, zda bys jednání, k němuž se chystáš, mohl považovat za možné pro svou vůli, kdyby se mělo dít podle zákona, jejíž bys byl ty součástí.“ První premisou je mravní apriori, nebo imperativ. Druhá premisa je posouzení určité situace z hlediska mravního apriori. Závěr tohoto procesu obsahuje praktický úsudek o jisté povinnosti, a to je zase imperativ (Anzenbacher, 2004, s. 284).

U druhé premisy často nastává problém. Aristoteles poukazuje na to, že složitost situací vyžaduje schopnost posouzení, která se liší jak od teoretického vědění, tak od technického umu. Pro správné posouzení situace na základě apriori potřebujeme zvláštní cit¹⁴.

Když se svědomí má vztáhnout na jednání v dané situaci, zvažuje všechno to, co má pro toto jednání nějaký význam. Význam v tomto smyslu znamená zkušenost. Uplatňujeme tedy veškerou zkušenost, kterou máme. Užíváme jakýsi motivační horizont, který se ptá: „Co máme dělat?“ Tento motivační horizont je dějinný, a proto lidé nepokládají za to dobré a špatné to stejné (Anzenbacher, 2004, s. 284-285).

Tomáš Akvinský v motivačním horizontu rozlišoval tři roviny. Dle Akvinského je pro upřesnění svědomí rozhodující vědění neboli jaké vědomí je aplikováno při mravní aplikaci svědomí na úkon. Akvinský rozlišuje tři roviny tohoto vědomí, které označuje *synderis*, *sapientia* a *scientia*¹⁵ (Anzenbacher, 1994, s. 79-80).

Synderis je poznání praktických principů, tento typ vědění náleží do praktického rozumu a toto základní vědomí sama sebe je obecně lidské, neproměnné a trvalé. Při aplikaci na úkony funguje toto vědění zásadně normativně; přikazuje dobro a zakazuje zlo (Anzenbacher, 1994, s. 79).

Sapientia je získaný habitus lidského vědění¹⁶. Takový postoj, který se týká jeho základních přesvědčení a základních hodnot. Patří sem především náboženské a filozofické přesvědčení člověka. Třetí rovina svědomí, *scientia*, je získaný habitus empirického vědění, poznání faktů, podle čehož člověk je schopen znát a posuzovat různé oblasti praxe, souvislosti jednání a situace (Anzenbacher, 1994, s. 79-80).

Svědomí tak aplikuje apriorní mravní vědomí – *synderis* diferencovaný danými světonázorovými postoji – *sapientia* a konkretizovaný danými empirickými znalostmi – *scientia* na určité jednání v dané situaci. Jde o jakýsi troj-

---

¹⁴Aristoteles ji nazývá: „Rozumné jednání ve věcech, které jsou pro člověka dobré a špatné“ (Anzenbacher, 2004, s. 284 - 285).

¹⁵V překladu: *synderis* = základní vědomí sama sebe, *sapientia* = moudrost a *scientia* = vědění (Anzenbacher, 1994, s. 79-80).

¹⁶Tímto habitem má Tomáš Akvinský na mysli to, co bychom mohli označit jako základní světonázorový postoj člověka (Anzenbacher, 1994, s. 79).

stupňový systém vědění ve svědomí, tedy rámce, ve kterém se člověk pohybuje. Je důležité si uvědomit, že v případě světonázorového postoje a empirického faktického vědění jde zásadně o získané vědění. Individuální motivační horizonty lidí se mohou velice lišit, protože v nich jde o světový názor a o určitý stav poznání, motivační horizonty jsou společensky a dějinně zprostředkovány (Anzenbacher, 1994, s. 81).

1.7 Svědomí v žurnalistice

Z této kapitole je zřejmé, že každý člověk disponuje svědomím a na rozdíl od zvířat si je schopen uvědomovat si své činy. Už Sokrates hovořil o jistém vnitřním hlase, který slyšíme v případě, že jsme v rozpacích před konáním určitého činu (Platon, 1994, s.32). Svědomí je autonomní a je to úkon praktického rozumu, což je podle Habáně(1991, s. 116) vědomí o špatnosti lidského úkonu.

V rámci této práce je důležité si uvědomit, že při aplikaci svědomí používáme jakýsi motivační horizont, kdy podle Akvinského využíváme mravní vědomí diferencované danými světonázorovými postoji a konkretizovanými danými empirickými znalostmi. V případě světonázorových postojů a empirických znalostí jde o získané vědomí, které má každý z nás jinak dané. Právě mravní vědomí je obecně lidské a trvalé, což znamená, že dobré a zlé bychom měli vnímat stejně(Anzenbacher, 1994, s. 79-80). Znovu připomenu, že používání svědomí není neomylné a podle Spaemanna (1995, s. 69-70) bychom měli být ochotni zvážít, konfrontovat a kontrolovat svůj úsudek se soudy jiných lidí.

U institutu klauzule či výhrady svědomí je důležité si uvědomit, že každý z nás vnímá svědomí jinak a že svědomí se určitým způsobem formuje¹⁷. Novinářská práce je pod drobnohledem ze strany občanské, politické i ekonomické společnosti, a proto je na místě, aby i novináři mohli využít institut, který je bude chránit v případě, že se budou cítit, že jednají proti svému svědomí.

---

¹⁷viz výše

2. Etické kodexy

2.1 Definice etického kodexu

Etický kodex novináře je součástí novinářské etiky, která je součástí mediální etiky, resp. profesních norem, které se vztahují k výkonu novinářského povolání. Snaží se odrážet morální hodnoty akceptované širokou veřejností a na tomto základě poté definují postupy v médiích. Etika novinářská spadá do oblasti regulace médií, která se dále dělí na regulaci vnější a vnitřní. Etické kodexy spadají do vnitřní regulace.

V publikaci *Etika médií* definuje slovenská profesorka etiky Anna Remišová (2010, s. 312) profesní etický kodex následovně: „Představuje souhrn etických norem a principů, které jsou závazné pro každého vykonavatele dané profese. Je kompasem, který vede členy novinářské profese v jejich každodenní činnosti k respektování etických požadavků spjatých s novinářinou. Porušení etických norem novinářské profese je vnímáno jako přímé poškození pověsti profese s důsledkem ztráty důvěry ze strany veřejnosti.“

Publikace *Slovník mediální komunikace* definuje (2004, s. 56) etické kodexy jako: „Soubor norem, jimiž se má práce žurnalisty v daném dobovém a sociálním kontextu řídit a které se vztahují na výsledek jeho práce.“ Etickým kodexem se tedy rozumí soubor explicitně formulovaných pravidel, který se vyskytuje v samotném provozu mediální organizace, jakožto sociálně závazná pravidla profesně přijatelného chování (Reifová, 2004, s. 57). V Etickém kodexu Syndikátu novinářů České republiky se nachází pasáž o potřebě a opodstatnění existence etického kodexu¹.

Podle anglického sociologa Briana McNaira (2004, s.67) je zásadní, aby byla novinářská etika kodifikována a to proto, aby žurnalistika byla brána jako povolání. Říká, že novináře považuje za „vypravěče pravdy a oprávněné šířitele faktů“. Důvěra lidí v média je podmíněna tím, že novináři a další pracovníci v médiích musí dodržovat určitá pravidla, která jsou kodifikována v etickém kodexu.

2.2 Česká žurnalistika a etické kodexy

Po pádu komunistického režimu v Československé socialistické republice v roce 1989 došlo i ke konci cenzury v médiích. Počátky této transformace mediálního prostoru v České republice jsou význačné absencí jakékoli regulace médií. Český novinář a pedagog Václav Moravec píše (2005, s. 53): „Média a novináři existují více než čtyřicet let v autoritářské (resp. totalitní) společnosti chápali každou normativní regulaci (včetně principu samoregulace) jako omezování svobody slova a médií. Svoboda slova – byla hlavním principem, kterým žurnalisté v té době

---

¹Kodexy chování novinářů se snaží různým způsobem sladit práva a svobody novinářů s právy a svobodami občanů tak, aby se nedostávaly do konfliktu, a stanovit odpovědnost novinářů za jejich činnost (Syndikát novinářů ČR 1991).

argumentovali. Úvahy o etických aspektech práce novinářů, sebou přinášejí samoregulační pravidla, se po listopadu 1989 staly doslova úvahami kacírskými.“

Hlubší diskuze o potřebě etického kodexu pro novináře se objevily až v polovině devadesátých let. V prosinci roku 1994 byla přijata deklarace ministrů zúčastněných států na 4. Evropské konferenci o politice sdělovacích prostředků konané v Praze, ve které bod 11 říká: „Novináři mají právo přijímat své vlastní samoregulační normy např. ve formě etického kodexu.“ Tímto bodem se stanovuje právo na samoregulaci v žurnalistice² (Syndikát novinářů ČR, 1999).

Prvním kodexem po roce 1989 byl v České republice ustanoven Kodex České televize³. Na základě Kodexu ČT byl zřízen i Etický panel, který se stal konzultačním orgánem vedení České televize (Pitterman, Saturková a Šnábl, 2000, s. 108).

Prvním oficiálním dokumentem v České republice týkající se obecné roviny zásad správné žurnalistiky byl Etický kodex Syndikátu novinářů České republiky. Valná hromada SN ČR přijala tento kodex dne 18. června 1998. Komise pro etiku při SN ČR aktualizovala tento dokument pouze jednou dne 25. listopadu 1999 (Syndikát novinářů ČR, 1999).

Většina českých médií a mediálních organizací v současné době má své etické kodexy, podle kterých se řídí jejich zaměstnanci. V případě právních sporů a problémů, které vyžadují řešení u soudu, je proto nutné posoudit případ individuálně, na základě precedentů nebo dalších zkušeností z oblasti mediálního práva. V další části své bakalářské práce stručně představím etické kodexy, které jsou pro tuto práci stěžejní. Jedná se o etický kodex organizace Syndikátu novinářů České republiky, Kodex České televize a kodex Asociace televizních organizací.

V další části své bakalářské práce stručně představím etické kodexy, které jsou pro tuto práci stěžejní. Jedná se o Etický kodex organizace Syndikátu novinářů České republiky, Kodex České televize a Etický kodex redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů Asociace televizních organizací.

---

²V dokumentu se dále píše: „Kodexy chování mají být dobrovolně přijaty a dobrovolně uplatňovány a výkon novinářského povolání je založen zejména na základním právu na svobodu projevu, zaručenou článkem č. 10 Evropské konvence o lidských právech“ (Syndikát novinářů ČR, 1999).

³Kodex ČT dne 27. září roku 1995 přijala Rada ČT na návrh generálního ředitele televize veřejné služby Iva Mathého. Kodex ČT byl přílohou dokumentu Statut ČT a obsahoval zásady tvorby televizního programu, pasáž o etice žurnalistiky a o zařazování materiálů zobrazující násilí (Česká televize, 2018).

2.3 Etický kodex Syndikátu novinářů ČR

Syndikát novinářů České republiky je nejpočetnější profesní a stavovská organizace žurnalistů v ČR. Posláním této organizace je „hájit dodržování Listiny základních práv a svobod, zvláště pak jejich ustanovení o svobodě projevu a práva na informace a hájit nezávislost novinářů a novináře“ (Syndikát novinářů ČR, 2013).

Syndikát novinářů ČR je dobrovolným profesním sdružením novinářů, jehož členem se může stát každý aktivní novinář, který pracuje na stálý pracovní poměr, nebo volně spolupracuje s několika redakcemi. Člen⁴ je povinen dodržovat stanovy organizace a řídit se Etickým kodexem novináře (Syndikát novinářů ČR, 2014).

Podle Stanov Syndikátu novinářů ČR má spolek 11 hlavních posláních a cílů, mezi nimiž se nachází i tento bod: „Dodržovat a prosazovat Etický kodex novináře. Udržovat profesionální standardy novinářů a zlepšovat je, včetně profesionální přípravy novinářů“ (Syndikát novinářů ČR, 2014).

Etický kodex je členěn do tří hlavních oblastí⁵.

První oblast: *Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkreslené informace* – sem patří např. zavazuje novináře ke zveřejnění jen takových informací, jejichž původ je znám, upozorňuje na povinnost odlišování faktů od osobního názoru, také zavazuje novináře k odmítnutí tlaku kvůli zveřejnění nepravdivé informace a též odmítnutí jakýkoliv zásahů státní moci do novinářské práce.

Druhá oblast: *Požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice* – zde je např. psáno, že etický kodex upozorňuje novináře na osobní zodpovědnost za všechny jím uveřejněné materiály, zakazuje přijímání úplatků a dalších výhod, definuje konkrétně střet zájmů.

Třetí oblast: *Důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšují autoritu médií* – ve třetí oblasti se hovoří o ochraně zdroje informací, je zde presumpce nevinny, respektování soukromí osob a upozorňuje se na nepřístupnost plagiátorství (Syndikát novinářů ČR, 1999).

Dodržování kodexu má na starost Komise pro etiku při SN ČR. Tato komise⁶ byla ustanovena po vzniku Etického kodexu novináře a tvoří ji jedenáct členů, z nichž nadpoloviční většinu tvoří členové Syndikátu novinářů ČR. Ve stanovách se píše, že Komise pro etiku vydává obecná doporučení, konkrétní stanoviska i odsudky k jednotlivým případům porušení novinářské etiky jako nedílné součásti

⁴ „Členové spravují SN ČR prostřednictvím těchto orgánů: Valná hromada, Řídící výbor, Předseda SN ČR, Kontrolní skupina, Rozhodčí komise, Stálé a dočasné výbory, komise nebo pracovní skupiny zřízené Řídícím výborem k řešení dílčích záležitostí a Grémium“ (Syndikát novinářů ČR, 2014).

⁵ Doslovné znění kodexu viz příloha č. 7

⁶ Etická komise se pravidelně zabývá podměty veřejnosti ohledně sporných postupů žurnalistů (Syndikát novinářů ČR, 1998).

novinářské profesionality, při respektování svobody slova, projevu a tisku a práva občana na informace (Syndikát novinářů ČR, 1999).

Podle Moravce (2005, s. 56) se této komisi nepodařilo stát se respektovanou platformou, její závěry by se projevíly v úrovni etiky české žurnalistiky jako celku. To především klade za vinu pravděpodobně formálnímu chápání existence a poslání Syndikátů novinářů ČR u samotných členů této profesní organizace. Dodržování Etického kodexu SN ČR není právně vymahatelné a největší postih, který novináři hrozí při provinění proti kodexu je vyloučení z organizace.

2.4 Etický kodex ATO

Asociace televizních organizací, dále ATO, slouží k ochraně a realizaci společných zájmů členů sdružení spočívající zejména v zajišťování společného elektronického měření sledovanosti televize v České republice metodou TV metrů. ATO tento projekt zastřešuje a zároveň poskytuje koncovým uživatelům jednotná data o sledovanosti televizních stanic v České republice⁷ (ATO, 2015).

Dne 20. ledna roku 2009 se ATO rozhodla rozšířit předmět své činnosti o činnost samoregulační a přijala Etický kodex redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů a Kodex pravidel pro umístění produktu v televizním vysílání. Pro účely této bakalářské práce je důležitý pouze Etický kodex redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů. Tento kodex musí být respektovaný všemi členy ATO

---

⁷Asociace byla založena 1. 3. 1997 a řádnými členy této organizace jsou Česká televize, FTV Prima spol. s. r. o., TV NOVA s. r. o., Asociace mediálních agentur, Atmedia Czech s. r. o., Stanice O, a. s., přidruženými členy jsou Barrandov Televizní Studio, a. s., Asociace producentů v audiovizí a obchodními partnery ATO jsou Šlágr TV, spol. s. r. o. a Regionální televize CZ, s. r. o. (ATO, 2018).

jako etické minimum⁸. Kodex sestavila etická komise ATO a vychází především z článku 17 Listiny základních práv a svobod⁹ (ATO, 2009).

Tento kodex má 19 článků a preambuli¹⁰. Články mají vždy ústřední téma a následují určité body. Témata kodexu jsou:

1) *Cenzura*, 2) *Objektivita a vyváženost, zdroje informací, další povinnosti*, 3) *Názory a hodnotící komentáře*, 4) *Zákonné omezení svobody projevu*, 5) *Ochrana osobnosti některých obětí trestných činů*, 6) *Určité zjednodušení je možné*, 7) *Použití skryté kamery a skrytého mikrofonu*, 8) *Uveřejnění odposlechů*, 9) *Ochrana dětí a mladistvých před nežádoucím obsahem*, 10) *Vystupování dětí a mladistvých*, 11) *Dvoustupňová kontrola*, 12) *Ilustrační a archivní záběry*, 13) *Autorská díla v reportážích*, 14) *Získávání informací a nakládání s nimi*, 15) *Ochrana zdroje a obsahu informací*, 16) *Redaktorská čest*, 17) *Vztah k obecné veřejnosti*, 18) *Veřejný zájem* a 19) *Interpretace kodexu* (ATO, 2009).

V článku č. 19 Interpretace kodexu je ustanoveno: „Kodex je interpretován výlučně etickou komisí¹¹ Etická komise se zabývá uveřejněnými informacemi v případě stížnosti či podnětu jednotlivců, ale i stížností a podněty Rady pro rozhlasové a televizní vysílání“ (ATO, 2009).

2.5 Kodex ČT

Jak již bylo uvedeno výše první Kodex České televize byl prvním etickým kodexem novináře přijatým po roce 1989 v České republice. Rada ČT schválila dne 27. září roku 1995 na návrh generálního ředitele televize Iva Mathého dokument Statut ČT, jehož přílohou byl Kodex ČT a Strategie ČT. Kodex formuloval politiku, koncepci a základní cíle ČT v oblasti programu, techniky, financí, personálního obsazení i v oblasti mezinárodní spolupráce. Kodex shrnoval zásady a aspekty tvorby programu, zpravodajství a žurnalistiky ČT jako služby veřejnosti, a především ustanovil Etický panel ČT, který tehdy měl fungovat jako konzultační orgán ČT (Pitterman, Saturková a Šnábl, 2000, s. 359).

---

⁸To je ustanoveno v Preambuli kodexu: „Pravidla tohoto Kodexu musejí být respektována všemi členy ATO jako etické minimum“ (ATO, 2009).

⁹Článek 17 Listiny: (1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny. (2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu. (3) Cenzura je nepřijatelná. (4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. (5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon (Listina základních práv a svobod, 1991).

¹⁰Přesné znění kodexu je k dispozici v příloze č.8

¹¹ „Tato etická komise se skládá z jednatele ATO, právního zástupce ATO a prvními zástupci členů ATO provozovatelů televizního vysílání. Právní zástupci mohou jmenovat maximálně další tři členy z řad redaktorů. Předsedou komise je jednatel ATO.“ (ATO,2009)

V roce 1998 vznikl druhý Kodex České televize, který byl znovu součástí Statutu ČT¹² a měl i stejnou strukturu a koncepci, došlo však k přepracování některých formulací a byly upraveny některé souvislé pasáže (Pitterman, Saturková a Šnábl, 2000, s. 359).

Na přelomu let 2000/2001 se v České televizi odehrála tzv. televizní krize, či vánoční krize ČT. Tato krize týkající se nedůvěry zaměstnanců ČT vůči konání Rady České televize byla několikrát projednávána v Senátu Parlamentu České republiky i v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a změnila schvalování Kodexu ČT. Poslanec ODS Petr Pleva dne 12. ledna roku 2001 přednesl návrh na vypracování nového Kodexu ČT, který by schvalovala PSP ČR (Česká televize, 2011).

O čtrnáct dní později, konkrétně dne 25. ledna, byla narychlo přijatá novela zákona o České televizi (č.39/2001 sb.), která mimo jiné uložila Radě ČT povinnost předkládat Poslanecké sněmovně ke schválení Kodexu České televize.

Kodex ČT se po přijetí tohoto zákona stal samostatným dokumentem. Podle Moravce (2005, s. 55) došlo k popření principu samoregulace médií a do formování etických principů novinářů veřejné služby se vtáhla část politické reprezentace. Kodex týkající se etiky média veřejné služby byl postaven na úrovni zákoníku práce¹³.

Nový Kodex ČT se formoval téměř dva roky. Poslanecká sněmovna schválila až druhý návrh Kodexu ČT dne 2. června roku 2003. Kodex byl po schválení vyvěšen na internetových stránkách České televize a všichni zaměstnanci byli povinni se seznámit s obsahem¹⁴. Plnění Kodexu ČT sleduje Rada České televize (Pitterman, Saturková a Šnábl, 2000, s.359).

Současný Kodex ČT s podtitulem zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání je platný od 2. července 2003 a skládá se z preambule¹⁵, dvaceti šesti článků¹⁶ a definice Etického panelu.

---

¹²Součástí Statutu ČT bylo tak jako v předchozím dokumentu z roku 1995 ustanoven Etický panel ČT (Pitterman, Saturková a Šnábl, 2000, s. 359).

¹³Přesné znění zákona: „Do působnosti Rady náleží: předkládat Poslanecké sněmovně k schválení Kodexu České televize, který stanoví zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání; porušení Kodexu České televize je kvalifikováno jako porušení pracovní kázně podle zvláštního zákona“ (Zákon č.39/2001 sb.).

¹⁴Noví zaměstnanci museli ve své pracovní smlouvě podepsat klauzuli o znalosti Kodexu ČT či dodatek k již podepsané smlouvě, to samé platí pro externí pracovníky ČT (Pitterman, Saturková a Šnábl, 2000, s. 359).

¹⁵V preambuli jsou stanoveny základní zásady ČT, např.: „Česká televize si musí zakládat na otevřenosti, nestrannosti a nezávislosti. Musí však také dostát povinnosti stát vždy na straně lidské důstojnosti, základních lidských práv a svobod a úcty k přírodě a kulturnímu dědictví.“ (Kodex ČT, 2013)

¹⁶Čl. 1 Divák – občan na prvním místě, čl. 2 Zvláštní pozornost dětskému divákovi, čl. 3 Poplatník televizního poplatku – otevřený vztah, čl. 4 Tvůrce – základní předpoklad úspěchu, čl. 5 Péče o informace ve zpravodajství a aktuální publicistice, čl. 6 Diskusní pořady a pluralita, čl. 7 Otázky náboženství a etiky, čl. 8 Umělecké pořady a vkus, čl. 9 Jazykový projev, čl. 10 Vzdělávací a osvětové pořady, čl. 11 Zábavní pořady, čl. 12 Sportovní vysílání, čl. 13 Zákaz diskriminace, čl. 14 Presumpce nevin, čl. 15 Respekt k soukromí, čl. 16 Pravidla při natáčení, čl. 17 Zobrazování, čl. 18 Živé vysílání, čl. 19 Kritické situace, čl. 20 Charitativní dobročinná

Kodex ČT nebyl od svého přijetí novelizován a pro Českou televizi a její pracovníky je právně závazný. Z toho důvodu, že je Kodex ČT součástí právních předpisů ČR, je jeho porušení chápáno jako porušení pracovní kázně dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Tento fakt a fakt, že Kodex ČT je schvalován Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, určuje, že se tento dokument bere jako normu pracovně právní¹⁷, přestože etické kodexy jsou obvykle chápány jako normy samoregulační. Kodex ČT lze tak z hlediska žurnalistické teorie chápat jako hybridní model samoregulace.

činnost, čl. 21 Komerční část programu, čl. 22 Střet zájmů, čl. 23 Česká televize jako instituce, čl. 24 Péče o archivní fond, čl. 25 Základní pravidla hospodaření, čl. 26 Žaloby a správní řízení (Kodex ČT, 2013).

¹⁷Zákon o České televizi předjímá přijetí Kodexu, který má stanovit zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání závazné pro Českou televizi a její pracovníky. Zákon určuje, že se porušení Kodexu kvalifikuje jako porušení pracovní kázně podle zvláštního právního předpisu, zákoníku práce. Proces schvalování tohoto dokumentu Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR spolu se zmíněným odkazem na zákoník práce pak znamená, že se z norem obvykle samoregulačních, stanovených a přijímaných samotným médiem, stávají de facto normy pracovněprávní. (Kodex ČT, 2013)

3. Klausule či výhrada svědomí

3.1 Definice klauzule či výhrady svědomí

Etické kodexy neslouží pouze jako hlídač dodržování pravidel práce žurnalistů, ale také jako jakási záruka pro novináře při výkonu práce. Jako záruka, že na ně nebude vyvíjen tlak a že mohou svobodně reportovat o jakémkoliv tématu. Anglický mediální teoretik Denis McQuail (2009, s. 148) píše, že etické kodexy média přijímají, proto aby získala důvěru recipientů, a také aby jim pomohly vyřešit sporné oblasti. Do těchto oblastí můžeme zařadit i manipulaci v médiích, s čímž souvisí institut klauzule či výhrady svědomí.

V publikaci *Slovník žurnalistky* (2017, s. 124) je klauzule svědomí novináře definována: „Jako institut sloužící k ochraně práva novináře na integritu vlastního svědomí - a to v okamžicích, kdy se dostává do konfliktu se zpracovávaným tématem.“

Institut klauzule svědomí mohou využít novináři ve Francii, kde je klauzule svědomí součástí zákoníku práce od roku 1935. Ve Francii je klauzule svědomí externí regulací novinářského chování a je definována v článku 761–7.

Francouzský žurnalista, který chce uplatnit klauzuli, musí tento institut využít v co nejkratším časovém úseku po nově vzniklé situaci. Nejčastějším způsobem je sdělit své stanovisko vedení společnosti formou doporučeného dopisu. Na základě klauzule svědomí je okamžitě ukončen pracovní poměr a novinář čeká na návrh odstupného. Na případu Francie lze ukázat, jak tento institut má primárně zajistit svobodu při výkonu novinářského povolání. V případě, že dojde ke změně editorské linie média, má novinář právo svůj pracovní poměr ukončit a od zaměstnavatele požadovat jeden měsíční plat za každý odpracovaný rok pro dané médium (Pitrová, 2010, s. 44-45).

3.2 Klausule svědomí novináře v ČR

Institut klauzule svědomí novináře opravňuje novináře odmítnout práci, když je daný úkol v rozporu s jeho morálními zájmy. V etických kodexech tento institut absentuje.

Až na dvě výjimky, kdy je výhrada svědomí novináře přítomna v Kodexu ČT v článku 4.3 a též je ustanovena v Kodexu Českého rozhlasu v článku 5.3. Na příkladu klauzule svědomí ve Francii lze pozorovat, že tento institut je v této zemi zakotven v právních předpisech, a respektován. To by mělo platit i v českém prostředí, jelikož, jak bylo zmíněno výše, Kodex ČT je součástí Zákona o České televizi, tudíž je součástí českých právních předpisů.

V následující části se pokusím ukázat, že v kodexech nezbytných pro tuto bakalářskou práci institut klauzule či výhrady svědomí chybí a na základě rozhovorů s odpovědnými osobami se pokusím zodpovědět otázku, proč tomu tak je a

jakými jinými způsoby se mohou novináři bránit. Naopak u případu Kodexu ČT představím výhradu svědomí.

3.3 Etický kodex SN ČR a klauzule svědomí

Etický kodex Syndikátu novinářů České republiky je platný od roku 1998 a je závazný pro jeho členy a k jeho dobrovolnému dodržování vyzval všechny české a moravské novináře bez ohledu na jejich členství v syndikátu (Syndikát novinářů ČR, 1999). Vzhledem k tomu, že se jedná o jedinou profesní organizaci novinářů v České republice, měla by tato organizace dohlížet na novinářskou práci a také poskytovat ochranu českým žurnalistům.

Při bližším prostudování Etického kodexu jsem zjistila, že tento kodex nenabízí přímo institut klauzule či výhrady svědomí. Ohledně tohoto kodexu jsem oslovila předsedu Syndikátu novinářů České republiky pana Adama Černého. Podle jeho výkladu se dá klauzule či výhrada svědomí novináře z Etického kodexu Syndikátu novinářů vyvodit:

„Klauzule svědomí není v Etickém kodexu explicitně uvedena, ale lze ji odvodit z těchto bodů, které jsou obsaženy v bodu 1: g. odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace, i. přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností“ (Černý, 2018).

Na otázku, zda syndikát uvažuje o přijetí klauzule svědomí se mi dostala odpověď, že lze o přijetí tohoto institutu přemýšlet. Na stranu druhou Komise pro etiku může výhradu svědomí novináře řešit již v současné době, jestliže se bude respektovat výklad Etického kodexu¹. Předseda Adam Černý také poznamenal v této souvislosti:

„Za řadu let, kdy se komise zabývá stížnostmi týkající se etiky novinářské práce, se stížnost, na niž by bylo možno uplatnit klauzuli svědomí, nevyskytla. Což jistě nelze vykládat tak, že se podobné případy vůbec nestaly, faktem zároveň je, že o takových případech nelze najít informace ve veřejně dostupných zdrojích“ (Černý 2018).

Podle Adama Černého v současné době čeští novináři, jestliže cítí, že se směřování média změnilo, odejdou ze zaměstnání: „Nejobvyklejším a asi jediným způsobem je odchod, což platí zvláště pro soukromá média“ (Černý, 2018).

Etický kodex při Syndikátu novinářů České republiky nenabízí explicitně institut klauzuli či výhradu svědomí. Podle jeho předsedy Adama Černého se dá uvažovat o přijetí tohoto institutu do kodexu. Předsedkyně Komise pro etiku docentka Barbora Osvaldová si myslí, že klauzule svědomí by se za současné situace měla implementovat do kodexu².

---

¹viz výše

²Osobní rozhovor s doc. Barborou Osvaldovou: Máte v současné době pocit, že je potřeba

3.4 Etický kodex ATO a klauzule svědomí

Asociace televizních organizací přijala Etický kodex ATO v roce 2009 a od té doby nedošlo k obměně či reformě tohoto kodexu. V tomto dokumentu není přítomný článek věnující se klauzuli či výhradě svědomí novináře. Ohledně tohoto kodexu jsem kontaktovala jednatelku organizace paní Vlastu Roškotovou, která mi poskytla odpovědi týkající se tohoto kodexu.

Etický kodex redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů tato organizace přijala kvůli nedostatečné regulaci v zákoně, popsala situaci Roškotová.

„Samoregulaci považuje ATO v mnoha ohledech za efektivnější nástroj dozoru na televizním vysílání, než je regulace ze zákona. Inspirací k sepsání Etického Kodexu zpravodajských, politicko-publicistických pořadů a ostatních publicistických pořadů byla rovněž evropská legislativa, která podporuje samoregulaci mnohem intenzivněji než je obvyklé u nás“ (Roškotová, 2018).

Ohledně klauzule či výhrady svědomí se mi přímé odpovědi nedostalo, protože podle paní Roškotové by se tímto institutem měla zabývat profesní organizace Syndikát novinářů České republiky a asociaci to nepřísluší. Paní Roškotová vnímá kodex při Asociaci televizních organizací, více zaměřen na problematiku regulace televizního vysílání v rozsahu, který je vymezen zákonem č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Nejsme organizace sdružující novináře. A hlavním úkolem ATO podle ní není regulace médií, ale elektronické měření televizní sledovanosti (Roškotová, 2018).

3.5 Kodex ČT a výhrada svědomí

Kodex ČT platný od roku 2003 je již třetím etickým kodexem od roku 1989. V současném kodexu je výhrada svědomí včleněna do článku 4 *Tvůrce – základní předpoklad úspěchu*. V tomto článku se nachází bod 4. 3 nazvaný *Výhrada svědomí*, podle něhož se Česká televize zavazuje respektovat právo na integritu vlastního svědomí:

„Výhrada svědomí – Česká televize bude respektovat právo tvůrce na integritu vlastního svědomí, a pokud zaměstnanec svému nadřízenému nebo externí spolupracovník osobě, která s ním za Českou televizi jedná, předem oznámí, že mu svědomí nedovoluje pracovat na určitém tématu, bude takový tvůrce z práce na daném tématu uvolněn, aniž by za to byl s výhradou ušlé odměny za takto nevykonanou práci sankcionován. Tvůrce nemůže být ani dodatečně nucen projevít se v pořadu způsobem, který odporuje jeho svědomí nebo kterým by měnil záměr a smysl jeho díla. Dostane-li se v takovém případě do sporu s nadřízeným pracovníkem, čímž vyvstane možnost konfliktu svědomí, pak je Česká televize povinna jednat spolu s tvůrcem, případně s profesní organizací, která ho s jeho

---

implementovat klauzuli či výhradu svědomí do Etického kodexu Syndikátu novinářů ČR? Za současné situace ano. Viz příloha č. 6

souhlasem zastupuje, o řešení vzniklých rozporů obdobným způsobem, jaký je upraven v čl. 4.6“ (Kodex ČT, 2003).

Kodex ČT nabízí zaměstnancům České televize v případě, že se jejich svědomí dostává do konfliktu se zpracovaným tématem, možnost na tématu nepracovat. I přestože tento institut je v Kodexu ČT definován a nabízen, ještě nebyl od roku 2003 použit.³ Tato ustanovení jsou pro tento závěr určující, jelikož je to právě Etický panel, který ručí za dodržování Kodexu ČT (Kodex ČT, 2003).

---

³K tomuto závěru jsem došla po prostudování všech 103 usnesení a prohlášení Etického panelu, které panel vydal na webových stránkách České televize (Česká televize, 2018).

4. Případové studie

Tato bakalářské práce má za úkol objasnit, zda čeští novináři využívají dostatečně veškerá svá práva, konkrétně etické kodexy a institut výhrady svědomí novináře, nebo zda se jedná o nevyužívané instituty v české žurnalistické samoregulaci.

V rámci své bakalářské práce jsem použila případovou studii a kvalitativní výzkum¹, který v poslední době postupně získal v sociálních vědách rovnocenné postavení v porovnání ostatními formami výzkumu (Hendl, 2008, s. 47). Pro tento typ výzkumu jsem se rozhodla, jelikož výzkumník může v průběhu výzkumu modifikovat nebo doplňovat výzkumné otázky. V průběhu mého výzkumu jsem využila tři metody kvalitativního výzkumu, jak je uvádí Hendl (2008, s. 48) a těmi byly: zkoumání textů a dokumentů, videozáznamy a interview.

Interview byla pro tuto práci klíčová. Tato interview byla polostrukturovaná a jednalo se o polostrukturované rozhovory s danými aktéry české mediální sféry. U polostrukturovaného rozhovoru je dané předem tzv. jádro otázek, což je minimum témat a otázek, které byly nutné probrat. Na toto dané jádro se dále nabaluje množství doplňujících témat a otázek (Miovský, 2006, s. 159-160).

Pro případové studie jsem si vybrala dva případy z praxe. V první studii se věnuji Podnětu 24, který podalo dvacet čtyři redaktorů na Radu ČT v říjnu roku 2013. Redaktoři v něm upozorňovali na ovlivňování zpravodajství České televize ve prospěch určitých politických aktérů. V Kodexu ČT je klauzule, resp. výhrada svědomí, ustanovená a opravňuje novináře odmítnout práci, jestliže je v rozporu s jeho morálními zájmy. Tento institut však konkrétní aktéři nevyužili. Podnět 24 podepsali veřejně pouze Daniela Drtinová a Adam Komers, a proto jsem s těmito dvěma aktéry udělala rozhovor. Hlavním cílem těchto rozhovorů bylo zjistit, proč redaktoři podepsaní pod tento podnět nevyužili všech svých práv nabízených v Kodexu ČT, ale i práv ustanovených v Etickém kodexu Syndikátu novinářů České republiky.

V druhé případové studii se budu věnovat ovlivňování zpravodajství TV Nova, na které po svém nedobrovolném odchodu z této soukromé stanice upozornili Hanuš Hanslík a Emma Smetana. V tomto případě jsem pořídila rozhovor pouze s Hanušem Hanslíkem, jelikož Emma Smetana nereagovala na mých několik proseb o poskytnutí rozhovoru. V tomto případě se zaměřím na to, proč aktéři nevyužili právo odvolat se na Etický kodex Asociace televizních organizací a Etický kodex SN ČR. Mimo to bylo také cílem tohoto rozhovoru zjistit, zda by v jejich případě fungovala klauzule svědomí, či zda by to pomohlo situaci novinářů zaměstnaných na TV Nova.

---

¹Nevýhoda použité metodologie spočívá v tom, že získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a je obtížné testovat hypotézy a teorie. Výhody jsou dle Hendla (2008, s.50) tyto: získává podrobný popis a vhled při zkoumání fenoménu, pomáhá při počáteční exploraci fenoménů, dobře reaguje na místní situace a podmínky.

4.1 Ovlivňování obsahu zpravodajství na ČT

V říjnu roku 2003 podalo Radě ČT 24 redaktorů, moderátorů a editorů² veřejnoprávní ČT v čele s Danielou Drtinovou a Adamem Komersem stížnost nebo podnět, kterým upozorňovali: „Je ohroženo plnění úkolů veřejnoprávní služby v oblasti televizního vysílání.“ Podnět 24 byl dodán na Radu ČT dne 29. října 2013.

Redaktoři po radě požadovali přezkoumání konkrétních situací, zda jsou v souladu se Zákonem o České televizi č. 483/ 1991 Sb³. Podle tohoto podnětu bylo tomuto úkolu bráněno ze strany vedení (Podnět 24, 2013)⁴. Konkrétně se jednalo o témata: *Prezidentova „viróza“*, *Prezidentská volba – Benešovy dekrety*, *Prezidentská volba – Lživý inzerát proti Karlovi Schwarzenbergovi*, *Čínský orchestr v Praze*, *Boj uvnitř vedení ČSSD a Černá stavba zastupitele ČSSD*.

Dokument upozorňující na danou manipulaci zpravodajství ČT byl anonymně podepsán dvaceti čtyřmi⁵redaktory a podnět zaštiťovali Adam Komers, tehdejší vedoucí redaktor regionálního zpravodajství a zástupce šéfredaktora zpravodajství, a Daniela Drtinová, tehdejší moderátorka Interview Daniely Drtinové.

„Otevřeně jsme pod tím byli podepsáni já a Daniela Drtinová. S tím, že jsme řekli, dobře, tak se obětujeme. Já jsem byl nějakým způsobem činný v odborech a nechtěli jsme ohrožovat ty ostatní signatáře, protože lidi se logicky báli. Báli se na základě toho, co se v té redakci dělo, proto se báli otevřeně proti tomu vymezit,“ popisuje tehdejší situaci Adam Komers.

Původně byl Podnět 24 adresovaný pouze Radě ČT a měl zůstat neveřejný, to se ovšem nestalo a dokument byl druhý den zveřejněný na webovém serveru Mediář.cz (Aust, 2013). Adam Komers toto dění okomentoval: „Já ani nevím, kdo to tenkrát zveřejnil z těch radních. Z nás to nezveřejnil nikdo a my jsme to ani zveřejnit nechtěli. My jsme je dokonce v tom textu žádali, aby to nezveřejňovali.“

Podle Daniely Drtinové však bylo dobře, že nakonec došlo ke zveřejnění dokumentu: „Ano, byl to dobrý krok, posléze. Vedení ČT se odmítlo Podnětem 24 zabývat, docházelo k zastrašování redaktorů i moderátorů, a ještě před zveřejněním iniciátoři opakovaně upozorňovali, že pokud se podnět řádně nevyšetří, zveřejněn bude, protože společnost/koncesionáři mají právo dozvědět se o podezřelých z nepřipustného ovlivňování obsahu ve zpravodajství, jež si platí a také to, jak se k případným podezřením a jejich ne/šetření staví vedení i Rada ČT.“

Situace v České televizi eskalovala, protože den po zveřejnění téměř anonymního osočení z manipulace zpravodajství ČT vyjádřilo podporu šéfovi zpravodajství Zdeňku Šámalovi šedesát jedna redaktorů (Lupa.cz,2013). V prohlášení,

²Původně bylo pod podnětem podepsáno 23 pracovníků ČT (Kaczor, 2014, s. 439).

³Konkrétně: § 2 odst. 2) písm.: a) Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů. zákon č. 483/ 1991 Sb.)

⁴viz příloha č.9

⁵původně 23 podpisů

které bylo doručeno generálnímu řediteli České televize Petru Dvořákovi, píše: „Odmítáme, že bychom byli v období před parlamentními volbami i během nich vystaveni jakémukoliv tlaku či ovlivňování reportáží. Naopak byl každý den kladen důraz na maximální objektivitu. Vyjadřujeme tímto důvěru ve vedení zpravodajství“ (Vyjádření 61 redaktorů, 2013).⁶

O den později, 1. 11. 2013, podepsalo sedmnáct redaktorů ČT dopis, že o den mladší prohlášení směřovalo zejména k podpoře Zdeňka Šámala, kterého údajně chtěl generální ředitel odvolat. Na rozdíl od Podnětu 24, nebyly tyto tzv. protipetice anonymní a všichni podepsaní zveřejnili svůj podpis (Česká televize, 2013).

Rada ČT vydala prohlášení, že se bude podnětem ohledně manipulace zpravodajství České televize zabývat dne 6. 11. 2013 (iDNES.cz, 2013). V prohlášení České televize ze dne 31. 10. 2013 vysvětluje generální ředitel Petr Dvořák: „Jejich výhrady, byť na první pohled zcela vytržené z kontextu, nicméně беру vážně. Požádal jsem proto o vyjádření ředitele zpravodajství Zdeňka Šámala a rozhodl jsem se, že k posouzení těchto dílčích výhrad přizvu nezávislého a důvěryhodného auditora. Zároveň předpokládám, že celé vyjádření vedení zpravodajství k popsáním výhradám nechám posoudit Etickým panelem ČT před tím, než ho budu prezentovat Radě ČT“ (Česká televize, 2013).

Podle obou aktérů, Adama Komerse a Daniely Drtinové, bylo podání této stížnosti jejich poslední možností. „Ten podnět jsme se opakovaně pokoušeli doručit především generálnímu řediteli Petru Dvořákovi, který jej převzít odmítal, distancoval se od něj ve snaze nechat celou kauzu a odpovědnost na vedení zpravodajství. Podnět si vedení zpravodajství a ČT házelo jako horký brambor, při vědomí, že jde o velmi „třaskavý materiál“. Postupovali jsme nejdříve důsledně interně, externě až ve chvíli neřešení problému,“ vysvětluje Drtinová.

Rada České televize vydala na svém zasedání dne 6. 11. 2013 stanovisko: „Usnesení č. 241/20/13: Rada žádá generálního ředitele o prošetření a kompletní stanovisko k podnětu některých pracovníků redakce zpravodajství podepsaného D. Drtinovou a A. Komerskem, a sdělil ho Radě ČT v nejbližším možném termínu. Poté se Rada ČT bezprostředně rozhodne, na základě všech dostupných informací, jaké zaujme stanovisko. (14:0:0) Návrh byl přijat jednomyslně“ (Rada ČT, 2013).

Generální ředitel Petr Dvořák sestavil nezávislou komisi, která se měla tímto podnětem zabývat. Komise se sestávala z dánské novinářky českého původu Dany Schmidt, Roba Camerona z pražské redakce BBC, sociologa a teoretika médií Jaromíra Volka, vedoucí katedry žurnalistiky Barbory Osvaldové a prorektora Univerzity Karlovy v Praze Michala Šobra. „Dostanou všechny materiály, které máme k dispozici. S výsledky jejich šetření radu seznámím na příštím jednání, jak jsme původně slibovali,“ řekl Dvořák (Lupa.cz, 2013).

Tato komise ovšem neměla dlouhého trvání a generální ředitel komisi rozpustil 11. 12. 2013. Ve svém stanovisku uvedl:

---

⁶viz příloha

„Mé stanovisko striktně vychází ze znění zákona o České televizi a kodexu České televize a reaguje na podnět v uvedeném rozsahu. Na základě všech mně dostupných informací konstatuji, že podle mých zjištění nedošlo k porušení zákona o České televizi ani etického kodexu České televize a že nedošlo k vážnému narušení vyváženosti a korektnosti zpravodajství ČT. Z tohoto pohledu tedy považuji podnět části pracovníků redakce zpravodajství za neoprávněný“ (Dvořák, 2013).

Ve stejný den vydala prohlášení o situaci v České televizi i profesní organizace Syndikát novinářů České republiky, ve kterém dochází k závěru, že zpravodajství ČT musí být především objektivní. V tomto zápise se konstatuje, že objektivita je pojem sporný, avšak je definován, jak v zákoně České televize, tak v Kodexu ČT. Syndikát novinářů České republiky také nabídl řešení dané situace:

„V zahraničí (Francie, Británie) existuje klauzule svědomí, u nás nic takového není. Říká, že se na ni novinář může odvolat, když nesouhlasí s názorem nadřízeného (nebo majitele). Veřejnoprávní TV je financována z daně, z koncesionářských poplatků – majitelem je potom veřejnost. Tak že, pokud redaktor s nějakým postupem nesouhlasí, měl by mít možnost požádat o rozhodnutí nezávislého arbitra. a) řešení: ombudsman, na ČT nezávislý – nesmí tam mít ani nepatrný úvazek, nesmí pro TV pracovat ani jako producent, redaktor, komentátor. K němu by se měli mít možnost odvolat jak redaktoři, tak diváci. Otázka je ovšem, jak bude placen, aby byl opravdu nezávislý. b) Je třeba sledovat, jak bude zacházeno s autory petice. Jakmile bude podezření, že jsou šikanováni, má o tom být veřejnost informována“ (Syndikát novinářů ČT, 2013).

„Já vím, že jsme tenkrát na to čekali, jak na smilování, na odborný názor na tu věc. Asi po měsíci a kousek vypadlo z této Etické komise cosi, co jsme vůbec nedokázali vlastně rozluštit obsah, co to obsahuje, jestli docházelo k manipulaci, nebo ne. Vůbec jsme z tohoto vyjádření nepochopili, nebo já dodnes, co vlastně závěrem Etické komise bylo,“ konstatoval Adam Komers k ustanovení. Daniela Drtinové tehdejší stanovisko SN ČR vidí jinak: „Na vyjádření Komise pro etiku Syndikát novinářů jsme čekali dlouho, zklamána jsem nebyla, protože v tehdejší situaci, která skutečně byla absurdní, jsem už nic nečekala. Ocenila jsem, že se Komise podněte zabývala a částečně dala Podnětu24 za pravdu.“

Poslední vyjádření ze strany České televize vydal Etický panel ČT na podnět předsedy Rady ČT Milana Uhdeho. Etický panel České televize vydal usnesení 7. 1. 2014 a konstatovalo se v něm:

„V záznamech vysílaných reportáží a příspěvků neshledali členové Etického panelu žádný případ porušení Kodexu České televize, ani obecných pravidel novinářské etiky. Členové naopak konstatovali, že zhlédnuté příspěvky týkající se volby prezidenta republiky byly vyvážené a odpovídaly poslání televize veřejné služby. Členové současně konstatovali, že jim nepřísluší posuzovat etickou stránku ničeho jiného než odvysílaných pořadů. Posuzování interní editoriaální politiky nepadá do kompetence Etického panelu a ostatně, Etický panel ani nemá žádné

nástroje k jejímu prověřování“ (Etický panel České televize, 2014).

Daniela Drtinová se k tomu vyjádřila slovy: „Etický panel a interní komise se podnětem zabývaly. Bezzubým způsobem a v intencích vedení ČT. Respektive ve snaze a způsobem zamést kauzu pod koberec, tedy nezabývat se podstatou. Interní komise začala zpracovávat jakýsi audit ve stylu, jestli nemáme vztahové trable na pracovišti. Nepřípustnými zásahy do zpravodajství popsány v podnětu se nikdo nezabýval.“ Toto vyjádření Etického panelu ČT ukončilo vyšetřování na České televizi.

Daniela Drtinová opustila Českou televizi v dubnu roku 2014 z důvodu změn ve zpravodajství. „Když mi vedení redakce představilo svůj záměr vysílat Interview Daniely Drtinové ne čtyři, ale pět dní v týdnu, zvážila jsem své časové možnosti a rozhodla se tuto nabídku nepřijmout,“ sdělila Drtinová ve svém tiskovém prohlášení (Aust, 2014).

Adam Komers nejprve v listopadu roku 2013 rezignoval na post zástupce vedoucího zpravodajství. „Lidé kolem mě se začali vymezovat, že já jako člen vedení nemůžu něco takového podepsat a takové věci, tak nebudu členem vedení,“ okomentoval Komers svou rezignaci v osobním rozhovoru. V květnu roku 2016 se rozloučil s Českou televizí nadobro. Pro server iDNES.cz řekl, že už ho práce nenaplňovala (iDNES.cz, 2016).

4.2 Uplatnění Kodexu ČT a výhrady svědomí

Dvacet čtyři redaktorů, moderátorů a editorů z ČT se rozhodlo k uložení podnětu Radě ČT mimo jiné i z důvodu podezření na nedodržování Kodexu ČT. V podnětu se uvádí: „Může se jednat o systematické a cílené využívání veřejnoprávního zpravodajství ke službě jedné politicko – obchodní skupině. Cenzorské zásahy či pokusy o ně, příkazy vedoucí k porušování objektivity a vyváženosti ze strany šéfredaktora zpravodajství se vystupňovaly v době kampaní před volbou prezidenta ČR a po zvolení Miloše Zemana hlavou státu“ (Podnět 24, 2013).

Vzhledem k tomu, že je Česká televize veřejnoprávní médium, jednalo se o velmi vážná obvinění, která by byla v rozporu nejen s Kodexem ČT. Také se jedná o provinění proti Etickému kodexu Syndikátu novinářů České republiky, proti bodu 1 Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkreslené informace a konkrétně proti písmenům: „e. neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti, f. nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat, g. odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace a h. odmítat jakékoli zásahy státních orgánů, jež by mohly ovlivnit“ (Syndikát novinářů České republiky, 1999).

Jak již bylo konstatováno, oba aktéři se shodli, že se jednalo o jejich poslední možnost, jak se vzniklou situací něco dělat. „Já obecně nejsem proto, aby se špinavé prádlo pralo na veřejnosti. Myslím si, že je to vždycky víc ke škodě, ale jestliže není zbytlí, tak nic jiného nezbývá,“ řekl Adam Komers.

Podle stěžovatelů se jednalo o případy, kdy byli redaktoři nuceni pracovat proti svému svědomí. Bylo by tedy na snaze použít bod 4.3 z Kodexu ČT. Z rozhovorů s oběma aktéry, kteří zaštitili Podnět 24, vychází, že na to nikdo z dvaceti čtyř redaktorů nepomyslel:

„Klauzulí svědomí nikdo z nás neoperoval formálně, písemně, ale interně ano, a právě s etickou komisí jsme o ní mluvili, když jsme vysvětlovali naše postoje. Prakticky jsme pak postupovali po smyslu těch výhrad, v podnětu, a formální stránku pak už nikdo z nás neřešil. A pokud je mi známo, ani v konkrétních případech nikdo z redaktorů ČT neodmítl nějakou práci s odkazem na klauzuli svědomí,“ konstatovala Daniela Drtinová.

„To já nevím, protože my jsme se o těch případech dovídali ex post. Asi tady byla ta možnost, ale pokud vím, tak se to nestalo. Všechny tyhle případy se řešily ex post,“ řekl k využití výhrady svědomí v těchto případech Adam Komers. V případě obecného použití výhrady svědomí v rámci jejich působení v České televizi Daniela Drtinová i Adam Komers ani jednou nepřemýšleli nad tím, že by institut využili.

Oba aktéři konstatovali, že se oni sami se neocitli v situaci, kdy by bylo výhradu svědomí použít:

„Takto konkrétně jsem o tom nepřemýšlela nikdy, že bych se zaštitovala klauzulí svědomí, ale prakticky jsme samozřejmě tento institut využívali mnohokrát, protože poslední krize v ČT, nebo Podnět 24, nebyla první. Vždy byli novináři v těchto krizích konfrontováni se svědomím. Mně osobně se za celou dobu práce v ČT nestalo, že bych konala nebo musela konat v rozporu se svým svědomím. Nikdy jsem to nepřipustila, aby situace došla tak daleko. Mně osobně si taky nikdo z vedení nedovolil podsouvat práci, která by kolidovala se sférou svědomí, podobné případy se týkaly spíš mladších či začínajících kolegů, s nimiž se dá, s ohledem na řadu důvodů, samozřejmě mnohem lépe manipulovat,“ uvedla Drtinová.

„Ke mně si to nikdy nedovolili, nikdy jsem se nedostal do situace, kdy bych ten institut potřeboval využít. V mé práci si to nikdy nedovolili, vedení vědělo, že já bych si to nenechal líbit,“ reagoval na otázku Komers.

Na obecnější otázku, proč zaměstnanci nevyužívají Kodex ČT a výhradu svědomí, respondenti odpověděli následovně:

„Podle mě je to proto, že Etický kodex ve vojenské hierarchii ČT, nastavené stávajícím vedením ČT, zkrátka nemá tu vážnost. Je možné, že pokud by novinář ČT vyrukoval na členy vedení redakce zpravodajství s klauzulí svědomí, dočkal by se i posměchu. Manažeři zpravodajství ČT, aspoň tak jak si je pamatuji, nevím, jak je to dnes, etickou rovinou mnohdy nedisponovali. Pak je také otázka, kolik zaměstnanců kodex zná,“ sdělila Daniela Drtinová.

„Ne, absolutně ne. Do té doby, dokud jsem pro Českou televizi pracoval, tak

se Kodex ČT nevyužíval a teď už to nemůžu soudit, to už jsem tři roky mimo,“ vyjádřil se Adam Komers.

Jak již bylo zmíněno na začátku této podkapitoly, v případě manipulace zpravodajství a snahy ovlivnit redaktorskou práci, která by byla v rozporu se svědomím redaktoru, se staví také Etický kodex Syndikátů novinářů České republiky. V této souvislosti byla aktérům položena otázka, zda se jedná podle jejich názoru o respektovanou platformu a zda se cítili, že organizace je schopna je ochránit:

„Příliš respektovanou platformou není, o Syndikátu není moc slyšet, ale je to jedna z mála novinářských institucí, které máme. Mají vazbu i na zahraničí, tedy díky za ni. Ochrana by asi bylo příliš silné slovo, ale tato organizace chápe souvislosti, sleduje dění, normy a pravidla profese v zahraničí. V syndikátu jsou zkušené novináře, kteří jsou schopni a ochotni kompetentně se zabývat podněty, a to v této zemi rozhodně není málo,“ konstatovala Drtinová.

„Ne, já jsem byl svého času, někdy dávno předtím chvíli členem Syndikátu novinářů ČR. Předtím než jsem zjistil, že je to nesmyslná organizace, která vůbec nedělá to, co dělat má. To znamená, zastávat se způsobem novinářské nezávislosti a vůbec nedotknutelnosti té práce,“ vyjádřil se Komers.

V provedených rozhovorech se aktéři kauzy ovlivňování zpravodajství České televize z roku 2013 nezávisle na sobě shodli, že výhradu svědomí, tak jak je ustanovena v Kodexu ČT, nebylo možno použít a podle Drtinové s výhradou svědomí operovali neformálně při podání podnětu. Paní Drtinová připustila, že kdyby byla klauzule svědomí novináře ustanovena v zákoně o České televizi, tak by to novinářům v ČR pomohlo.

Celkově Daniela Drtinová hodnotí současnou situaci v České republice takto: „Způsoby a nástroje obrany pro takové případy v normách, i etických, v České republice jsou, ale pouze na papíře. Etická kultura ani v mediálním prostředí stále není na tak vysoké úrovni jako v západním světě a tak novinář, který nechce *konat proti svému svědomí*, je stále považován spíše za kverulanta. Navíc, především tedy média korporátního typu – mají, podle mé zkušenosti, vybudován důmyslný systém, jak případný podnět skupiny novinářů či protest jednotlivce nevyšetřit a zamést pod koberec. Schovají se pod několikaměsíční personální či jiný audit, zadají odbornou *analýzu*, která se tváří, že vyšetřuje a na konci procesu je nula – v horším případě se vina svalí na iniciátora nebo iniciátorky. Záleží tedy pak na odvaze jednotlivců, ochotě případně ztratit práci a taky na podpoře kolegů.“

Podle Adama Komerse novináři v České republice nemají mnoho možností v případě, že se změní směřování redakce, ve které pracují: „Já osobně si myslím, že to vždy závisí na osobnosti každého jedince, jestli se v takovém případě dokáže uchránit sám, nebo ne. Většinou to dopadne tak, že jestliže je ten novinář dostatečně silný, tak se dokáže ubránit sám. Nejhuře dopadnou ti, kteří se snaží vyhovět a ten protivník na nich pozná slabost. To je vždycky největší problém. Ale institucionálně, si myslím, novinář nemá ochranu.“

Podle jeho názoru by ustanovení klauzule svědomí v zákonech České republiky pomohlo jen z části: „Já si myslím, že by to mělo být ustanovený v zákoně, protože od toho se pak dá odpíchnout. Takže ano, zákon je základ. Ale nestačí to, je třeba ten akt si kultivovat a vždycky to závisí na síle těch novinářů a jakýsi ochotě, nebo pochopení těch nadřízených. Musí to být ve vzájemný symbióze a oni většinou ti nadřízení nechápou, že je to vlastně v jejich prospěch. V prospěch jejich média, když se toho novináře zastanou.“

Daniela Drtinová ustanovení klauzule svědomí v zákonech České republiky okomentovala slovy: „Pokud by se klauzule svědomí dostala jako právní institut do těla zákona, zřejmě tedy do zákona o ČT, zcela jistě by to pomohlo. Tedy pokud by její případné neakceptování či narušení ze strany zaměstnavatele doprovázela i adekvátní sankce. Pak by se dalo počítat s vymahatelností a klauzule by byla brána vážněji než dnes. Doprovázet by to ale musela na straně novinářů – zaměstnanců odvaha klauzuli svědomí v případě nutnosti uplatnit a museli by se dokázat zbavit autocenzury, která dnes decimuje novinářské prostředí napříč většinou médií.“

4.3 Ovlivňování obsahu zpravodajství na TV Nova

Druhá případová studie se bude zabývat údajnou manipulací zpravodajství na TV Nova, na které v únoru 2017 upozornili bývalí zaměstnanci TV Nova Emma Smetana, tehdejší redaktorka a moderátorka zpráv, a Hanuš Hanslík, tehdejší editor a vedoucí domácího zpravodajství. Oba byli dlouholetí zaměstnanci TV Nova a podle jejich slov dostali výpověď právě kvůli tomu, že vedení TV Nova upozornili na manipulaci zpravodajství (Forum24.cz, 2017).

Jelikož se jejich podnět ohledně manipulace zpravodajství řešil pouze uvnitř mediální společnosti TV Nova, která spadá pod Central European Media Enterprises, neexistuje o této skutečnosti žádný veřejný záznam. Emmě Smetaně byla dána výpověď v březnu roku 2016 a Hanušovi Hanslíkovi téhož roku v listopadu. Oba aktéři poprvé veřejně promluvili o manipulaci uvnitř zpravodajství TV Nova poprvé pro webový server Forum24 v únoru 2017.

Hanuš Hanslík poskytl tomuto médiu téměř dvacetiminutový rozhovor, Emma Smetana se vyjádřila pouze k jedné otázce. Podle jejich přesvědčení byli z TV Nova propuštěni poté, co upozornili na manipulaci při přípravě zpravodajství. Jednalo se zejména o témata týkající se prezidenta Miloše Zemana, ministra financí Andreje Babiše, hnutí Úsvit. Hanslík se pro Forum24 vyjádřil tak, že ohledně těchto politických aktérů se nejednalo o objektivní zpracování reportáží ve zpravodajství TV Nova. Zpravodajský web Forum24 zveřejnil i jediné stanovisko TV Nova k tomuto případu: „Na TV Nova jsme byli odkázáni na tiskovou mluvčí, která nám sdělila pouze to, že oba redaktori byli propuštěni z důvodů reorganizace“ (Forum24.cz, 2017).

„Tady nastala situace, kdy já jsem byl v pozici vedoucího domácí rubriky. V téhle pozici jsem nejdřív jeden týden v měsíci, protože jsme se střídali čtyři, potom dva týdny v měsíci jsem seděl v jakýsi editorské pozici, kdy jsem kromě

toho, že jsem plánoval, co bude dělat domácí oddělení dělal, tak jsem pak tu jejich práci s redaktory konzultoval, kontroloval ty jejich stopáže, než s tím šli do střížny. Začal jsem vnímat, že zejména věci týkající se Andreje Babiše jsou upravovaný dodatečně, když to hodně zjednoduším, v jeho prospěch. Ono to začínalo tak, že to ze začátku nemuselo být vůbec tak vnímané, pak to přitvrzovalo. Netýkalo se to jenom Babiše, těch věcí bylo víc a já jsem tomu nejdřív nedával žádnou váhu. Čím víc těch věcí přibývalo, tak jsem se tím začal zabývat, a protože jako člověk, který za to nese odpovědnost, jsem si začal zaznamenávat vlastně, kdo, jakým způsobem ty věci začal upravovat.

Při první příležitosti, kdy jsem měl možnost nějak o tom mluvit s ředitelem zpravodajství, tak jsem mu to řekl, že tohle vnímám a že se mi to nelíbí a on mi na to řekl, že mi do toho nic není a prostě ať držím hubu nebo že mě vyhodí. Já jsem se s tím pak snažil bojovat. Občas se mi povedlo ty věci trochu záškodnický předělat zpátky, tak jak měly být. Ale samozřejmě se ten konflikt prohluboval a já už jsem potom vlastně neviděl jiné řešení než svůj odchod, protože jsem se na tom nechtěl podílet. Věděl jsem, že to nedokážu. Většinou lidí v redakci to bylo jedno. Také byli v redakci lidi, kterým to jedno nebylo, ale ti volili tu cestu, že sami odešli, a nebo to řešili se mnou a tak si jako zanádaovali, ale vlastně s tím nešli nikam ven. Takže jsem věděl, že nikdo další do toho se mnou nepůjde. Pak se stalo, že jsme se o tom bavili s Emmou Smetanou, která se rozhodla do toho se mnou jít. S vědomím, že to pro nás skončí špatně, jsme se rozhodli, že jediné, co můžeme udělat jako zaměstnanci loajální firmě, je, nikoliv tu věc zmedializovat, a vlastně udělat takovou jako podpásovku na TV NOVA, ale řešit to uvnitř firmy a to tím, že půjdeme za generálním ředitelem,“ popisuje tehdejší situaci Hanuš Hanslík.

Generální ředitel Christoph Mainusch to dal na starost finanční ředitelce TV Nova a vedoucímu právního oddělení. Pro účel ověření informací, které generální ředitel dostal od Hanslíka se Smetanou, byla najata externí právní firma, která zahájila vnitřní audit (Forum24.cz, 2017).

„Ta právní firma vycházela pouze z vnitřních zdrojů a neprošetřila materiály, které jsme generálnímu řediteli já a Emma Smetana předložili. Takže ani nemohla nic zjistit,“ dodává Hanuš. Po čtyřech měsících vyšetřování byl oběma zaměstnancům předložen závěr vyšetřování. „Závěr zněl, že se nepodařilo nic potvrdit, ani se nepodařilo nic vyvrátit,“ říká Hanuš.

V rozhovoru pro webový server Lidovky.cz Emma Smetana popsala situaci dost podobně: „Na podzim roku 2015 jsem se o tom bavila s kolegou Hanušem Hanslíkem, tehdy šéfreportérem zpravodajství TV Nova. Načež z něj najednou vypadlo, že odhalil jasné mechanismy manipulace ve zpravodajství, řekl mi o několika konkrétních případech, zmapoval, v čí prospěch se tak dělo, někdy krátkodobě, jindy dlouhodobě. Shodli jsme se, že tohle prostě nemůžeme nechat být. Chvilí jsme řešili, co s tím, a pak jsme se rozhodli postupovat tím nejloajálnějším možným způsobem, tedy upozornit na ty zjištěné skutečnosti vedení televize, tedy jednatele CET21 Christopa Mainusche. Ten nás vzápětí přijal, spolu s ním u toho byla i spolujednatelka a finanční ředitelka Klára Brachtlová. Měli jsme s

Hanušem pocit, že naše podezření berou velmi vážně, a do několika dnů zadali externí audit. Právníci z jedné renomované kanceláře si nás pozvali, aby vyslechli, co jsme odhalili, ujistili nás, že to všechno prošetří, a že nás budou brzy informovat“ (Lidovky. cz, 2017).

Emma Smetana dostala výpověď ani ne týden po dodání závěru tohoto auditu. „Já jsem měla už delší dobu velké neshody s vedením zpravodajství a několikrát mi bylo zasahováno do reportérské práce víc, než je podle mě únosné,“ uvedla Emma Smetana pro server Lidovky.cz. „V jednu chvíli jsem odhalila, že ve zpravodajství jsou manipulovány reportáže a reportéři, oznámila jsem to nejvyššímu vedení, a to na to reagovalo tak, že jsem dostala výpověď. Vím, kdo za tím stál a hodlám to odhalit až na tom soudním řízení a já to považuji za povinnost odhalit veřejnosti, jak zpravodajství funguje. Já jsem to řešila tak, že jsem šla za tím nejvyšším vedením, protože nebylo možné zvednout nějakou větší podporu,“ konstatovala Emma Smetana pro server Forum24.cz.

Hanuš Hanslík byl sesazen z pozice vedoucího domácího zpravodajství (Forum24.cz, 2017). „Výpověď jsem dostal později. Přibližně půlroku po Emmě, aby to nevypadalo, že nás vyhodili společně,“ přibližuje situaci Hanuš.

Moderátorka Emma Smetana se rozhodla pro řešení soudní cestou. Pro server Forum24 tehdy uvedla: „Je mi známo, kdo za tím stál, což je skutečnost, kterou hodlám odhalit u soudu. Podala jsem žalobu o neplatnost výpovědi a předpokládám, že u soudu zazní všechny okolnosti související s mým odchodem“ (Forum 24, 2017). Smetana podala na TV Nova žalobu kvůli neplatnosti výpovědi, neboť byla v době, kdy dostala výpověď těhotná.

Prvoinstanční soud, který proběhl v květnu roku 2017, se přiklonil na stranu moderátorky. Výpověď byla daná těhotné zaměstnankyni, a tím pádem neplatila podle slov předsedy obvodního soudu Petra Mouchy (Lidovky. cz, 2017). Televize Nova se odvolala a v únoru 2018 s tímto odvoláním uspěla. Městský soud v Praze 5 zamítl žalobu Emmy Smetany⁷, protože moderátorka nepodala žalobu včas (Lidovky. cz, 2018).

I podle dřívějších vyjádření Smetany se očekávalo, že se žaloba bude týkat manipulace na TV Nova. Tento soud se však zabýval platností výpovědi Emmy Smetany a tudíž není jeho závěr zcela relevantní pro tuto bakalářskou práci.

---

⁷ Emma Smetana se k rozhodnutí soudu vyjádřila: „U obvodního soudu jsme v květnu prokázali, že jsme k podání žaloby tazkvaně včas neměli žádný důvod. TV Nova se totiž do určité chvíle chovala tak, jako bych stále byla zaměstnankyní. Chodily mi platy a také jeden vytýkácí dopis, v němž mi mimo jiné hrozí výpovědí. Napadlo by vás, že když vám zaměstnavatel hrozí výpovědí, tak že už ji dávno máte? Evidentním záměrem televize bylo, uchlácholit mě v tom, abych nepodávala žalobu na neplatnost výpovědi. Po uplynutí lhůty, o které se domnívali, že je lhůtou pro podání žalovy, mi najednou oznámili, že pracovní poměr vlastně již dávno skončil. Chování TV Nova, která beze studu lže, bohužel vykazuje typické prvky arogance moci. Víc než cokoli je to trapné, ubohé a nízké. Opakuji své dřívější vyjádření, že TV Nova by si měla uvědomit, že není prodejcem nádobí, ale médiem, které by mělo mít nějakou společenskou odpovědnost a nechovat se jako hochštapler“ (Lidovky.cz 2018).

4.4 Uplatnění kodexu TV Nova

Obvinění z možné manipulace zpravodajství TV Nova, které vyjádření Hanuše mohlo být i neúmyslné, je závažné obvinění proti standardům novinářské práce. Jednalo by se proti provinění vůči Etickému kodexu ATO, který jsou zaměstnanci TV Nova povinni dodržovat.

Konkrétně by se jednalo o provinění proti čl. 18⁸.

Těž se jedná o provinění proti Etickému kodexu Syndikátu novinářů České republiky, proti bodu 1 Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkrácené informace a konkrétně proti písmenu: *e. neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti, f. nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat, g. odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace a h. odmítat jakékoli zásahy státních orgánů, jež by mohly ovlivnit* (Syndikát novinářů České republiky 1999).

V takovém případě by se Hanuš Hanslík a Emma Smetana měli odvolat, popř. měli by mít možnost, se odvolat na jeden z daných kodexů. Na otázku, proč tak neučinili Hanuš Hanslík odpověděl:

„Asociace televizních organizací vznikla za jedním jediným účelem, a to za účelem elektronického měření sledovanosti a nefunguje to jako organizace, která by mluvila do novinářské práce. Takže jestli má nějaký kodex, což vím, že má, ale ani jsem ho nikdy nečetl, tak by mě ani nenapadlo se na tento kodex odvolat. Jestliže ten existuje, tak je zcela formální a s činností té organizace nemá nic společného. Nehledě na to, že TV Nova má v ATO velmi silné slovo, takže by to bylo naprosto zbytečné.“

Podle Hanuše by v této situaci nefungovalo ani odvolání se na klauzuli či výhradu svědomí, kdyby takový institut uvnitř společnosti TV Nova fungoval. „Myslím si, že kdyby něco takového existovalo, tak by se ho pár lidí pokusilo využít. Poté co by se ukázalo, že to bylo k ničemu, což by se ukázalo. Tak by pak fungoval čistě formálně a už by ho nikdo dál nevyužíval,“ tvrdí Hanslík.

V případě Etického kodexu Syndikátu novinářů České republiky Hanuš Hanslík konstatoval, že nevnímá tuto organizaci jako respektovanou platformu: „I když v poslední době cením snahu toho Syndikátu novinářů se nějak oživit.“ Hanslík přiznal, že se v jeho situaci mohl odvolat na Etický kodex, popř. požádat Syndikát novinářů České republiky jakožto profesní organizaci o pomoc.

„Nepřemýšlel, protože jak jsem říkal, tak mě vlastně vůbec nenapadlo, že Syndikát by mohl v této situaci nějak pomoci. I když možná teď, když o tom mluvíme, tak to možná byla chyba, možná mě to napadnout mohlo a mohl jsem to udělat, ale vlastně mě to vůbec nenapadlo. Ale myslím si, že kdyby ten syndikát

⁸ „Veřejný zájem: Veřejným zájmem se rozumí obecný zájem společnosti na tom, aby obdržela určitou informaci. Jedná se např. o informace týkající se činnosti veřejně činných osob (politici, herci, zpěváci sportovci apod.) či o informace, které mohou mít společenský dopad.“ (ATO, 2009)

měl mít svůj význam, tak by měl vystupovat aktivně sám od sebe. A v případě, že takovou věc zaznamená, tak by měl těm lidem nabídnout jako sám pomoc. I když říkám, mohlo mě to napadnout, nenapadlo. Ale protože jsem vlastně nečekal, že by nějaká pomoc tady v téhle situaci mohla být.“

Podle Hanslíka by této situaci nepomohlo ani, kdyby byla klauzule či výhrada svědomí přítomna v českých zákonech: „Já si nemyslím, že tohle je věc zákonů. I vlastně tiskový zákon, byť ne takhle přímo, ale na tyhle věci myslí, protože je dané zákonem právo chránit zdroj a takové ty základní novinářská práva jsou daná. Ale myslím si, že ne všechno se dá upravit zákony a že i kdyby ta snaha byla, že by to vlastně reálný dopad těžko bude mít. Protože to jsou věci, které těžko někomu dokážete. Těžko vlastně někomu dokážete, jestli pracuje podle svého nejlepšího svědomí a vědomí nebo ne. To prostě si ten člověk musí vyřešit sám v sobě.“

Celkově Hanuš Hanslík chápe současnou situaci ohledně ochrany novináře, jestliže se změní směřování média, nedostatečně. „Lze to, určitě ano. Jde jenom o to, jestli ten konkrétní jedinec chce. Existuje spousta takových, kteří chtějí a mnohokrát se stalo, že když se směřování média změnilo, tak se to buď pokoušeli změnit a když se jim to nepovedlo, tak odešli. Následně založili vlastní média. Ale pak je spousta novinářů, kteří to neřeší vůbec. Těch důvodů je asi více, ale jeden z těch hlavních je strach o práci. Raději se přizpůsobí, než ztratí to zaměstnání, protože v médiích dnes tolik těch příležitostí není, třeba oproti devadesátým letům, kdy jsem začínal. To bylo těch příležitostí víc především v tištěných denících. Dneska zase je spousta internetových redakcí, to je pravda, ale všechny ty redakce prošly zeštíhlováním a těch příležitostí tolik není. Takže to je ten důvod, proč některý lidi takhle nepostupují. Pak je taky typ novinářů, kterým to je jedno.“

4.5 Shrnutí

V této praktické části bakalářské práce jsem se zabývala případovými studiemi manipulace zpravodajství. První studie se týkala ovlivňování zpravodajství ve veřejnoprávní České televizi, kdy na tuto skutečnost upozornil Podnět 24 – dvacet čtyři redaktorů upozornilo písemně Radu ČT na své pochybnosti a pouze dva zaměstnanci ČT, Daniela Drtinová a Adam Komers, se pod Podnět 24 podepsali veřejně. V druhé studii jsem popisovala zevrubně ovlivňování zpravodajství soukromé televize TV Nova, popis není tak detailní kvůli nedostatku veřejných informací. O manipulaci zpravodajství uvnitř TV Nova informovali média její bývalí zaměstnanci Hanuš Hanslík a Emma Smetana.

V prvním případě se došlo k tomu, že aktéři se mimo jiné také odvolávali na Kodex ČT. Komers, ani Drtinová, nezvažovali odvolání se na výhradu svědomí, která je ustanovena v Kodexu ČT. Podle Drtinové jednali dle výhrady svědomí neformálně. Adam Komers zdůraznil, že se o aktivaci tohoto článku neuvažovalo, protože se k případům údajné manipulace dodatečně, kdy už by výhradu svědomí podle Komerse nešlo použít. Oba bývalí zaměstnanci ČT se shodli, že nikdy necítili potřebu tento institut použít, a to z důvodu, že se nedostali do situace, kdyby byli vystaveni pokusu o manipulaci s jejich novinářskou prací.

U druhého případu, ovlivňování zpravodajství TV Nova, Hanuš Hanslík nad odvoláním se na Etický kodex ATO neuvažoval a jeho hlavní důvod byl, že etický kodex Asociace televizních organizací nečetl a nepovažuje to za instituci, která by mu zaručila práva v rámci firmy TV Nova. Podle Hanslíka by nepomohlo ani ustanovení klauzule nebo výhrady svědomí do tohoto či jiného kodexu, který by TV Nova používala. Podle něj by se jednalo o čistě formální záležitost, kterou by možná pár lidí využilo, ale institut jako takový by nefungoval.

V případě Etického kodexu Syndikátu novinářů mě zajímalo, zda ho aktéři považují za institut, který by je jako novináře ochraňoval. Podle Daniely Drtinové se jedná o důležitý institut, avšak syndikát není podle jejích slov příliš respektovanou organizací. Na tom se shodli i další dva aktéři. Adam Komers považuje syndikát za nesmyslnou organizaci a Hanuš Hanslík tuto organizaci respektuje, ale podle něj by bylo třeba, aby byl *vice slyšet*. Zajímavé je, že ani jeden z aktérů není, ani nebyl, členem Syndikátu novinářů České republiky.

Ustanovení klauzule svědomí v zákonech České republiky by podle Drtinové pomohlo za předpokladu, že by v zákonech byla ustanovena i adekvátní sankce. „Pak by se dalo počítat s vymahatelností a klauzule by byla brána vážněji než dnes,“ uvádí Drtinová. Pro Adama Komerse by to byl začátek a podle něj by se jednalo o jakýsi základ, na kterém by se stavělo dále. Pro Hanuše Hanslíka je svědomí něco, co se nedá upravit zákonem. „Těžko vlastně někomu dokážete, jestli pracuje podle svého nejlepšího svědomí a vědomí nebo ne,“ uvedl.

V obou případech se všichni tři zpovídání aktéři shodují na tom, že v českém mediálním prostředí je třeba spíše odvahy daného jedince – novináře při řešení neetických praktik uvnitř médií. „Záleží tedy pak na odvaze jednotlivců, ochotě případně ztratit práci a taky na podpoře kolegů,“ říká o této problematice Drtinová. „Za mě to vždy závisí na osobnosti každého jedince, jestli se dokáže ubránit sám, nebo nedokáže,“ řekl Komers. „Jde jenom o to, jestli ten konkrétní jedinec chce a je spousta takových který chtějí a mockrát to udělali, že když se změnilo směřování média tak, buď se to pokoušeli změnit, když se jim to nepovedlo, tak odešli,“ přiblížil situaci Hanslík.

S tímto názorem se shoduje i předseda Syndikátu novinářů České republiky Adam Černý: „Nejobvyklejším a asi jediným způsobem je odchod, což platí zvláště pro soukromá média. Již se to několikrát stalo, viz. odchody novinářů z Lidových novin v 90. letech nebo z MfD v následujícím desetiletí anebo nejnověji z Lidových novin a MfD v minulých letech.“ Na situaci ve veřejnoprávních médiích však má jinou odpověď: „V případě médií veřejné služby je na místě diskuse uvnitř, případně na veřejnosti, protože lze diskutovat, do jaké míry jsou dodržovány zákony o ČRo a ČT. Viz. tzv. televizní krize nebo nedávná debata o reakci Rady ČRo a vedení Českého rozhlasu na reportáž Janka Kroupy o Agrofertu,“ uvedl Černý.

Závěr

Lidé si na rozdíl od zvířat a neživých věcí dokáží uvědomovat své činy a dokáží si uvědomit následky činu, který by měl poškodit druhé (Spaemann, 1995, s. 68). Svědomím disponuje každý člověk a je jen na jeho uvážení, zda ten vnitřní hlas poslechne. Svědomí se diferencuje na svědomí před činem a na svědomí po činu. V případě předcházejícího svědomí se můžeme poradit s tzv. vnitřním hlasem, vnitřním soudcem, zda je naše nadcházející konání v souladu s naším nejlepším svědomím a vědomím.

Na novináře jsou od nepaměti kladeny větší nároky, neboť jsou kontrolovány občanskou společností, politickou reprezentací, ale i ekonomickou společností. Těž se po žurnalistech vyžaduje dodržování určitých pravidel, která jsou zakotvena v etických kodexech. Ty se snaží odrážet morální hodnoty společnosti.

V případě, že novinář je v rozporu se svým svědomím, měla by mu být na oplátku poskytnuta ochrana, měl by mít možnost se odvolat bez udání důvodů. Zároveň by novinář měl být schopen využít všech svých práv v rámci daného média či v rámci právních předpisů, a to z toho důvodu, aby veřejnosti dokázal, že se snažil použít všechny prostředky v rámci nastavených pravidel, ale jeho nadřízení to nerespektovali, a tak se jedná o médium, které neslouží dobře veřejnosti⁹.

Institut klauzule svědomí¹⁰, aneb právo, které opravňuje novináře odmítnout práci, jestliže je v rozporu s jeho morálními zájmy, je v českém prostředí přítomno v kodexu České televize a Českého rozhlasu. Avšak tento institut čeští novináři nevyužívají a v případě morálního rozporu odcházejí ze zaměstnání, popř. problém řeší na veřejnosti. Jelikož tento institut je ustanoven pouze v těchto dvou kodexech, chrání pouze zaměstnance daných veřejnoprávních médií. V práci jsem se zaměřila i na využívání etických kodexů obecně jako formu ochrany novináře při výkonu povolání. Cílem práce bylo zjistit, zda čeští novináři využívají veškerá svá práva plynoucí z etických kodexů platných v médiích a zda využívají klauzuli či výhradu svědomí.

Na základě provedených polostrukturovaných rozhovorů s aktéry případových studiích si dovoluji tvrdit, že čeští novináři etické kodexy nevnímají jako formu ochrany při vykonávání svého povolání.

V případě ovlivňování zpravodajství na České televizi je na místě otázka, kolik zaměstnanců Kodex ČT opravdu podrobně zná a zda ví, jak výhradu svědomí využít. U tohoto případu se totiž ukázalo, že profesní organizace Syndikát novinářů České republiky doporučovala České televizi ustanovení institutu klauzule svědomí, i když už je tento institut daný v Kodexu ČT. Ani profesní organizace tudíž nevěděla, že tento institut mohl být v daném případě využit. Vzhledem k tomu, že Kodex ČT je součástí zákona o ČT, dá se říci, že výhrada svědomí je zakotvena v právních předpisech ČR. Ovšem z mého pozorování vyplynulo, že to

---

⁹Tj. média jsou hlídacímí psy demokracie.

¹⁰Respektive výhrada svědomí.

tak aktéři nevnímají a ani o tom neví.

Aktéři se ve skrze shodli, že svědomí a dodržování etických pravidel žurnalistické práce jsou pro ně důležitou součástí jejich zaměstnání. Za zásadní zjištění této práce považují to, že zpovídání novináři výhradu svědomí, etické kodexy, ale i profesní organizaci Syndikát novinářů České republiky, nevnímají jako dostatečnou formu ochrany.

Podle jejich názoru více záleží na jakési osobní síle či odvaze daného novináře v případě, že je vystaven tlaku a možné manipulaci s jeho prací. Především pak u Kodexu ČT, který je součástí zákona o České televizi, je pak na místě se ptát, jakým způsobem tento kodex funguje a jaké jsou možné sankce v případě porušení.

Zde zopakují, že podobný názor zastává i předseda Syndikátu novinářů České republiky. Podle jeho názoru je nejběžnějším řešením problému svědomí novináře v ČR odchod z média.

Čeští novináři nevyžívají veškerá svá práva, protože etické kodexy a profesní organizaci Syndikát novinářů ČR nevnímají jako dostatečnou formu ochrany, která by jim v jejich daných případech pomohla. V práci bylo zmíněno, že hlubší forma diskuze o etických aspektech žurnalistiky nastala v českém prostředí až v druhé polovině devadesátých let. Je otázkou, proč se externí a interní regulace v českém mediálním prostoru dále nevyvíjí a nedochází k aktualizaci etických kodexů tak, aby reflektovali potřeby zdejších novinářů. Pro zodpovězení této otázky by bylo rozsáhlejšího pozorování a výzkumu, než bylo provedeno v této bakalářské práci.

Ochrana novinářů se stává aktuálním tématem posledních let. Letos se podle Reportérů bez hranic rapidně snížila míra svobody tisku v Evropě. Česká republika si pohoršila o 11 příček (Reporters without borders, 2018). Stejně jako potřeba právní ochrany novinářů je však také na místě otázka, zda bude tato ochrana využívána a či jak docílit toho, aby se obnovila důvěra novinářů v instituce, které je mají chránit.

Cílem práce bylo zjistit, zda novináři využívají, nebo nevyžívají institut klauzule či výhrady svědomí a etické kodexy platné v médiích. V této bakalářské práci jsem došla k závěru, že novináři v České republice svá práva nevyžívají plně a v případě, že jsou nuceni pracovat proti svému svědomí, volí jinou cestu: odchod z médií, žalobu, nebo veřejně na tyto skutečnosti upozorňují.

Summary

The journalistic profession is very difficult because there are many claims on journalists. They are controlled by the civic society, political society, but also by the economic society. Also, journalists are obliged to follow certain rules which are established in ethic codes. These rules are usually formed by the moral values of the society. However, journalists should have certain rights which should be observed.

If journalist is in the contradiction with his conscience or his moral values, he should be able to use a right which guarantee him to refuse a work without losing the job. The clause or reserves of conscience is established in Czech republic in the ethical code of Czech television and in the ethical code of Czech radio. However, this institute is not used by czech journalists. Also, ethical codes, where rights of journalists are preserved, are not used by czech journalists as well.

The aim of this thesis was to demonstrate if czech journalists do use all the rights guaranteed to them by the ethical codes. Interviews with czech journalist were used for description of the situation in the czech media landscape. The underlying findings of this thesis is that czech journalists do not use these institutes because they do not consider them as a legal protection. Also workers in czech media do not consider the professional organization *Syndikát novinářů* as an organization which would help them with the contradiction of the moral values.

Použitá literatura

ANZENBACHER, Arno. *Úvod do filosofie*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-804-X.

ANZENBACHER, Aron. *Úvod do etiky*. Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-111-3.

DRTINA, František. *Úvod do filosofie. Díl historický, Základní úvahy, myšlenkový vývoj evropského lidstva. Část 1., Starověk a středověk*. 2. vyd. Praha: Jan Laichter, 1929. ISBN kup.000117426.

Filosofický slovník, 2. oprav. a rozšíř. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1998. ISBN 80-7182-064-4.

FRANKL, Viktor Emil. *Lékařská péče o duši: základy logoterapie a existenciální analýzy*. Brno: Cesta, 2006. ISBN 80 - 7295 - 085 - 1.

FREUD, Sigmund. *Vybrané spisy. sv. 1, 1: Přednášky k úvodu do psychoanalýzy. 2: Nová řada přednášek k úvodu do psychoanalýzy*. 2. vyd. Praha: Avicenum, 1991. ISBN 80 - 201 - 0225 - 6

HABÁŇ, Metoděj, *Přirozená etika*. 1. vyd. Praha: TRS, 1991. ISBN kup.000735160.

HEIDEGGER, Martin. *Bytí a čas*. 2., opr. vyd. Praha: OIKOYMENH, 2002. ISBN 80-7298-048-3 (váz.).

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HLAVINKA, Pavel. *Dějiny filosofie: jasně a stručně*. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-015-7 (váz.).

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

KANT, Immanuel. *Základy k metafyzice mravů: Laichterův výbor nejlepších spisů poučných*. Praha, 1910.

MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-840-6.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. ISBN 80-247-1362-4

MORAVEC, Václav. *Etika a česká média*. In: 10 let v českých médiích. Vydání první. Praha: Portál, s.r.o, 2005. ISBN 80-7178-925-9

OLŠOVSKÝ, Jiří. *Slovník filosofických pojmů současnosti*. Vyd. 2., rozš. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1266-4 (Váz.).

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova: Nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

PITTERMANN, Jiří, Jitka SATURKOVÁ a Vít ŠNÁBL. *(Prvních) 10 let České televize*. 1. Praha: Česká televize, 2002. ISBN 80-85005-37-9.

PLATON, František NOVOTNÝ a PLATON. *Euthyfró ;: Obrana Sókrata ; Kritón*. 3. vyd. Praha: ISE, 1994, 104 s. Oikúmené. Platónovy spisy, 9. ISBN 80-85241-37-4.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7 (váz.).

REJZEK, Jiří, 2001. *Český etymologický slovník*. 1.vyd. Praha: Leeda. 2001. ISBN 80-85927-85-3.

REMIŠOVÁ, Anna, *Etika médií*. Bratislava: Kalligram, 2010. ISBN 978-80-8101-376-8 (váz.).

SPAEMANN, Robert. *Základní mravní pojmy a postoje*. Praha: Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0484-2.

Diplomové práce

PITROVÁ, Veronika, 2010. *Klauzule svědomí a odkoupení jako ochrana morálních hodnot francouzských novinářů*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Václav Moravec.

Internetové zdroje

AUST, Ondřej, Redaktoři ČT si u rady stěžují na televizní šéfy kvůli favorizování některých politiků. In: *Mediář.cz* [online]. Praha: News Media, 30.10.2014. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/redaktori-ct-si-u-rady-stezuji-na-sefy-televize-kvuli-favorizovani-nekterych-politiku/>

AUST, Ondřej. Martin Veselovský končí v Událostech, komentářích. Odchází i Drtinová. In: *Mediář.cz* [online]. Praha: News Media s.r.o, 24.2.2014. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/martin-veselovsky-konci-v-udalostech-komentarich/>

DVOŘÁK, Jiří. Stanovisko generálního ředitele Petra Dvořáka na jednání Rady ČT dne 11. 12. 2013. In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 11. 12. 2013. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6870&strana-2=1&category=2>

DVOŘÁK, Jiří. Česká televize se bude zabývat anonymní stížností na zpravodajství. In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 31.10.2013. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/tiskove-zpravy/?id=6818>

Etický panel ČT. In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 2018. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/eticky-panel/>

Etický panel ČT: Ustanovení č. 1 ze dne 7. ledna 2014 (per rollam) k podnětu Daniely Drtinové a Adama Komerse. In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996–2018, 7.1.2014. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

http://img.ceskatelevize.cz/boss/pages/vse-o-ct/eticky-panel/pdf/EP_usneseni_1_2014.pdf?_ga=2.240032771.1290344713.1524583472-1538467653.1508928434

Index details, In: *Reporters without borders* [online]. 26. 4. 2018 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: https://rsf.org/en/ranking_table

KACZOR, Jan. Zákonné požadavky na zpravodajství veřejnoprávní televize a „Podnět 24“ [online]. 2014 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/zakonne-pozadavky-na-zpravodajstvi-verejnopravni-televize-a-podnet-24.aspx>

Manipulace zprávami na TV Nova: Novináři mlčí a bojí se, říká Hanslík a Smetana, In: *Forum 24* [online]. Praha: Forum 24, 22.2.2017. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

<http://forum24.cz/manipulace-zpravami-na-tv-nova-novinari-mlci-a-boji-se-rikaji-hanslik-a-smetana/>

Nova se ke mně chovala jako podvodný prodejce nádobí, říká Emma Smetana k vítězství u soudu, In: *LIDOVKY.cz* [online]. Praha: MAFRA, 1.6.2017. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/podivne-praktiky-na-nove-pred-rozhovorem-se-sobotkou-mi-proskrtali-otazky-rika-emma-smetana-i0l-/lide.aspx?c=A170601_092849_lide_ape

PETRUSEK, Miloslav, Svědomí. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 11. 12. 2017. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<https://se.mathan.cz/index.php/Sv%C4%9Bdom%C3%AD>

Poslání. In: *ATO* [online]. Praha: © Copyright ATO, 2018.[cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<http://www.ato.cz/co-je-to-ato/poslani>

Proč se stávkovalo v ČT, In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 5. 1. 2011, [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1294264-jak-a-proc-se-stavkovalo-v-ct>

Rada ČT řešila stížnost na údajné ovlivňování zpravodajství. In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 6.11.2013. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1066732-rada-ct-resila-stiznost-na-udajne-ovlivnovani-zpravodajstvi>

Složení komise a stanovy, In: *Syndikát novinářů ČR, z.s.* [online]. Praha: © 2017 Syndikát novinářů České republiky, z. s., 26.11.1998. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<https://syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/etika/slozeni-a-stanovy/>

Stanovy Syndikátu novinářů ČR, [online]. Praha: © 2017 Syndikát novinářů České republiky, z. s., 1. 1. 2014. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<https://syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/etika/slozeni-a-stanovy/>

Televizní krize (2000), In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 2018. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/krize/>

Údajnou cenzuru ve zpravodajství České televize prověří i člen týmu BBC, In: *Lupa.cz* [online]. Praha: Internet Info, 20.11.2013. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/udajnou-cenzuru-ve-zpravodajstvi-ceske-televize-proveri-i-clen-tymu-bbc/>

V ČT skončil Adam Komers, jedna z tváří stávkový proti Bobošíkové, In: *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 2.5.2016. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

https://zpravy.idnes.cz/adam-komers-skoncil-v-ceske-televizi-dvd-/domaci.aspx?c=A160502_122920_domaci_ce

Vyhazov v době těhotenství platí. Emma Smetana prohrála soud s Novou., In: *LIDOVKY.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s, 1.2.2018. [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/emma-smetana-nova-soud-tehotenstvi-moderatorka-zaloba-p13-/lide.aspx?c=A180201_140039_lide_rsa

WARD, Stephen J.A. Global journalism ethics [online]. Montreal: Ithaca [N.Y.] : McGill-Queen's University Press, 2010. [cit. 2018-04-21]. ISBN 9780773585218. Dostupné z:

<https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=3332370>

WIRNITZER, Jan. Pracovníci ČT si stěžují radě na prozemanovské zásahy a cenzuru. In: *IDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, 31.10. 2013. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

https://zpravy.idnes.cz/moderatori-ct-si-stezuji-na-cenzuru-dbu-/domaci.aspx?c=A131031_084702_domaci_jw

Zápis z 20. jednání Rady České televize ze dne 6. 11. 2013, 2013. In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 6. 11. 2013. [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

http://www.ceskatelevize.cz/pub/radact_zpravy/540.pdf?1383749483

Zápis ze zasedání komise pro etiku ze dne 11. prosince 2013, In: *Syndikát novinářů ČR, z.s.* [online]. Praha. 11. 12. 2013[cit. 2018-04-24]. Dostupné také z:

<https://syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/etika/stanoviska/>

Zdeňka Šámala jsme podpořili, protože ho chtěl Petr Dvořák odvolat, tvrdí redaktori ČT, In: *Lupa.cz* [online]. Praha: Internet Inf, 1.11. 2013 [cit. 2018-04-24]. Dostupné z:

<https://www.lupa.cz/clanky/zdenka-samala-jsme-podporili-protoze-ho-chtel-petr-dvorak-odvolat-tvrdi-redaktori-ct/>

Právní předpisy

Etický kodex zpravodajství a publicistiky, 2009. 1. Praha: Asociace televizních organizací. Dostupné z:

<http://www.ato.cz/pravni-agenda/samoregulace/eticky-kodex-zpravodajstvi-a-publicistiky>

Etický kodex, 1999. In: *Syndikát novinářů ČR* [online]. Praha: © 2017 Syndikát novinářů České republiky, 25. 11. 1999.[cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<https://syndikat-novinaru-cr-z-s.webnode.cz/etika/kodex/>

Kodex Českého rozhlasu, [online]. Praha: © 1997 – 2018 Český rozhlas,15. 10. 2010[cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

http://www.rozhlas.cz/informace/legislativa/_zprava/kodex-ceskeho-rozhlasu-794563

Kodex ČT, 2013. In: *Česká televize* [online]. Praha: © Česká televize 1996 – 2018, 2013. [cit. 2018-04-21]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

Zákon č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod. [online]. [cit. 02.05.2018]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

Zákon č. 262/ 2006 Sb. ze dne 7. června 2006, Zákoník práce. [online]. [cit. 02.05.2018]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>

Zákon, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., ze dne 25. ledna 2001, O České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změně některých dalších zákonů. In: Poslanecká sněmovna: Sbírka zákonů a mez. smluv 25. 1. 2001, roč. 2001, číslo 39.

Zákon, kterým se mění zákon č. 484/1991 Sb., ze dne 22. května 2002, o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-192>

Teze bakalářské práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
 Eliška Melicharová

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
 2014

E-mail diplomantky/diplomanta:
 e.melicharova99@gmail.com

Studijní obor/forma studia:
 Žurnalistika

Univerzita Karlova		
Fakulta sociálních věd		
Došlo dne:	22 -05- 2017	-1-
Čj:	2185	Příloh:
Přiděleno:		

Předpokládaný název práce v češtině:

Nevyužívaný institut klauzule či výhrady svědomí novináře v české žurnalistické samoregulaci

Předpokládaný název práce v angličtině:

The not used institute of clausule or reserves of conscience in journalism in czech journalistic self – regulation

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2017/108

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

V bakalářské práci se budu věnovat tématu „klauzule či výhrady“ svědomí novináře jakožto nevyužívanému institutu v české žurnalistické samoregulaci. V České republice není zákonem dané, že novinář má právo na uplatňování svědomí. Klauzule, resp. výhrada svědomí novináře je vepsána v Kodexu ČT a opravňuje novináře odmítnout práci, jestliže je v rozporu s jeho morálními zájmy. Tento institut však čeští novináři nevyužívají a v případě morálního rozporu novináři podávají výpověď, popř. podávají žalobu. V této práci se budu např. věnovat odchodu Daniely Drtinové z České televize v lednu roku 2014 a budu zkoumat, zda neměla možnost jinou, než podat výpověď a kritizovat vedení redakce zpravodajství ČT z manipulace. Také se pokusím ověřit, zda její obvinění z manipulace zpravodajství je pravdivé. Podobným způsobem budu analyzovat odchod Emmy Smetany a Hanuše Hanslíka z TV NOVA. Oba zaměstnanci byli propuštěni z TV NOVA kvůli „reorganizačním změnám“ ve zpravodajství TV NOVA. Smetana a Hanslík tvrdí, že byli nuceni odejít z TV NOVA, jelikož vedení opakovaně upozorňovali na manipulaci ve zpravodajství. Emma Smetana v této souvislosti podala žalobu na TV NOVA kvůli neplatnosti výpovědi. Cílem práce bude zjistit, zda čeští novináři uplatňují veškerá svá práva a především pak klauzuli svědomí nebo zda etické kodexy a jiné instituty nevyužívají.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Co je to svědomí?
2. Klauzule svědomí v ČR
  - 2.1 Kodex novináře Syndikátu novinářů ČR
  - 2.2 Kodex ČT
  - 2.3 Etický kodex ATO
3. Případové studie – (ne)uplatnění klauzule svědomí novináře v praxi
  - 3.1 Ovlivňování obsahu zpravodajství v České televizi
  - 3.2 Ovlivňování obsahu zpravodajství na TV NOVA

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Práce bude časově vymezena s ohledem na zkoumané kauzy. Tou první bude krize v České televizi v období od srpna 2013 do ledna 2014, kdy Daniela Drtinová odešla z České televize. Druhá kauza se týká odchodu Emmy Smetany a Hanuše Hanslíka, zde se zaměřím na období, kdy oba působili na TV Nova a to je od roku 2012 do roku 2016.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Při této bakalářské práci bude hlavní metodou případová studie. Práce bude zpracována kvalitativním

výzkumem a hloubkovými rozhovory s vybranými aktéry z českého novinářského prostředí. Konkrétně se bude jednat o Danielu Drtinovou, Emmu Smetanu a Hanuše Hanslíka.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

ANZENBACHER, Arno. Úvod do etiky. Vyd. 2. Praha : Academia, 2001.

Anzenbacher vyjímá etiku z obecného rámce filozofie, zkoumá ji jako samostatné téma a uvádí tak čtenáře do základních filosofických problémů.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní teorie, metody a aplikace. Praha : Portál, 2008.

Kniha popisuje základní metody kvalitativního výzkumu. Představuje, z jakých zdrojů metody kvalitativního výzkumu vycházejí, a představuje hlavní výzkumné plány používané v sociálních vědách.

MAYERS, Christopher, 2010. *Journalism Ethics: A Philosophical Approach*. 1. Oxford University Press.

Kniha popisuje sofistikovaný model etického rozhodování, který je propojený s klasickou filosofií a teoriemi s cílem aplikovat tyto přístupy na povolání žurnalisty. Kniha nabízí pohled na žurnalistickou etiku od mnoha autorů. Je zde rozebírána objektivita, soukromí, důvěryhodnost a střet zájmů.

PATCHING, Robert a Martin HIRST, 2013. *Journalism Ethics: Arguments and Cases for the Twenty-first Century*. 1. Routledge. ISBN 978-0415656764.

Tato kniha spojuje teorii a praxi novinářské etiky. Text vysvětluje základní koncepty etiky novináře a dilemata v novinářské profesi. Nabízí příklady z novinářské praxe ze všech koutů světa.

SPAEMANN, Robert. Základní mravní pojmy a postoje. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1995. Jednotlivec neboli Musíme se vždy řídit svým svědomím?

Robert Speamann se ve své knize Základní mravní pojmy a postoje věnuje osmi etickým otázkám. Tyto kapitoly byly původně vysílané v rozhlase.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Klauzule svědomí a odkoupení jako ochrana morálních hodnot francouzských novinářů – Veronika Pitrová

Etický kodex České televize - jeho vznik a aplikace – Bc. Eva Kvasničková

Datum / Podpis studenta/ky

22. 5. 2017

Meli Manca!

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

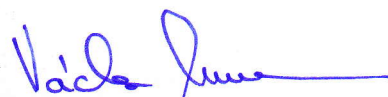
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Václav Moravec
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE SCHVALUJE NA IKSŽ VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Seznam příloh

Příloha č.1: Rozhovor s Adamem Komersem (interview, textová příloha)

Příloha č.2: Rozhovor s Danielou Drtinovou (interview, textová příloha)

Příloha č.3: Rozhovor s Hanušem Hanslíkem (interview, textová příloha)

Příloha č.4: Rozhovor s Adamem Černým (interview, textová příloha)

Příloha č.5: Rozhovor s Vlastou Roškotovou (interview, textová příloha)

Příloha č.6: Rozhovor s Barborou Osvaldovou (interview, textová příloha)

Příloha č.7: Etický kodex Syndikátu novinářů České republiky (textová příloha)

Příloha č.8: Etický kodex zpravodajství a publicistiky – ATO (textová příloha)

Příloha č.9: Čl. 4 Tvůrce – základní předpoklad úspěchu, In: Kodex ČT (textová příloha)

Příloha č.10: Podnět 24, stížnost 24 redaktorů (textová příloha)

Příloha č.11: Vyjádření Syndikátu novinářů České republiky (textová příloha)

Příloha č. 1: Rozhovor s Adamem Komersem, ze dne 11. dubna 2018

Jaký existuje podle Vašeho názoru způsob, kterým se může novinář v České republice chránit v případě, že má pocit, že se směřování média, kde je zaměstnán, změnilo? V případě, že práce po něm požadována, není v souladu s jeho svědomím?

Záleží to na osobní síle toho, kterého novináře. Institucionálně, si myslím, že se moc nemůže chránit. Syndikát novinářů nefunguje, Etická komise SN vydává prohlášení nepravdělně a když si to přečtete, tak zjistíte, že nevíte, k čemu dospěli. Prohlášení SN ČR jsou taková chytrá horákyně, ani oblečená, ani nahá.

Já osobně si myslím, že to vždy závisí na osobnosti každého jedince, jestli se v takovém případě dokáže uchránit sám, nebo ne. Většinou to dopadne tak, že jestliže je ten novinář dostatečně silný, tak se dokáže ubránit sám. Nejhůře dopadnou ti, kteří se snaží vyhovět a ten protivník na nich pozná slabost. To je vždycky největší problém.

Ale institucionálně, si myslím, novinář nemá ochranu.

Jak Vy osobně vnímáte klauzuli svědomí, výhradu svědomí? Co pro Vás tento institut znamená?

Je to úplně stejný případ jako jsem říkal u předchozí otázky. Klauzule svědomí jako institut samozřejmě existuje v Kodexu ČT, ale zase závisí na síle každého toho jedince, kterého se to týká. Zda ten institut uplatní a zda je připraven na tu skutečnost, že se proti němu vrhnou všechny síly, nařízení atd. Musí být připraven, že na něj bude obrovský tlak, jak uvnitř instituce, tak i ze strany veřejnosti. Skutečně závisí na morální síle toho redaktora, nebo jedince, zda to ustojí nebo ne. Můžu vám ale povědět, že to není jednoduché. Z vlastní zkušenosti to vím a já jsem to taky nakonec neustál, protože jsem z České televize odešel.

Měla by klauzule svědomí novináře být zakotvena v zákonech České republiky? Nebo mi na to vlastně ani nejsme ještě připravený?

Podívejte se, samozřejmě to je první krok, aby to někde bylo ustanovený, takže ano. Já si myslím, že by to mělo být ustanovený v zákoně, protože od toho se pak dá odpíchnout. Takže

ano, zákon je základ. Ale nestačí to, je třeba ten akt si kultivovat a vždycky to závisí na síle těch novinářů a jakýsi ochotě, nebo pochopení těch nadřízených. Musí to být ve vzájemný symbióze a oni většinou ti nadřízení nechápu, že je to vlastně v jejich prospěch. V prospěch jejich média, když se toho novináře zastanou. To se tady málo chápe.

V době, kdy Vaším povoláním byla žurnalistika, byl jste členem Syndikátu novinářů České republiky? Proč ano, proč ne?

Ne, já jsem byl svého času, někdy dávno předtím chvíli členem Syndikátu novinářů ČR. Předtím než jsem zjistil, že je to nesmyslná organizace, která vůbec nedělá to, co dělat má. To znamená, zastávat se způsobem novinářské nezávislosti a vůbec nedotknutelnosti té práce. Pokud někdo píše lež, tak to nemá cenu zasahovat. Ale v poslední jsou útoky na novináře i z míst nejvyšších, z hradu, a syndikát mlčí. Aspoň já jsem nezaznamenal, že by řekli půl slova.

Exemplární případ je Český rozhlas. Ředitel ČR se navezl a shodil práci svých (podřízených) investigativních novinářů, kterých je fakt už jako šafránu v České republice a syndikát mlčí. A proč mlčí? Protože předseda SN ČR si přivydělává v Českém rozhlase, tak by třeba o to mohl přijít. To taky může být důvod. Tady je to totiž všechno prapodivně propojený, propletený, že se ničeho ani moc nedomůžete. střety zájmů, klientelismus atd. atd. atd. Už to je problém.

Máte pocit, že Syndikát novinářů České republiky je respektovanou platformou v ČR?

Není, vůbec ne. Já si osobně myslím, že z mladých novinářů tam vlastně nikdo ani není členem. To je jako takový spíš klub důchodců, nebo já to tak vnímám.

Když jsem já byl ještě v aktivní službě novinářský, tak já jsem byl členem odborů televizních a byl jsem delegován za televizní odbory do odborového svazu média (odborový svaz pracovníků hromadných sdělovacích prostředků ČR, pozn. autorky). A tam jsme je několikrát vyzývali, aby Syndikát novinářů začal něco dělat. Ale nic se nestalo.

Já si myslím, že ta nefunkčnost syndikátu, co se týče etické stránky novinářské práce, je největší problém. Ta organizace není respektovaná a je to prostě k smíchu. A Syndikát

novinářů v dobách, kdy se novinářů měl zastat, tak to neudělal. Mnohdy to udělal právě naopak.

Na podzim roku 2013 jste spolu s dalšími redaktory podepsal petici (podnět) určenou Radě ČT, která upozorňuje na ovlivňování zpravodajství České televize vedením redakce. V textu petice se dočtete, že text je neveřejný a že nechcete poškodit dobré jméno České televize. Nedlouho potom se však text petice objevil v několika médiích (včetně webu České televize), byl to dle Vašeho názoru dobrý krok? Proč ano, proč ne? Kdo tak rozhodl?

To nebyla ani petice, to byla spíš stížnost, nebo podnět Radě ČT, kdy byly vyčerpány všechny vnitřní mechanismy, který mohly být použity. My jsme na to pochopitelně upozorňovali vedení redakce a to ten problém neřešilo.

Proč se teda ten text stal veřejným. My jsem poté, co vedoucí zpravodajství (Petr Mrzena) a ředitel zpravodajství (Zdeněk Šámal) s tím nehodlali nic dělat. Tak jsem přemýšleli, co dál. Protože to ovlivňování a manipulace pokračovaly. Tenkrát jsme já a Daniela Drtinová sešli s Milanem Uhdem, tehdejší ředitelem Rady Čt. Říkali jsem mu tam, děje se tam tohle a co s tím máme dělat. A dohodli jsme se, že to uděláme touhle formou a že podáme jakousi stížnost nebo podnět Radě ČT. Jiná možnost nebyla. S tím, že jsme tam napsali, nebo jsme požádali tu radu, že se jedná o citlivý materiál, který by mohl být zneužitý a že je žádáme, aby to zůstalo neveřejné zatím.

A jakmile se to na tu radu doručilo, tak z té rady to druhý den okamžitě se zveřejnilo, někdo to z těch radních to zveřejnil, ale nebyl to nikdo z nás. Tak to byl jeden moment a druhý moment byl, že otevřeně jsme pod tím byli podepsáni já a Daniela Drtinová. S tím, že jsme řekli, dobře, tak se obětujeme. Já jsem byl nějakým způsobem činný v odborech a nechtěli jsme ohrožovat ty ostatní signatáře, protože lidi se logicky báli. Báli se na základě toho, co se v té redakci dělo, proto se báli otevřeně proti tomu vymezit.

To je to, o čem jsem mluvil před chvílí, že když ten člověk není osobnostně silný dostatečně, tak nemá šanci s tím zápolit. Takže takhle to bylo. My jsme věděli o těch dalších lidech, kteří to podepsali, měli jsme samozřejmě jejich podpisy. A otevřeně jsme se pod to podepsali já a Daniela Drtinová, aby to nebylo brané jako anonym.

A je podle Vás dobře, že se ten text zveřejnil nebo ne?

Já nevím, jestli to bylo dobře. Česká televize je veřejnoprávní televize a veřejnost má na jedné straně právo vědět, co se tam děje. Ale na druhou stranu si myslím, že by bylo bývalo lepší, kdyby se to dokázalo řešit interně. O tom jsem přesvědčený. Ale je pravda, že to bychom se na to museli vykašlat a nedělat s tím vůbec nic. Nebo Rada ČT by musela být natolik odpovědná, že by to nezveřejnila.

Jako projednávají tam spoustu věcí neveřejně mimo zasedání, takže to je odpovědnost Rady ČT. Já ani nevím, kdo to tenkrát zveřejnil z těch radních. Z nás to nezveřejnil nikdo a my jsme to ani zveřejnit nechtěli. My jsme je dokonce v tom textu žádali, aby to nezveřejňovali.

A jak jste říkal, že už jste před podáním Podnětu24 použili všechny mechanismy uvnitř ČT, co tím máte na mysli?

Jediným výsledkem tohoto všeho bylo ustanovení editoriálního panelu. Ale tenhle institut, který by to mohl tenkrát řešit, tam neexistoval a my jsme předtím o tenhle panel několikrát žádali. Několikrát jsme to iniciovali, tak to prostě neexistovalo, vždycky to to vedení smetlo ze stolu. Existoval Etický panel, ale tenhle Editoriální panel tam neexistoval, který by řešil případné spory toho typu.

Takže institut, který by jako řešil tyhle ty případy, tak neexistoval. To znamená po tomhle tom Podnětu24, tak se tohle to ustanovilo nakonec. Ale myslím si, že to stejně nefunguje, protože oni zase udělají všechno proto, aby si tam navolili k sobě loajální lidi.

Vždycky je to otázka, jak se ty věci uchopí, jestli se ty věci uchopí tak, že se chce, aby fungovaly, a nebo že se to uchopí tak, aby to nefungovalo. A tady si myslím, že se stalo to druhé, ale nikdo to nevyužívá, protože vědí, že je to stejně formální záležitost. Bohužel ty novináři si to dělají sami tohle to do jisté míry. Zaprvé nedrží při sobě a zadruhé jsou to takoví... ne, všichni, až na nějaké výjimky..., tak jsou to tvárné osoby, které to tak nechají být.

Informovali jste o svých pochybnostech před podáním petice písemně své nadřízené (editora zpravodajství, šéfredaktora zpravodajství, ředitele zpravodajství), nebo to byly Vaše pochyby vyřčeny pouze slovně?

Vím, že pak to bylo už i písemně. Nejdříve se o tom mluvilo, pak to bylo i písemně a byly předané i ty konkrétní případy vedení a nedělalo se s tím vůbec nic. Dokonce to pak skončilo i u generálního ředitele. Šlo to poslušně. Věděl o tom ředitel zpravodajství, potom generální ředitel a nedělalo se nic.

Jestliže bylo zpravodajství ČT ovlivňováno ze strany vedení redakce, přemýšlel jste nad použitím tzv. výhrady svědomí, která je zakotvena v čl. 4 v Kodexu ČT, popř. přemýšleli tak vaši kolegové? Proč jste nepoužil výhradu svědomí v případě, že jste cítil, že je zpravodajství ovlivňováno? V případě, že jste vykonával práci, která byla v rozporu s vašimi morálními principy?

To já nevím, protože my jsme se o těch případech dovídali ex post. Asi tady byla ta možnost, ale pokud vím, tak se to nestalo. Všechny tyhle případy se řešily ex post.

Zabývala se Podnětem²⁴ Komise pro etiku SN ČR?

Podnětem 24 se zabývala i Etická komise Syndikát novinářů pod vedením paní Osvaldové a já vím, že jsme tenkrát na to čekali, jak na smilování, na odborný názor na tu věc. Asi po měsíci a kousek vypadlo z této Etické komise cosi, co jsme vůbec nedokázali vlastně rozluštit obsah, co to obsahuje, jestli docházelo k manipulaci, nebo ne. Vůbec jsme z tohoto vyjádření nepochopili, nebo já dodnes, co vlastně závěrem Etické komise bylo.

Přemýšlel jste během Vašeho působení v ČT někdy nad tím, že byste tento institut využil? Proč ano, proč ne?

Ke mně si to nikdy nedovolili, nikdy jsem se nedostal do situace, kdy bych ten institut potřeboval využít. V mé práci si to nikdy nedovolili, vedení vědělo, že já bych si to nenechal líbit.

Já si vzpomínám na jeden případ, kdy tam začali fungovat šéf editoři, kdy začala ČT24 a my jako vedoucí rubrik jsme je čas od času zastupovali. Já vím, že jsem tenkrát měl službu šéf editora, kdy praskly odposlechy Topolánka, které se prolálky a ten den shodou okolností bylo zasedání Rady ČT, myslím, v Ostravě. Vedení zpravodajství tam bylo s nimi, takže jsem já

v tu chvíli byl ten nejvyšší, který odpovídal za zpravodajství a měl volat tenkrát Šámal (ředitel zpravodajství) a řekl, že o odposleších se nebude nic vysílat v událostech. A já jsem mu řekl, no to ne, ta reportáž se dělá a on mi na to řekl, tak to zastav a já jsem mu řekl, já nebudu nic zastavovat, aniž bych to viděl, já až uvidím tu reportáž a doznám, že ta reportáž je nějak vadná, tak se potom předělá, nebo se nebude vysílat, ale pokud bude ta reportáž v pořádku, tak se bude vysílat. “Né, to se nemůže vysílat.” “Víš, co Zdeňku klid, uklidni se, až bude ta reportáž hotová, tak já ti zavolám a přečtu ti, jak to vypadá a pak se rozhodneme, jestli se bude vysílat nebo ne. Ale já se nebudu rozhodovat, proti čemu se celý život vymezuji, co sám celý život praktikuji, to po mě nemůžeš chtít. Nakonec ta reportáž byla v pořádku, oba jsme doznali, že je v pořádku a ta reportáž se vysílala. Ale byl to boj.

Ono je asi i docela těžké takhle v tom zpravodajství, když se něco stane a teď to vedení nakáže např. editorovi, redaktorovi, at' se o tom vysílá, narychlo se odvolávat na výhradu svědomí.

Vždycky je to případ od případu, já se do takové situace nikdy nedostal, protože si to ke mně nedovolili. Pro mě ta práce byla o tom, abychom dělali ty reportáže, aby byly v pořádku a ne aby byly líbivé.

A když se podíváte na ten Kodex ČT více obecně, tak máte pocit, že je zaměstnanci ČT využíván, že využívají veškerá svá práva?

Ne, absolutně ne. Do té doby, dokud jsem pro Českou televizi pracoval, tak se Kodex ČT nevyužíval a teď už to nemůžu soudit, to už jsem tři roky mimo. Ale tam vládla taková atmosféra. Nevím, jestli strach je to správné slovo. Ale takový pocit bezmoci spíše. Lidi stejně věděli, že se ničeho nedomůžou. Je tam režim, přes který se lidi stejně ničeho nedovolají. Myslím, že spousta lidí rezignovala, spousta lidí odešla.

A podle vašeho názoru, myslíte si, že kdyby se ten Kodex ČT určitým způsobem reformoval, pozměnil, že by ten kodex fungoval?

Samo o sobě nebude fungovat nic. Musí se chtít, musí chtít ty, kterých se to týká. Musí to umět využívat, ne zneužívat. Ale musí se to obecně chtít. Nejen ti redaktori, ale i to vedení,

protože to je oboustranná věc. To chrání i vedení a vedení by přece mělo mít zájem, aby ta televize fungovala v zájmu veřejnosti. Pokud to takhle nebude, tak si myslím, že těch kodexů, těch regulací, by nemuselo být tolik, ale vždycky to závisí na těch, kterých s tím zahází.

V případě veřejnoprávní televize jste zastáncem „praní špinavého prádla na veřejnosti“ či by se „mělo vyprat doma“?

Já obecně nejsem proto, aby se špinavé prádlo pralo na veřejnosti. Myslím si, že je to vždycky víc ke škodě, ale jestliže není zbytí, tak nic jiného nezbývá.

Potom, co další redaktoři podepsali jakousi protipetici na podporu Zdeňka Šámala a vašich neshod s Michalem Kubalem, Františkem Lutovským, jste rezignoval na post zástupce šéfredaktora zpravodajství? Co vás k tomu vedlo?

Zaprvé, on to byl takový jako post nepost. To nebylo tabulkové místo, to bylo takové místo per huba. Prostě když nebyl přítomen šéfredaktor zpravodajství, tak ho někdo z nás zastupoval. A někteří, kteří byli také zástupci šéfredaktora zpravodajství začali s mediálními štvanicemi proti mně, nebo proti Daniele Drtinové. Já jsem na to měl dokonce i písemné důkazy v emailu, protože mi tenkrát jeden nejmenovaný redaktor z Hospodářských novin přeposlal email od manželky pana Lutonského, paní Lutonské, z BisonandRose, kde jednak posílala ten článek, který se měl otisknout, který byl podepsaný Michalem Kubalem a já jsem si říkal, tak to ne, s takovými lidmi, já nechci být na jedné lodi. Navíc oni se začali vymezovat, že já jako člen vedení nemůžu něco takového podepsat a takové věci, tak nebudu členem vedení.

A když se takhle ohlédnete na zveřejnění toho Podnětu24, jaký z toho máte pocit? Mělo to nějaký smysl, změnilo se podle Vás něco?

Vždycky to má smysl. Já nechci neskromně říkat, že to mělo smysl, ale určitě se tam o těch věcech začalo více mluvit, více přemýšlet a vedení si přestalo tolik dovolovat, to jako ano.

Pak už se báli, alespoň trochu. Na druhou stranu tam začala taková jako štvance proti lidem, takže nakonec spousta z nás odešli, někteří byli odejiti, protože jim byli zrušeny místa. Takže jsme se staly takovými oběťmi, ale mě už to bylo jako jedno. A pak už jsem se těšil, až z ČT

odejdu, protože to opravdu nebylo příjemné a to nepřeji nikomu. Když vidíte, že se vás lidi bojí potkat, že se bojí s vámi prohodit pár slov. Jo, to bylo až takhle, to bylo opravdu strašně nepříjemné. A pak když jste zjistili, že lidé, kteří ten podnět zpracovávali, byli z konkrétních případů zděšení a pak podepíší tzv. antichartu, kterými jinými slovy říkala, že se tam nic nestalo.

Máte pocit, že tak jak je výhrada svědomí ustanovena v Kodexu ČT, proč si myslíte, že to lidi nepoužívají?

Protože si nechtějí dělat problémy, nebo to nedocení. Lidi než by si pálili prsty a dělali si problémy. S tím, že se po nich budou akorát vozit. Což mají pravdu, a proto pořád říkám, že to záleží na osobní síle toho, kterého jedince, jestli to ustojí nebo ne.

Příloha č. 2: Rozhovor s Danielou Drtinovou, ze dne 14. dubna 2012

Jaký existuje podle Vašeho názoru způsob, kterým se může novinář v České republice chránit v případě, že má pocit, že se směřování média, kde je zaměstnán, změnilo?

V případě, že práce po něm požadována, není v souladu s jeho svědomím?

Způsoby a nástroje obrany pro takové případy v normách, i etických, v České republice jsou, ale pouze na papíře. Etická kultura ani v mediálním prostředí stále není na tak vysoké úrovni jako v západním světě, a tak novinář, který nechce „konat“ proti svému svědomí, je stále považován spíše za kverulanta.

Navíc, především tedy média korporátního typu – mají, podle mé zkušenosti, vybudován důmyslný systém, jak případný podnět skupiny novinářů či protest jednotlivce „nevyšetřit“ a zamést pod koberec. Schovají se pod několikaměsíční personální či jiný audit, zadají „odbornou analýzu“, která se tváří, že vyšetřuje a na konci procesu je nula – v horším případě se vina svalí na iniciátora/y. Záleží tedy pak na odvaze jednotlivců, ochotě případně ztratit práci a taky na podpoře kolegů.

Jak Vy osobně vnímáte klauzuli svědomí?

Klauzule svědomí je skvělý institut, ale čeští novináři ani jejich zaměstnavatelé zdaleka nejsou připraveni na jeho aplikaci v praxi. S trochou nadsázky, je to stejné jako kdybyste chtěl/a používat klauzuli svědomí v armádě. V době, kdy jsem pracovala v ČT, tam byla vedením postupně nastavována hierarchie podobná té vojenské. V takovém prostředí se něco, jako je klauzule svědomí uplatňuje těžko. Ještě nějaký čas to potrvá.

Měla by klauzule svědomí novináře být zakotvena v zákonech České republiky? Proč ano, proč ne? Kdyby institut klauzule svědomí novináře byl ustanoven v zákonech České republiky, byl by podle Vás využíván? Proč ano, proč ne?

Pokud by se klauzule svědomí dostala jako právní institut do těla zákona, zřejmě tedy do zákona o ČT, zcela jistě by to pomohlo. Tedy pokud by její případné neakceptování či narušení ze strany zaměstnavatele doprovázela i adekvátní sankce. Pak by se dalo počítat s vymahatelností a klauzule by byla brána vážněji než dnes. Doprovázet by to ale musela na

straně novinářů – zaměstnanců odvaha klauzuli svědomí v případě nutnosti uplatnit a museli by se dokázat zbavit autocenzury, která dnes decimuje novinářské prostředí napříč většinou médií.

Jste členkou Syndikátu novinářů České republiky? Proč ano, proč ne?

Nejsem. Především z časových důvodů.

Máte pocit, že Syndikát novinářů České republiky je respektovanou platformou v ČR?

Příliš respektovanou platformou není, o Syndikátu není moc slyšet, ale je to jedna z mála novinářských institucí, které máme. Mají vazbu i na zahraničí, tedy díky za ni. V době poslední krize v ČT to byla jedna z mála platform, která byla schopná a ochotná se kompetentně a seriózně zabývat Podnětem 24 a vydat k němu stanovisko.

Ochrana by asi bylo příliš silné slovo, ale tato organizace chápe souvislosti, sleduje dění, normy a pravidla profese v zahraničí. V syndikátu jsou zkušení novináři, kteří jsou schopni a ochotni kompetentně se zabývat podněty, a to v této zemi rozhodně není málo.

Na podzim roku 2013 jste spolu s dalšími 23 redaktory podepsala petici určenou Radě ČT, která upozorňuje na ovlivňování zpravodajství České televize vedením redakce. V textu petice se dočtete, že text je neveřejný a že nechcete poškodit dobré jméno České televize. Nedlouho potom se však text petice objevil v několika médiích (včetně webu České televize), byl to dle Vašeho názoru dobrý krok? Proč ano, proč ne?

Nešlo o petici, ale o podnět. Ano, byl to dobrý krok, posléze. Vedení ČT se odmítlo Podnětem24 zabývat, docházelo k zastrašování redaktorů i moderátorů a ještě před zveřejněním iniciátoři opakovaně upozorňovali, že pokud se podnět řádně nevyšetří, zveřejněn bude, protože společnost/koncesionáři mají právo dozvědět se o podezřeních z nepřipustného ovlivňování obsahu ve zpravodajství, jež si platí a také to, jak se k případným podezřením a jejich ne/šetření staví vedení i Rada ČT.

Po mém odvolání z Událostí, komentářů za mnou začali hromadně chodit redaktori Událostí se stížnostmi, že dochází k nepřipustným zásahům do zpravodajství. Jejich podněty se začaly hromadit v mém počítači, varovala jsem tedy redaktory, že ať už se situace vyvine jakkoliv,

v mém počítači nezůstanou. Právě kvůli mému svědomí. Když jsem potom dostala místo UK Interview DD, nebylo možné to jen tak přejít a dělat, že se nic nestalo. Proto jsem se obrátila na ředitele zpravodajství, pak i na GŘ ČT, pak i na Radu ČT – navrhovali jsme auditní komisi, složenou z odborníků, z ½ navržené iniciátory Podnětu24, z ½ vedením ČT, stáli jsme o to, aby tito odborníci provedli v redakci seriózní audit, aby si promluvili s redaktory o podezřeních z ovlivňování a na základě redakčního průzkumu pak vynesli závěr a vyvodili důsledky. To se nikdy nestalo. Vedení kauzu zametalo pod koberec, auditní komise nominovaná pouze vedením ČT se rozpadla, Rada ČT nakonec bez jakéhokoliv šetření konstatovala, že k žádným zásahům nedošlo. Podle mého názoru se vedení ČT bálo, aby nevyšly najevo zásahy kolidující se zákonem o ČT. Zveřejnění podnětu pak bylo jedinou možnou cestou – cestou ven z mého počítače.

Informovali jste o svých pochybnostech před podáním petice písemně své nadřízené (editora zpravodajství, šéfredaktora zpravodajství, ředitele zpravodajství)?

Ano. Petici jsme ale nepodávali, šlo o podnět. Ten jsme se opakovaně pokoušeli doručit především GŘ ČT, ten jej převzít odmítal, distancoval se od něj ve snaze nechat celou kauzu a odpovědnost na vedení zpravodajství. Podnět si vedení zpravodajství a ČT házelo jako horký brambor, při vědomí, že jde o velmi „třaskavý materiál.“ Postupovali jsme nejdříve důsledně interně, externě až ve chvíli neřešení problému.

Když vedoucí pracovníci nereagovali na vaše výzvy, jak píšete v petici, přemýšleli jste o upozornění na nedodržování Kodexu ČT skrze Etický panel? Proč ano, proč ne?

Etický panel a interní komise se podnětem zabývaly. Bezzubým způsobem a v intencích vedení ČT. Respektive ve snaze a způsobem zamést kauzu pod koberec, tedy nezabývat se podstatou. Interní komise začala zpracovávat jakýsi audit ve stylu, jestli nemáme vztahové trable na pracovišti. Nepřípustnými zásahy do zpravodajství popsány v podnětu se nikdo nezabýval.

Ve středu jsem dělala rozhovor s panem Adamem Komersem, který mi řekl, že jste byl v kontaktu s Komisí pro etiku Syndikátu novinářů ČR ohledně Podnětu24 a že jste čekali na jejich vyjádření. Pan Komers mi však řekl, že byl osobně ze závěru Komise pro etiku

při SN ČR zklamán. Jak jste vnímala toto ustanovení Vy? Mělo ustanovení Komise pro etiku váhu při řešení situace ve zpravodajství ČT? Kontaktovali jste SN ČR před podáním Podnětu24, nebo až následovně?

Na vyjádření Komise pro etiku SN jsme čekali dlouho, zklamána jsem nebyla, protože v tehdejší situaci, která skutečně byla absurdní, jsem už nic nečekala. Ocenila jsem, že se Komise podnětem zabývala a částečně dala Podnětu24 za pravdu. Na SN jsme se obrátili až v průběhu dění, půlročního, nejdříve jsme se snažili řešit situaci interně, v ČT, pak přes Radu ČT/kontrolní orgán ČT, na SN jsme se obrátili až ve chvíli, kdy ostatní instituty selhávaly. Stanovisko Komise sehrálo roli mediální, v kontextu celého protestu a jeho medializace, v řešení situace ČT mělo nulovou váhu a vedení ČT na něj nereflektovalo.

Jestliže bylo zpravodajství ČT ovlivňováno ze strany vedení redakce, přemýšlela jste nad použitím tzv. výhrady svědomí, která je zakotvena v čl. 4 v Kodexu ČT, popř. přemýšleli tak vaši kolegové? Proč ano, proč ne?

Klauzulí svědomí nikdo z nás neoperoval formálně, písemně, ale interně ano, a právě s etickou komisí/panelem jsme o ní mluvili, když jsme vysvětlovali naše postoje. Prakticky jsme pak postupovali po smyslu těch výhrad, v podnětu, a formální stránku pak už nikdo z nás neřešil. A pokud je mi známo, ani v konkrétních případech nikdo z redaktorů ČT neodmítl nějakou práci s odkazem na klauzuli svědomí.

Přemýšlela jste během Vašeho působení v ČT někdy nad tím, že byste tento institut využila?

Takto konkrétně jsem o tom nepřemýšlela nikdy, že bych se zaštitovala klauzulí svědomí, ale prakticky jsme samozřejmě tento institut využívali mnohokrát, protože poslední krize v ČT, nebo Podnět 24, nebyla první. Vždy byli novináři v těchto krizích konfrontováni se svědomím. Mně osobně se za celou dobu práce v ČT nestalo, že bych konala nebo musela konat v rozporu se svým svědomím. Nikdy jsem to nepřipustila, aby situace došla tak daleko... Mně osobně si taky nikdo z vedení nedovolil podsouvat práci, která by kolidovala se

sférou svědomí, podobné případy se týkaly spíš mladších či začínajících kolegů, s nimiž se dá, s ohledem na řadu důvodů, samozřejmě mnohem lépe manipulovat.

Institut výhrady svědomí, který je zakotven v Kodexu ČT od začátku jeho fungování (rok 2003) doposud nevyužil žádný ze zaměstnanců České televize. Proč si myslíte, že tomu tak je?

Podle mě je to proto, že Etický kodex ve vojenské hierarchii ČT, nastavené stávajícím vedením ČT, zkrátka nemá tu vážnost. Je možné, že pokud by novinář ČT vyrukoval na členy vedení redakce zpravodajství s klauzulí svědomí, dočkal by se i posměchu. Manažeři zpravodajství ČT, aspoň tak jak si je pamatuju, nevím, jak je to dnes, etickou rovinou mnohdy nedisponovali. Pak je též otázka, kolik novinářů ČT Etický kodex ČT zná.

Příloha č. 3: Rozhovor s Hanušem Hanslíkem, ze dne 13. dubna 2018

Existuje podle Vašeho názoru způsob, kterým se může novinář v České republice chránit v případě, že má pocit, že se směřování média, kde je zaměstnán, změnilo?

V případě, že práce po něm požadována, není v souladu s jeho svědomím? Má novinář v ČR možnost nějak se chránit?

Lze to, určitě ano. Jde jenom o to, jestli ten konkrétní jedinec chce. Existuje spousta takových kteří chtějí a mnohokrát se stalo, že když se směřování média změnilo, tak se to buď pokoušeli změnit a když se jim to nepovedlo, tak odešli. Následně založili vlastní média.

Ale pak je spousta novinářů, kteří to neřeší vůbec. Těch důvodů je asi více, ale jeden z těch hlavních je strach o práci. Raději se přizpůsobí, než ztratí to zaměstnání, protože v médiích dnes tolik těch příležitostí není, třeba oproti devadesátým letům, kdy jsem začínal. To bylo těch příležitostí víc především v tištěných denících. Dneska zase je spousta internetových redakcí, to je pravda, ale všechny ty redakce prošly zeštíhlováním a těch příležitostí tolik není. Takže to je ten důvod, proč některý lidi takhle nepostupují. Pak je taky typ novinářů, kterým to je jedno.

Jak Vy osobně vnímáte klauzuli svědomí? Myslíte si, že se jedná o právo novináře, které chybí v českém prostředí? Měla by klauzule svědomí novináře být zakotvena v zákonech České republiky?

Já si nemyslím, že tohle je věc zákonů. I vlastně tiskový zákon, byť ne takhle přímo, ale na tyhle věci myslí, protože je dané zákonem právo chránit zdroj a takové ty základní novinářská práva jsou daná. Ale myslím si, že ne všechno se dá upravit zákony a že i kdyby ta snaha byla, že by to vlastně reálný dopad těžko bude mít. Protože to jsou věci, které těžko někomu dokážete. Těžko vlastně někomu dokážete, jestli pracuje podle svého nejlepšího svědomí a vědomí nebo ne. To prostě si ten člověk musí vyřešit sám v sobě.

Jste členem Syndikátu novinářů České republiky? Proč ano, proč ne?

Nejsem a nikdy jsem nebyl. Nikdy jsem necítil tu potřebu, i když jsem o tom ve svých začátcích krátce uvažoval, ale tehdy byl syndikát velmi zkosnatělou organizací. Členy této

organizace byla řada lidí z doby před roku '89, kteří už nepracovali v médiích a kteří museli skončit v médiích po roce '89. A vlastně nikdy nebyl žádný důvod do něj vstupovat.

A máte pocit, že Syndikát novinářů České republiky je respektovanou platformou v ČR?

Není, i když v poslední době cením snahu Syndikátu novinářů se nějak oživit a Adam Černý, který je šéfem Syndikátu, je velice respektovaný novinář. Ale myslím si, že syndikát nemá šanci, nemá místo.

Cítíte jako novinář, že Vás tato organizace ochraňuje? Proč ano, proč ne?

Já si myslím, že je to škoda, že by byla potřeba profesní organizace, která by za novináře vystupovala. Protože když je v médiích v současné době nějaký problém, ať už je tlak na ČT nebo na ČRo, a nebo situace kolem Kmenty, Kroupy a Slonkové, tak to jsou věci, kterými by se měl syndikát zabývat. A to je přesně ten problém, protože to jsou přesně ty věci, kdy by ten syndikát měl vystupovat a kdyby vystupoval, tak je možný, že by v očích novinářů nabyl na nějakém tom významu. Ostatně i ta moje záležitost v TV Nova, kdyby syndikát svou úlohu plnil, tak bych to zkoušel se syndikátem řešit. Ale ta organizace je vlastně úplně bezzubá. Je to škoda. Bylo by to potřeba, ale tuhle úlohu neplní.

Z TV NOVA jste byl propuštěn v listopadu roku 2016, Váš tehdejší zaměstnavatel Vám sdělil, že je to kvůli organizačním změnám uvnitř firmy. Pro web Forum24 jste v reportáži odhalil, že to bylo kvůli to, že jste vedení opakovaně upozorňoval na manipulaci zpravodajství TV NOVA (ohledně reportáží s tématy čapí hnízdo, pražský magistrát), také jste v tomto rozhovoru uvedl, že se možná jednalo o neúmyslnou manipulaci, a proto jste na to upozornil tehdejší vedení. Mohl byste mi stručně popsat, co se v té době dělo ve zpravodajství TV NOVA?

Tohle je samozřejmě strašně složitá věc. Pro mě to bylo hodně bolestivé, ze dvou důvodů, protože zaprvé jsem k TV NOVA měl velký vztah. Tam jsem začínal jako novinář v devadesátých letech. Působil jsem tam strašně dlouho a vlastně jsem se dvakrát do TV NOVA vrátil. Tak to byla jedna rovina, která pro mě byla bolestivá. Ale proto jsem taky udělal, to co jsem udělal.

A druhá rovina byla, že tehdejší šéf zpravodajství Martin Švehla byl můj velmi dobrý kamarád. V devadesátých letech jsme byli kolegové, pak jsme spolu dlouho nepracovali, ale vídali jsme se, dělali jsme spolu dětské tábory. Takže pro mě bylo vlastně hrozně složité se rozhodnout, co v téhle situaci dělat. Nebo takhle - pro mě bylo jasné, co mám dělat, protože já jsem šel do médií s tím, že novinář musí své povolání dělat podle svého nejlepšího svědomí a vědomí. Samozřejmě, že novinář také udělá chybu, taky se stane, že napíšete něco špatně. Avšak pokud to není úmysl, tak se to dá nějak napravit, prostě chyby se stanou. Zvlášť v té rychlosti, v které dneska ty média pracují. Ale musíte sama mít z toho dobrý pocit, dělat to tak jak si myslíte, že je to správně a to jsem se vždy snažil.

Tady nastala situace, kdy já jsem byl v pozici vedoucího domácí rubriky. V téhle pozici jsem nejdřív jeden týden v měsíci, protože jsme se střídali čtyři, potom dva týdny v měsíci jsem seděl v jakýsi editorské pozici, kdy jsem kromě toho, že jsem plánoval, co bude dělat domácí oddělení dělal, tak jsem pak tu jejich práci s redaktory konzultoval, kontroloval ty jejich stopáže, než s tím šli do střížny. Začal jsem vnímat, že prostě zejména věci týkající se Andreje Babiše jsou upravované dodatečně, když to hodně zjednoduším, v jeho prospěch. Ono to začínalo tak, že to ze začátku nemuselo být vůbec tak vnímané, pak to jako přitvrzovalo. Netýkalo se to jenom Babiše, těch věcí bylo víc a já jsem tomu nejdřív nedával žádnou váhu. Čím víc těch věcí přibývalo, tak jsem se tím začal zabývat, a protože jako člověk, který za to nese odpovědnost, jsem si začal zaznamenávat vlastně, kdo, jakým způsobem ty věci začal upravovat. Při první příležitosti, kdy jsem měl možnost nějak o tom mluvit s ředitelem zpravodajství, tak jsem mu to řekl, že tohle vnímám a že se mi to nelíbí a on mi na to řekl, že mi do toho nic není a prostě ať držím hubu nebo že mě vyhodí. Já jsem se s tím pak snažil bojovat. Občas se mi povedlo ty věci trošku záškodnický předělat zpátky, tak jak měly být. Ale samozřejmě se ten konflikt prohluboval a já už jsem potom vlastně neviděl jiné řešení než svůj odchod, protože jsem se na tom nechtěl podílet. Věděl jsem, že to nedokážu. Většinou lidí v redakci to bylo jedno. Také byli v redakci lidi, kterým to jedno nebylo, ale ti volili tu cestu, že sami odešli, a nebo to řešili se mnou a tak si jako zanávali, ale vlastně s tím nešli nikam ven. Takže jsem věděl, že nikdo další do toho se mnou nepůjde. Pak se stalo, že jsme se o tom bavili s Emmou Smetanou, která se rozhodla do toho se mnou jít. Tak jsme s vědomím, že to pro nás skončí špatně, jsme se rozhodli, že jediné, co můžeme udělat jako zaměstnanci loajální firmě, je, nikoliv tu věc zmedializovat, a vlastně udělat takovou jako podpásovku na TV

NOVA, ala řešit to uvnitř firmy a to tím, že půjdeme za generálním ředitelem (Christoph Mainusch).

Zpracovali jsme to celé v písemné podobě i s podklady a důkazy a tohle jsme předali generálnímu řediteli, kterému jsme o tom referovali. On to dal na starosti finanční ředitelce TV Nova a šéfovi právního oddělení, aby to prověřili. Ti najali externí právní firmu, která to měla prověřit. Dopadlo to tak, že ta právní firma vyházela jen z vnějších zdrojů. Takže ani nemohla prověřit a zjistit ty věci (manipulace), které se děly a které jsme my zmapovaly. Až jsme získali pocit, že vlastně celým účelem tohoto prověřování nebylo něco zjistit a závěr zněl, že se nepodařilo potvrdit to, co jsme řekli, na druhou stranu se to nepodařilo ani vyvrátit. Takže vlastně nezjistili vůbec nic a my jsme s tím závěrem byli v pátek seznámeni. Mezi tím byly Velikonoce, takže první pracovní den bylo úterý a v úterý hned Emma Smetana dostala výpověď a já jsem byl sesazený z pozici vedoucího domácího zpravodajství. Tu výpověď jsem dostal později. Čekali s tím přibližně půlroku po Emmě, aby to nevypadalo, že nás vyhodili společně. Přitom ty důkazy, které jsme předložili, byly úplně jasné.

Byl na Vás poté to události vyvíjen tlak, abyste odešel sám?

To byl. Velká snaha tam byla, abych odešel sám, ale to já jsem nechtěl udělat. Protože jsem věděl, že oni jsou v té chvíli rozhodnutí mě vyhodit, ale chtěl jsem vydržet do té chvíle, než to udělají oni. I když už jsem si paralelně vedle toho hledal novu práci, abych na to byl připravený a bylo i období, kdy jsem měl ve tři hodiny ráno výhrůžné anonymní telefonáty.

Už jste tady uvedl, že jste použil veškeré ty prostředky, které jste mohl použít, které jste tím myslel? Jaké bylo možné v té době použít mechanismy, na co jste se mohl jako zaměstnanec odvolat?

Ne, absolutně ne. To ne, nefungují. A i kdyby to fungovalo a byl by tam kodex daný, tak by to stejně vůbec nepomohlo. Protože v tom, co se tam dělo, tak tam nikdo neviděl problém, takže i kdyby existoval kodex, tak oni by to nevnímali jako jeho porušení. Já vím, že někdo konkrétní od někoho konkrétního bral peníze za to, co se vysílalo. A přestože na to ty důkazy,

byť nepřímý, byly celkem jasné, tak prostě oni to vnímali tak, že to tak není. Jo, přitom těch důkazů je plný archiv zpravodajství a vidíte to dodnes na zpravodajství TV Nova.

TV Nova je členem Asociace televizních organizací a jako její člen je povinna dodržovat Etický kodex této organizace. Byl jste povinen se jako zaměstnanec TV Nova se s jeho obsahem seznámit a dodržovat ho? Je to podle Vašeho názoru dostatečná forma vnitřní regulace média?

To si nejsem vůbec jistý, to bych teď lhal, kdybych řekl ano, nebo ne. Takhle jako obecně ty etický kodexy jsou zbytečné papíry pro parádu. Chápu u České televize, že ho má. Ale vlastně ty novinářské pravidla, který by měli novináři dodržovat, jsou strašně jednoduchá a myslím si, že není potřeba je dávat na papír ve formě nějakého kodexu.

To, jestli je redakce dodržuje, nebo nedodržuje, nebo jestli je dodržují jednotliví lidé, je pak už především na vedení té redakce, na kolik dbá na dodržování těch naprosto základních pravidel. Bohužel v tom je ta situace dneska naprosto tragická, protože ve vedení rady médií jsou lidé, které nemají žádnou vlastní morálku. Ti lidé jsou zkorumpovaní, berou peníze, takže pak je těžko možné, aby ty redakce pod jejich vedením nějakým způsobem fungovaly. Dneska co se objevuje, i ve velkých médiích, jsou neuvěřitelné zvěrstva. Ale je to o lidech a je v podstatě jedno, jestli existuje nějaký kodex nebo ne.

Když se vrátím k tomu Syndikátu novinářů ČR, tak já jsem se ptala pana předsedy Adama Černého na klauzuli svědomí. Tento institut není není v Etickém kodexu explicitně uvedena, ale lze ji podle něj odvodit z bodů, které jsou obsaženy v bodu 1 a že by se novinář mohl odvolat na tuto formulaci, kdy novinář je povinen odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace. A mě by zajímalo, jestli jste o tom někdy takhle o tom přemýšlel? Že byste se na tento bod mohl odvolat.

Nepřemýšlel, protože jak jsem říkal, tak mě vlastně vůbec nenapadlo, že Syndikát by mohl v této situaci nějak pomoci. I když možná teď, když o tom mluvíme, tak to možná byla chyba, možná mě to napadnout mohlo a mohl jsem to udělat, ale vlastně mě to vůbec nenapadlo. Ale myslím si, že kdyby ten syndikát měl mít svůj význam, tak by měl vystupovat aktivně sám od sebe. A v případě, že takovou věc zaznamená, tak by měl těm lidem nabídnout jako sám

pomoc. I když říkám, mohlo mě to napadnout, nenapadlo. Ale protože jsem vlastně nečekal, že by nějaká pomoc tady v téhle situaci mohla být.

A bylo to možná i tak, že jste to nechtěl řešit mimo tu firmu?

To samozřejmě ano, ale já jsem ten postup konzultoval s řadou lidí mimo TV NOVA, velmi diskrétně a nenapadlo mě to vůbec konzultovat se Syndikátem novinářů ČR.

Přemýšlel jste, že se v případě kauzy s manipulací zpravodajství TV NOVA odvoláte na Etický kodex ATO?

Asociace televizních organizací vznikla za jedním jediným účelem, a to za účelem elektronického měření sledovanosti a nefunguje to jako organizace, která by mluvila do novinářské práce. Takže jestli má nějaký kodex, což vím, že má, ale ani jsem ho nikdy nečetl, tak by mě ani nenapadlo se na tento kodex odvolat. Jestliže ten existuje, tak je zcela formální a s činností té organizace nemá nic společného. Nehledě na to, že TV Nova má v ATO velmi silné slovo, takže by to bylo naprosto zbytečné.

Já bych se Vás chtěla ještě zeptat, že kdyby teoreticky disponovala TV NOVA svým etickým kodexem, ve kterém by byla přítomna klauzule svědomí, který by novináři zaručil ochranu v případě, že by musel pracovat proti svému svědomí. Myslíte si, že by ten institut byl využíván?

Myslím si, že kdyby něco takového existovalo, tak by se ho pár lidí pokusilo využít. Poté co by se ukázalo, že to bylo k ničemu, což by se ukázalo. Tak by pak fungoval čistě formálně a už by ho nikdo dál nevyužíval.

Ještě jinak. Já jsem si totiž uvědomil ještě jednu věc. To co se tam dělo, nebo možná teď ještě děje, jsou věci protiprávní. Vzhledem k tomu, že TV NOVA spadá pod společnost CME, která je obchodovaná na americké burze, tak ta společnost celá je vázaná velmi striktními pravidly. Celé CME má etický kodex, který je daný i těma pravidly americké burzy. A tak platí, že když zaměstnanec na něco takového upozorní, tak je daný naprosto jasný postup.

Oni ten postup porušili, oni v tom mém případě nedodrželi ten postup a vlastně udělali všechno proto, aby tu věc ututlali, čímž porušily řadu pravidel, který jsou dané zákony v USA a za porušení zákonů i pokud to Američan poruší mimo půdu USA, tak mu za to v USA hrozí vězení. Tady regulérně ti lidé porušili americké zákony. Takže jestli existuje, nebo neexistuje nějaké klauzule, která by stejně nebyla zákonně vymahatelná, je v podstatě jedno. Kestliže ty lidi tady vědomě porušují zákony, který by je mohly dostat do vězení.

Přemýšlel jste, že byste se odvolal soudně?

Ne. Emma Smetana ta to řešila u soudu, který pro ní dopadl špatně, ale především z formálních důvodů.

Ale já jsem to nechtěl řešit soudně z toho důvodu, že já tím, jak jsem v téhle situaci žil několik let, tak na mě to zanechávalo ohromné stopy. Už jsem psychicky byl hodně zatížený a já už jsem od toho chtěl mít klid. Takže proto poslední, co jsem udělal, bylo mé vystoupení s Emmou Smetanou pro web Forum24, který nám v podstatě jako jediné médium dalo prostor. Původně se tím mělo zabývat více médií a nebude je jmenovat, ale nakonec to těm lidem zakázal. Takže nakonec Forum24 bylo jediné, které do toho šlo, za což jsem hrozně rád, protože já jsem tímhle rozhovorem tu svoji záležitost ukončil. Tím, že jsem to prostě řekl. To, co se dalo říct. Protože těch věcí je mnohem víc, ale bylo potřeba pečlivě volit slova, abychom s Emmou říkali to, co lze.

Je pravda, že jsem jediné informace k této kauze našla na Fórum24, když tedy pominu bulvární média.

No to bylo poměrně zajímavé, protože on ty informace bulvárním médiím dával náš šéf. Články byly připravené ještě před naším vyhazovem. Já jsem se dozvěděl, že mě vyhazují v 11.40 dopoledne, kdy jsem připravoval živý vstup do poledních zpráv a asi pět minut před polednem jsem už byl před barákem vyvedený.

Jenom jsme podepsali papíry, vrátil jsem počítač a řekli jsme si, že zbytek věcí se vyřídí před koncem výpovědní lhůty. A za půl hodiny jsem byl venku z baráku. V tu chvíli jsem vzal

mobil a volám dvěma lidem. A podíval jsem se na internet a na tom Blesku už to bylo, ten článek. V tu chvíli, co jsem opustil barák.

Myslíte si, že je rozdíl v případě etických kodexů, jestli se jedná o soukromou nebo veřejnoprávní televizi?

Etický kodex by mohl fungovat v případě soukromých televizí, tam nejde o jen o ty zisky. Jde o to, že je třeba dodržovat nějaká pravidla. Když se podíváte na západ od našich hranic, stačí mluvit o Německu, tak ty žurnalistický pravidla jsou prostě dané. Když se podíváte na soukromé německé televize a jejich zpravodajství, ty zprávy jsou excelentní.

To samé ve Francii. Nebo se podíváte na Slovensko, tam je ta vlastnická struktura médií dost podobná. Tam teda ta situace s veřejnoprávní televizí je s prominutím hodně špatná, protože je ovlivňována parlamentem. Ale Markíza má stejného vlastníka jako TV Nova, TV JOJ má vlastníka jako Blesk. A když se podíváte na to jejich zpravodajství, tak to je něco úplně jiného než tady. A zvlášť když to sledujete v té současné politické situaci. Já jsem byl shodou okolností na Slovensku natáčet pár dní po vraždě Kuciaka, takže jsem každý den sledoval zprávy všech televizí, a to je neskutečný. Oni do toho všichni jdou naplno. Tady v pondělí byly demonstrace ve dvaceti městech a nikde nic. Takže ono o tom vlastnictví to není, vždycky je to o lidech uvnitř.

Příloha č. 4: Rozhovor s Adamem Černým, ze dne 12. dubna 2018

V České republice není zákonem dáno, že novinář má právo na uplatňování tzv. klauzule svědomí novináře, jako je to např. ve Francii, uvažovalo se při přijetí etického kodexu Syndikátu novinářů České republiky, že by klauzule svědomí novináře byla jeho součástí? Proč ano, proč ne?

Klausule svědomí není v Etickém kodexu explicitně uvedena, ale lze ji odvodit z bodů, které jsou obsaženy v bodu 1:

- e. neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti,
- f. nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat,
- g. odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace,**
- h. odmítat jakékoli zásahy státních orgánů, jež by mohly ovlivnit pravdivost sdělení,
- i. přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností,**

Kodex Syndikátu novinářů České republiky klauzuli (výhradu) svědomí novináře, věnuje se povinností novináře a nenabízí žádné podpůrné mechanismy pro české novináře, myslíte si, že by se to mělo změnit? Měl by Syndikát novinářů České republiky přijmout klauzuli svědomí novináře, proč ano, proč ne?

O přijetí klauzule svědomí lze uvažovat, ale případně spory může již nyní řešit Komise pro etiku, nutno však podotknout, že za řadu let, kdy se komise zabývá stížnostmi týkající se etiky novinářské práce, se stížnost, na niž by bylo možno uplatnit klauzuli svědomí, nevyskytla. Což jistě nelze vykládat tak, že se podobné případy vůbec nestaly, faktem zároveň je, že o takových případech nelze najít informace ve veřejně dostupných zdrojích.

Jakým způsobem se může novinář v České republice chránit v případě, že má pocit, že se směřování média, kde je zaměstnán, změnilo?

Nejobvyklejším a asi jediným způsobem je odchod, což platí zvláště pro soukromá média. Již se to několikrát stalo, viz odchody novinářů z Lidových novin v 90. letech nebo z MfD v následujícím desetiletí anebo nejnověji z Lidových novin a MfD v minulých letech.

v případě médií veřejné služby je na místě diskuse uvnitř, případně na veřejnosti, protože lze diskutovat, do jaké míry jsou dodržovány zákony o ČRo a ČT. Viz tzv. televizní krize nebo nedávná debata o reakci Rady ČRo a vedení Českého rozhlasu na reportáž Janka Kroupy o Agrofertu.

Měla by klauzule svědomí novináře/ redakční nezávislost být přítomna v zákoně České republiky/ zákoníku práce ČR? Proč ano, proč ne?

Začlenit klauzuli svědomí do zákona by bylo velice obtížné už jen proto, že český právní řád sice obsahuje tiskový zákon a Ústava ČR garantuje svobodu vyjadřování, ale právní řád neobsahuje slovo novinář a tedy ani nedefinuje jeho postavení. Lze se obávat, že zvláště soukromé subjekty by se snažily prosazení klauzule svědomí do zákona bránit. Jiná situace by mohla nastat v případě, pokud by se objevil zvláště závažný případ, z něhož by bylo zřejmé, že klauzule svědomí představuje významný nástroj svobody vyjadřování a tedy i novinářské práce.

Příloha č. 5: Rozhovor s Vlastou Roškotovou, ze dne 6. dubna

Co vedlo Asociaci televizních organizací k rozšíření předmětu své činnosti o činnost samoregulační a k přijetí Etického kodexu redaktorů zpravodajských, politicko – publicistických a ostatních publicistických pořadů?

Hlavním předmětem činnosti ATO je ochrana a realizace společných zájmů členů sdružení spočívající zejména v zajišťování společného elektronického měření sledovanosti televize v České republice metodou TV metrů, v obchodním využívání dat o TV sledovanosti, v propagační a reklamní činnosti, vydavatelské a nakladatelské činnosti, dále ve vypracovávání analýz a projednávání technicko-standardizačních a legislativně-právních a souvisejících opatření v oblasti provozování vysílání, které jsou ve společném zájmu členů a samoregulační činnosti.

Samoregulaci považuje ATO v mnoha ohledech za efektivnější nástroj dozoru na televizním vysílání, než je regulace ze zákona. Inspirací k sepsání Etického Kodexu zpravodajských, politicko – publicistických pořadů a ostatních publicistických pořadů byla rovněž evropská legislativa, která podporuje samoregulaci mnohem intenzivněji než je obvyklé u nás.

Náš Etický kodex je tudíž zaměřen přednostně na problematiku regulace televizního vysílání v rozsahu, který je vymezen zákonem č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání.

Kdy se TV NOVA stala členem? Bylo TV NOVA členství v ATO v určité době pozastaveno? Jestliže ano, proč? Tyto informace nejdou na oficiálních webových stránkách dohledat a pro mou bakalářskou práci jsou velmi důležité (TV NOVA není zapsaná ve stanovách ATO, ale je na seznamu členů).

Televize Nova je jedním ze zakládajících členů ATO s členstvím od roku 1997. Provozovatel televizních stanic skupiny Nova, společnost CET2, s.ro., vystoupila z ATO na vlastní žádost ke dni 31.12. 2012 z důvodu nesouhlasu s průběhem tendru na výběr realizátora projektu elektronického měření sledovanosti TV vysílání. Poté odebírala data o televizní sledovanosti od ATO na bázi obchodní smlouvy. Od 1.1.2016 se TV Nova (po změně jejího managementu)

stala opět řádným a plnohodnotným členem ATO s postavením odpovídajícím ostatním provozovatelům TV vysílání.

Ve stanovách ATO se uvádí provozovatel vysílání, nikoli stanice jako taková. U TV Nova došlo ke změně provozovatele z CET 21, s.r.o. na TV Nova, s.r.o. ke dni 1.4.2017. Ve Stanovách ATO, které jsou staršího data, naleznete TV Nova tedy ještě pod názvem svého někdejšího provozovatele, tj. CET 21.

Poznámka autorky: Paní inženýrky Vlasty Roškové jsem se ptala na stejné otázky jako pana předsedy Syndikátu novinářů České republiky Adama Černého, avšak paní inženýrka Vlasta Rošková mi k tomu napsala poznámku do emailu:

V této souvislosti musím připomenout, že Asociace televizních organizací (ATO) se zabývá zejména elektronickým měřením televizní sledovanosti, nejsme organizace sdružující novináře. Vaše otázky č.2-6 spadají do náplně Syndikátu novinářů nebo jiného obdobného sdružení, které s novináři pracuje.

Náš Kodex je relevantní pouze pro oblast vymezenou zákonem o provozování rozhlasového a televizního vysílání.

Příloha č. 6: Rozhovor s Barborou Osvaldovou, ze dne 1. a 8. dubna 2018

- 1) **V České republice není zákonem dáno, že novinář má právo na uplatňování tzv. klauzule svědomí novináře, jako je to např. ve Francii, uvažovalo se při přijetí etického kodexu Syndikátu novinářů České republiky, že by klauzule svědomí novináře byla jeho součástí? Proč ano, proč ne?**

Protože ta informace se k nám dostala až po vzniku kodexu. A ve Francii je trochu jiná situace.

- 2) **Kodex Syndikátu novinářů České republiky klauzuli (výhradu) svědomí novináře, věnuje se povinností novináře a nenabízí žádné podpůrné mechanismy pro české novináře, myslíte si, že by se to mělo změnit? Měl by Syndikát novinářů České republiky přijmout klauzuli svědomí novináře, proč ano, proč ne?**

V okamžiku kodifikování nikdo nečekal, že se Bureš/ Babiš bude snažit ovládnout MF Dnes a LN.

- 3) **Jakým způsobem se může novinář v České republice chránit v případě, že má pocit, že se směřování média, kde je zaměstnán, změnilo, když má pocit, že práce po něm požadována, není v souladu s jeho svědomím?**

Může se obrátit na SNČR, kde je právní poradna.

- 4) **Měla by klauzule svědomí novináře/ redakční nezávislost být přítomna v zákoně České republiky/ zákoníku práce ČR? Proč ano, proč ne?**

Inu, hlavně by tam mělo být zakotveno, kdo je novinář. To v zákoně zatím není. Tak že se novinářem může prohlásit kdokoli. I ti z tzv. Parlamentních listů. Nebo jiných fake news.

- 1) **Proč si myslíte, že je ve Francii trochu jiná situace ohledně klauzule či výhrady svědomí? Co Vás vede k tomuto názoru?**

Ona se tam teď situace hodně mění a např. funkce TV ombudsmana byla zrušena – tak že nevím, jak to v současné době vypadá.

- 2) **Máte v současné době pocit, že je potřeba implementovat klauzuli či výhradu svědomí do Etického kodexu Syndikátu novinářů ČR?**

Za současné situace ano.

- 3) **Je v plánu Etický kodex SN ČR v budoucnosti aktualizovat?**

Je to dle Vašeho názoru potřeba, nebo ne? Jistě, je potřeba ošetřit internet a fotografie.

- 4) Myslíte si, že současný český právní řád není pro povolání žurnalistů dostačující?
Co byste tam, krom definice „kdo je novinář“, zakotvila týkající se novinářské etiky?**

Nic, myslím, že by stačilo zachovávat právě ten právní řád.

Příloha č. 6: Etický kodex Syndikátu novinářů

Deklarace ministrů států zúčastněných na 4. Evropské konferenci o politice hromadných sdělovacích prostředků konané v Praze v prosinci 1994 uznala v bodě 11 c, že „novináři mají právo přijímat své vlastní samoregulační normy např. ve formě etického kodexu.“

V rezoluci č. 2 této konference se říká, že kodexy chování mají být „dobrovolně přijaty a dobrovolně uplatňovány“ a že „výkon novinářského povolání je založen zejména na základním právu na svobodu projevu, zaručenou článkem č. 10 Evropské konvence o lidských právech.“

Kodexy chování novinářů, které byly přijaty v řadě evropských demokratických zemí, se snaží různým způsobem sladit práva a svobody novinářů s právy a svobodami občanů tak, aby se nedostávaly do konfliktu, a stanovit odpovědnost novinářů za jejich činnost.

Syndikát novinářů České republiky na základě studia mezinárodních i národních dokumentů vypracoval **Etický kodex novináře**, který je závazný pro jeho členy a k jehož dobrovolnému dodržování vyzval všechny české a moravské novináře bez ohledu na jejich členství v syndikátu.

1. Právo občanů na včasné, pravdivé a nezkreslené informace.

Občané demokratického státu bez rozdílu svého společenského postavení mají nezadatelné právo na informace, jak jim je zajišťuje čl.17 Listiny práva svobod, jež je součástí Ústavy České republiky. Novináři toto občanské právo realizují svou činností. Nezbytně proto přejímají plnou odpovědnost za to, že informace, které předávají veřejnosti, jsou včasné, úplné, pravdivé a nezkreslené. Občan má právo na objektivní obraz skutečnosti. Novinář je proto povinen:

- a. zveřejňovat jen informace, jejichž původ je znám, nebo v opačném případě je doprovodit nezbytnými výhradami,
- b. respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží všeobecnému zájmu, i přes překážky,
- c. dbát na rozlišování faktů od osobních názorů,
- d. hájit svobodu tisku i svobodu jiných médií,
- e. neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti,
- f. nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt a zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat,
- g. odmítat jakýkoli nátlak na zveřejnění nepravdivé, nebo jen částečně pravdivé informace,

- h. odmítat jakékoli zásahy státních orgánů, jež by mohly ovlivnit pravdivost sdělení,
- i. přijímat pouze úkoly srovnatelné s jeho profesionální důstojností,
- j. nepoužívat nepoctivé prostředky k získání informace, fotografie nebo dokumentu nebo využívat k tomu dobré víry kohokoliv. Nepoctivost prostředků je při tom třeba posuzovat v souvislosti s veřejným zájmem na publikování příslušné informace.

2. Požadavky na vysokou profesionalitu v žurnalistice.

Povahou novinářské profese je odpovědnost k veřejnosti. Proto je základním předpokladem pro tuto činnost vysoká profesionalita. Z tohoto hlediska je novinář povinen:

- a. nést osobní odpovědnost za všechny své uveřejněné materiály,
- b. vyloučit všechny činnosti, které by jej mohly kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů,
- c. nepřijímat žádné hodnotné dary nebo výhody, které by měly souvislost s jeho novinářskou činností, zvláště pak z důvodů zveřejnění nebo zatajení nějaké informace,
- d. nezneužívat povolání novináře k činnosti reklamního pracovníka a nepřijímat žádnou odměnu přímou nebo nepřímou od zájemců o reklamu, odmítnout podílet se na publikování skryté reklamy,
- e. nepodepisovat svým jménem obchodní ani finanční reklamy,
- f. nepřijímat peníze ve veřejné službě nebo v soukromém podniku tam, kde jeho postavení novináře a jeho vliv by mohly být zneužity,
- g. nezneužívat výsad, plynoucích z povolání novináře, k prezentování svých osobních postojů,
- h. nezneužívat možných výhod, plynoucích z členství v Syndikátu novinářů, k uspokojování soukromých potřeb.

3. Důvěryhodnost, slušnost a serióznost zvyšují autoritu médií.

Z tohoto hlediska je novinář povinen řídit se těmito požadavky:

- a. nic neomlouvá nepřesnost nebo neprověření informace, každá uveřejněná informace, která se ukáže jako nepřesná, musí být neprodleně opravena,
- b. jestliže si zdroj informací přeje zůstat utajen, novinář je povinen zachovávat profesionální tajemství, i kdyby mu z toho měly vzniknout potíže,
- c. respektovat soukromí osob, zejména dětí a osob, které nejsou schopny pochopit následky svých výpovědí,
- d. dodržovat přísně zásadu presumpce nevinny a neidentifikovat příbuzné obětí nebo

delikventů bez jejich jasného svolení,

e. považovat pomluvu, neprokázané obvinění, překroucení dokumentů, faktů a lži za nejzávažnější profesionální chyby,

f. kromě nesporných důvodů veřejného zájmu nesmí novinář svou činností dostat dotčené osoby do nesnází nebo osobní tísně,

g. novinář nesmí využívat ve svůj prospěch informace získané při výkonu svého povolání dříve, než budou tyto informace zveřejněny,

h. nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo sexuální orientace,

i. při reprodukci jakéhokoli textu musí být uveden jeho autor formou adekvátní k rozsahu přetištěného materiálu,

j. plagiát se zásadně zakazuje.

Etický kodex novináře přijala jako otevřený dokument valná hromada Syndikátu novinářů ČR dne 18. 6. 1998 a na návrh Komise pro etiku při Syndikátu novinářů jej aktualizovala správní rada dne 25. 11. 1999.

Asociace televizních organizací

Etický kodex redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů

Preambule

- 1) Cílem tohoto Etického kodexu redaktorů zpravodajských, politicko-publicistických a ostatních publicistických pořadů (dále „Kodex“) je vést k odpovědnosti za zpracování a vysílání zpravodajských a publicistických pořadů a současně napomáhat k naplnění práva veřejnosti na informace v zájmu fungování demokratické společnosti.
- 2) Kodex nenahrazuje právní regulaci.
- 3) Interní předpisy a etické kodexy členů ATO nejsou tímto Kodexem dotčeny a mají přednost před tímto Kodexem, jde-li o ustanovení přísnější.
- 4) **Kodex je určen šéfredaktorům, redaktorům, novinářům a dalším osobám zúčastněným na výrobě a vysílání pořadu (dále jen redaktoři), kteří působí v oblasti zpravodajství a publicistiky členů Asociace televizních organizací (dále jen ATO).**
- 5) Členové ATO budou usilovat o to, aby respektovali tento Kodex, za tím účelem seznámí s Kodexem osoby, jimž je určen a budou vyžadovat plnění tohoto Kodexu.
- 6) **Pravidla tohoto Kodexu musejí být respektována všemi členy ATO jako etické minimum.**
- 7) Při aplikaci tohoto Kodexu členové etické komise vycházejí zejména z článku 17 Listiny základních práv a svobod:

Článek 17 Listiny základních práv a svobod

- 1) *Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.*
- 2) *Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu. 3) Cenzura je nepřípustná.*
- 4) *Svoboda projevu a právo vyhledávat informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.*
- 5) *Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.*

Čl. 1

Cenzura

- 1) Cenzura je nepřípustná.

- 2) Cenzurou se pro účely tohoto Kodexu rozumějí jakékoliv neoprávněné zásahy orgánů veřejné moci či třetích osob proti svobodě projevu slovem i obrazem a jejich šíření televizním vysíláním.
- 3) Redaktor odmítá cenzuru. Redaktor však bere v úvahu oprávněné požadavky orgánů veřejné moci či třetích osob. Redaktor odmítne jakýkoliv nátlak orgánů veřejné moci či třetích osob, v jehož důsledku by mělo dojít ke zveřejnění nepravdivé nebo zkreslené informace či nezveřejnění pravdivé informace.
- 4) Za cenzuru nelze považovat výběr a filtrování informací prováděných provozovateli televizního vysílání, protože je věcí každého provozovatele televizního vysílání, která sdělení a v jaké formě bude uveřejňovat.

Čl. 2

Objektivita a vyváženost, zdroje informací, další povinnosti

- 1) Redaktor respektuje, že výkonem svobody projevu bere na sebe současně i odpovědnost objektivně a vyváženě informovat o otázkách důležitého veřejného zájmu.
- 2) Redaktor respektuje právo veřejnosti na objektivní informace. Objektivními informacemi jsou takové informace, které jsou pravdivé; to znamená, že se jedná o takový popis skutečnosti, při němž redaktor podle svého nejlepšího svědomí využije všech dostupných informací, které byly v době odvysílání reportáže, resp. pořadu (dále jen reportáže) k dispozici. Redaktoři musejí brát rovněž v úvahu, že se mezi výrobou a odvysíláním reportáže může objevit nová informace, která nebyla v době výroby k dispozici. V takovém případě je třeba, aby veřejnost byla vhodnou formou o nové skutečnosti informována, pokud je to z technických důvodů vysílání možné.
- 3) Informace je předkládána veřejnosti, pokud je její zdroj redaktorovi znám. Jedná-li o zdroj neznámý, lze sice informaci podat, ale s výhradou či s upozorněním, že zdroj není znám.
- 4) Redaktor vyhodnocuje různé zdroje informací a bere ohled na předpokládanou validitu zdroje. To však neznamená, že neoficiální zdroj nemůže mít dle okolností stejnou validitu jako oficiální.
- 5) Redaktor ověřuje informaci alespoň ze dvou na sobě nezávislých důvěryhodných zdrojů. Výjimku lze připustit, jsou-li dány mimořádné okolnosti. Výjimku lze dále připustit, je-li zdrojem obecně uznávaná agentura či vysílání např. ČTK, APTN, CNN nebo orgán veřejné moci či osoba oprávněná jménem orgánu veřejné moci sdělovat informace; v takovém případě vždy musí být divák informován o zdroji informace (verbálně nebo v obraze).
- 6) Redaktor podává přesné informace a v takovém kontextu, aby nemohlo dojít k jejich zkreslení. Redaktor nezamlčuje podstatnou informaci, je-li redaktorovi známa.
- 7) Pokud je uváděno jméno, příjmení, funkce, obchodní jméno apod., či pokud reportáž obsahuje jinou identifikaci osob, je třeba příslušné údaje uvádět v rámci zvyklostí při vysílání zpravodajských a publicistických pořadů; zejména je třeba dbát na to, aby nedošlo k záměně v označení osob.
- 8) **Redaktor dává hlas osobám nebo skupinám osob, jichž se informace v reportáži týká. Zejména je třeba, aby zaznělo stanovisko osob, kterých se týká kritika. Pokud se takové osoby odmítnou v reportáži vyjádřit, je to redaktor povinen v reportáži sdělit.**

- 9) Nelze padělat dokumenty za účelem doložení informace.
- 10) Redaktor respektuje pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít. 11) Redaktor vyhledává informace, které slouží veřejnému zájmu, i přes překážky. 12) Redaktor při zpracování reportáže bere zvláštní ohledy na osoby, které nejsou zvyklé vystupovat na veřejnosti a hovořit na mikrofon či na kameru.
- 13) Redaktor postupuje citlivě při zařazování výpovědí a záběrů na osoby, které jsou osobami blízkými obětí dopravních nehod, katastrof apod. či osob poškozených trestným činem.

Čl. 3

Názory a hodnotící komentáře

- 1) Je třeba rozlišovat mezi skutkovým tvrzením (tedy mezi empiricky ověřitelným faktem, neboli konstatováním objektivní skutečnosti) na straně jedné a hodnotícím komentářem, soudem resp. subjektivním názorem na straně druhé.
- 2) Názory a hodnotící komentáře musejí být odděleny od informací zpravodajského charakteru.
- 3) Polemiku není možno posuzovat vůči všem údajům v reportáži, ale jen vůči těm údajům, na které byla vázána.
- 4) Nelze vydávat domněnku za ověřený fakt.
- 5) Při sdělování názorů a hodnotících komentářů je třeba dbát takové formy, aby nevybočily z mezí obecně uznávaných pravidel slušnosti. Určité přehánění, šokování a provokace jsou však možné. Vždy je třeba vzít v úvahu kontext, místo a čas.

Čl. 4

Zákonné omezení svobody projevu

Reportáž:

- 1) nesmí propagovat válku nebo líčit krutá nebo jinak nelidská jednání takovým způsobem, který je jejich zlehčováním, omlouváním nebo schvalováním,
- 2) nesmí podněcovat k nenávisti z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti nebo příslušnosti k určité skupině obyvatelstva,
- 3) nesmí utvrzovat stereotypní předsudky týkající etnických, náboženských nebo rasových menšin,
- 4) nesmí obsahovat pornografii; to ale neznamená, že by nemohla zaznít žádná zmínka o pornografii. Je však zakázáno odvysílat pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, nebo v němž se zobrazuje násilí či neúcta k člověku, nebo které zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem,
- 5) nesmí obsahovat hrubé samoučelné násilí,
- 6) nesmí bezdůvodně zobrazovat osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost. Bezdůvodným zobrazením však není takové zobrazení, které je vzhledem ke společensky závažné příčině ve veřejném zájmu.

Čl. 5

Ochrana osobnosti některých obětí trestných činů

- 1) V souvislosti s trestným činem spáchaným na osobě mladší 18 let, nelze uveřejnit žádnou informaci, která by obsahovala jméno, příjmení takové osoby nebo žádnou informaci, která by mohla takovou osobu identifikovat (např. fotografie obličeje, místo bydliště, škola).
- 2) V souvislosti s trestným činem kuplířství podle § 204 trestního zákona, šíření pornografie podle § 205 trestního zákona, proti rodině a mládeži, proti rodině a zdraví nebo proti svobodě a lidské důstojnosti, nelze uveřejnit žádnou informaci, která by obsahovala jméno, příjmení oběti takového trestného činu nebo informaci, která by mohla oběť trestného činu identifikovat (např. fotografie obličeje, místo bydliště, pracoviště).
- 3) Zákazy uvedené v odst. 1 a 2 se nevztahují na případy, kdy oběť trestného činu dá k uveřejnění informace souhlas. U osoby mladší 18 let je třeba vždy žádat o souhlas jejího zákonného zástupce (zpravidla rodič).
- 4) Souhlasů osob uvedených v odst. 3 není třeba, pokud je dán mimořádně silný veřejný zájem na uveřejnění informace o trestném činu spáchaném na osobě mladší 18 let nebo informace o některém z trestných činů uvedených v odst. 2.

Čl. 6

Určité zjednodušení je možné

U pořadů určených pro informování nejširší (nikoli odborné) veřejnosti je možno přistupovat na určitá zjednodušení, především s ohledem na rozsah jednotlivých reportáží a laický zájem diváků. Mohou nastat situace, kdy z těchto důvodů lze stěží trvat na naprosté přesnosti skutkových tvrzení a klást tak na redaktory – ve svých důsledcích – nesplnitelné nároky. Podmínkou je, že celkové vyznění informace musí vždy odpovídat pravdě.

Čl. 7

Použití skryté kamery a skrytého mikrofону

- 1) Skrytou kameru a/nebo skrytý mikrofon lze použít pro zpravodajské a publicistické účely v případě, že záběry nelze získat jinak a současně jsou nezbytné pro zpracování reportáže. Pro zpracování reportáže lze použít jen ty záběry, získané skrytou kamerou a/nebo skrytým mikrofonem, které mají přímý vztah k tématu reportáže, které je ve veřejném zájmu.
- 2) O použití skryté kamery nebo skrytého mikrofону musí být divák vhodným způsobem informován při vysílání reportáže.
- 3) Příslušný redaktor příp. provozovatel televizního vysílání zajistí, aby ostatní záběry pořízené za použití skryté kamery či skrytého mikrofónu, které nebudou použity v reportáži, nebyly zpřístupněny třetím osobám.

Čl. 8

Uveřejnění odposlechů

- 1) Odposlechy může redaktor uveřejnit, pokud k uveřejnění dá souhlas osoba, které se informace obsažené v odposlechu týkají.
- 2) **Odposlechy může redaktor uveřejnit i když nezíská souhlas osoby, které se informace obsažené v odposlechu týkají, pokud je zde veřejný zájem na uveřejnění takové informace. Redaktor vždy zvažuje právo presumpce nevinoty na straně jedné a svobodu projevu na straně druhé. Redaktor odposlech neuveřejní, pokud by jejím jediným účelem byla bulvarizace osoby, které se odposlechy týkají.**
- 3) K uveřejnění odposlechů se redaktor vyžádá vždy stanovisko šéfredaktora.

Čl. 9

Ochrana dětí a mladistvých před nežádoucím obsahem

- 1) **Při zařazování reportáží do vysílání mezi 6 – 22 hodinou respektuje redaktor povinnost stanovenou zákonem nezařazovat reportáže, které by mohly ohrozit fyzický, psychický a mravní vývoj dětí a mladistvých.**
- 2) Redaktor věnuje zvláštní pozornost zpracování reportáží, ve kterých jsou veřejnosti podávány informace o násilí, vulgarismech, sexu, drogách, či které mohou vyvolat strach.
- 3) Redaktor váží právo veřejnosti na informace na jedné straně a veřejný zájem na ochranu dětí a mladistvých na straně druhé. Pokud v případě kolize těchto zájmů upřednostní právo na informace, doporučuje se vhodným způsobem před odvysíláním reportáže varovat diváky.

Čl. 10

Vystupování dětí a mladistvých

- 1) Ve zpravodajských a publicistických pořadech mohou vystupovat i osoby mladší 18 let (tj. děti do 15 let věku a mladiství do 18 let věku). Redaktor musí vždy zvažovat, zda nezletilý je schopen s ohledem na charakter pořadu, podmínky natáčení vždy posoudit podstatné aspekty své účasti.
- 2) Pokud je ze všech okolností patrné, že nezletilý není schopen s ohledem na své rozumové schopnosti posoudit své vystoupení v reportáži, vyžádá si redaktor souhlas zákonného zástupce.

Čl. 11

Dvoustupňová kontrola

- 1) V rámci své působnosti provozovatel televizního vysílání vytváří takové podmínky, aby obsah informace, která je určena ke zveřejnění kontroloval nejen redaktor, ale nejméně ještě další

osoba, která odpovídá za redakční nezávislost např. vedoucí vydání, dramaturg nebo šéfredaktor.

Čl. 12

Ilustrační a archivní záběry

Ve zpravodajských a publicistických pořadech lze používat ilustrační a archivní záběry. Tyto záběry je třeba důsledně rozlišovat. Pokud jsou použity, musí být divák o jejich použití informován obvyklým způsobem.

Čl. 13

Autorská díla v reportážích

- 1) Redaktor musí respektovat autorská práva třetích osob. Pokud redaktor hodlá užít autorské dílo bez souhlasu autora a bezplatně, musejí být splněny následující podmínky:
  - a) dílo bude užito ve spojení se zpravodajstvím o aktuální události, a to v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu (zpravidla nepřesahujícím 3 vteřiny), nebo
  - b) dílo bude v odpovídající míře převzato do reportáže z jiného hromadného sdělovacího prostředku (např. televizní vysílání, periodický tisk, webové portály), pokud takové užití nebylo výslovně zakázáno, nebo
  - c) dílo bude bez spojitosti s účelem reportáže užito zcela náhodně a okrajově.
- 2) Při užití autorského díla je vždy nutné uvést jméno autora (např. režiséra při užití děl audiovizuálních), a dále název díla a pramen (zdroj), ledaže uvedení těchto údajů není objektivně možné nebo není za daných okolností obvyklé. Redaktor musí v případě potřeby prokázat oprávněnost neuvedení těchto údajů.
- 3) V nejednoznačných nebo ve složitých případech se doporučuje vyžádat si stanovisko právníka.

Čl. 14

Získávání informací a nakládání s nimi

- 1) Nelze monopolizovat informace, které jsou významné pro veřejnost, a bránit tak jinému provozovateli televizního vysílání, aby je uveřejňoval později. Jakmile byla informace uveřejněna, mohou s ní pracovat jakékoliv sdělovací prostředky. Autorská práva je třeba respektovat.
- 2) Redaktor nevydává cizí myšlenky za své vlastní. Nelze vytvářet dojem, že provozovatel vysílání získal informaci výhradně zásluhou svých redaktorů, pokud objektivně věděl, že tomu tak není.

Čl. 15

Ochrana zdroje a obsahu informací

- 1) Redaktor, který se podílel na získávání nebo zpracování informací pro uveřejnění nebo uveřejněných v televizním vysílání, má právo odepřít soudu, jinému státnímu orgánu nebo orgánu veřejné správy informace o původu či obsahu těchto informací.
- 2) Redaktor, který se podílel na získávání nebo zpracování informací pro uveřejnění nebo uveřejněných v televizním vysílání, má právo odepřít soudu, jinému státnímu orgánu nebo orgánu veřejné správy předložení nebo vydání věci, z nichž by mohl být zjištěn původ či obsah těchto informací.
- 3) Redaktor, který se podílel na získávání nebo zpracování informací pro uveřejnění nebo uveřejněných v televizním vysílání, nesmí nadřžovat pachateli trestného činu s úmyslem umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu.
- 4) Právy podle odstavců 1 a 2 nejsou dotčeny povinnosti stanovené trestním zákonem (nenadřžovat pachateli trestného činu a překazit nebo oznámit trestný čin) a s nimi související další povinnosti stanovené v trestním řízení.
- 5) Povinnost překazit trestný čin je v trestním zákoně stanovena pro přípravu nebo páčání těchto trestních činů (§ 367 trestního zákona)
- 6) trestný čin vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), nedovoleného přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), neoprávněného odebrání tkání a orgánů (§ 164), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), zavlečení podle § 172 odst. 3 a 4, loupeže (§ 173), braní rukojmí (§ 174), vydírání podle § 175 odst. 3 a 4, neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180 odst. 4, znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), krádeže podle § 205 odst. 5, zpronevěry podle § 206 odst. 5, podvodu podle § 209 odst. 5, pojistného podvodu podle § 210 odst. 6, úvěrového podvodu podle § 211 odst. 6, dotačního podvodu podle § 212 odst. 6, podílnictví podle § 214 odst. 3 a 4, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 4, padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), zneužití informace a postavení v obchodním styku podle § 255 odst. 4, poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 odst. 5, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283), získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), válečné zrady (§ 320), násilí proti orgánu veřejné moci podle § 323 odst. 3 a 4, násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 3 a 4, přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), násilného překročení státní hranice podle § 339 odst. 2 a 3, organizování a umožnění

nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 4, vzpoury vězňů (§ 344), účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 2 a 3, neuposlechnutí rozkazu podle § 375 odst. 2 a 3, zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 377 odst. 2 a 3, porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti podle § 382 odst. 3 a 4, porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností podle § 383 odst. 3 a 4, zběhnutí (§ 386), ohrožování morálního stavu vojáků podle § 392 odst. 2, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), styků ohrožujících mír (§ 409), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3, Povinnost oznámit trestný čin je v trestním zákoně stanovena pro tyto trestné činy (§ 368 trestního zákona):

vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), bráni rukojmí (§ 174), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), válečné zrady (§ 320), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 2 a 3, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), agrese (§ 405a), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3,

Čl. 16

Redaktorská čest

- 1) Redaktor respektuje právní předpisy České republiky.
- 2) Redaktor hájí svobodu projevu, ale současně koriguje svůj projev tak, aby byl v souladu s tímto kodexem.
- 3) Redaktor, o němž lze důvodně předpokládat, že má s ohledem na osobní poměr k věci, k osobám, o nichž reportáž pojednává či jim blízkým osobám takový zájem na vyznění

reportáže, pro nějž lze pochybovat o jeho nepodjatosti, odmítne podílet se na výrobě reportáže, aby nemohl ovlivnit výslednou podobu reportáže.

- 4) Redaktor nesmí přijímat úplatky v jakékoliv formě za účelem zatajení nebo naopak zveřejnění informace.
- 5) Redaktor nesmí pro sebe ani pro jiného získávat finanční prostředky, věcné dary či jiné výhody, aby jeho postavení jako redaktora nemohlo být ohroženo.
- 6) Redaktor zpravodajství a politické publicistiky není aktivně činný v politické straně, nepracuje pro politika či pro výkonnou moc státu a její složky, nepracuje pro významnou obchodní společnost či významný podnikatelský subjekt. Redaktor však může vykonávat funkce v samosprávě na lokální úrovni.
- 7) Redaktor nesmí účinkovat v reklamě ani v obdobné inzerci. Pro tyto účely se za reklamu nepovažuje účinkování v charitativním spotu nebo spotu ve veřejném zájmu, pokud není spojeno s finančním nebo jiným příjmem.
- 8) Redaktor se nepodílí na dehonestaci (znectění, zneuctění) názorů ostatních redaktorů. To však neznamená, že nemůže vyjádřit odlišný a kritický názor.

Čl. 17

Vztah k obecné veřejnosti

- 1) Redaktor nesmí využívat ve svůj prospěch informace, které získá při výkonu svého povolání.
- 2) Redaktor nesmí svou činností dostat do osobní tísně osoby, o nichž podává informace, ledaže by se jednalo o silný veřejný zájem.
- 3) Redaktor respektuje presumpci nevinny.
- 4) Redaktor respektuje soukromí osob, které nejsou osobami veřejného zájmu. U osob veřejného zájmu jsou zásahy do soukromí akceptovatelné v podstatně širší, nikoli však absolutní míře. Prostředky použité k získání informace musejí být vždy přiměřené.

Čl. 18

Veřejný zájem

Veřejným zájmem se rozumí obecný zájem společnosti na tom, aby obdržela určitou informaci. Jedná se např. o informace týkající se činnosti veřejně činných osob (politici, herci, zpěváci sportovci apod.) či o informace, které mohou mít společenský dopad.

Čl. 19

Interpretace Kodexu

- 1) **Kodex je interpretován výlučně etickou komisí ATO. Členy komise jsou vždy: jednatel ATO, právní zástupce ATO a právní zástupci členů ATO provozovatelů televizního vysílání. Právní zástupci provozovatelů vysílání informují o jmenování maximálně dalších tří členů z řad redaktorů. Předsedou komise je jednatel ATO.**

- 2) **Etická komise posuzuje uveřejněné informace na základě stížnosti či podnětu.** Stížnost či podnět se podává na adresu Asociace televizních organizací Praha 2, Salmovská 11.
- 3) **Etická komise se může rovněž zabývat podněty Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (dále „RRTV“) k obsahu zpravodajských či publicistických pořadů a na její vyžádání sděluje stanoviska.**
- 4) Etická komise rozhoduje tak, že porovnává obsah odvysílané informace s Kodexem. Etická komise si může vyžádat zejména stanovisko příslušného redaktora a dalších osob zúčastněných na výrobě reportáže a případně provozovatele televizního vysílání.
- 5) Etická komise je usnášeníschopná je-li přítomno alespoň 5 členů, přičemž každý provozovatel vysílání musí být zastoupen alespoň jedním členem. V případě rovnosti hlasů rozhoduje hlas předsedy komise. Z rozhodování je vyloučen redaktor, který se podílel na zpracování reportáže, o níž se hlasuje.
- 6) V naléhavých případech může být hlasování provedeno hlasováním per rollam. V takovém případě rozhoduje nadpoloviční většina členů komise.
- 7) **Etická komise vydá rozhodnutí – nález (dále „nález“).** Pokud bude zjištěno, že informace byla získána či uveřejněna v rozporu s tímto Kodexem, bude reportáž či její část prohlášena za neetickou. Pokud bude zjištěno, že informace byla získána či uveřejněna v souladu s tímto kodexem, bude reportáž prohlášena za etickou. Nález etické komise se zasílá v jednom vyhotovení dotčenému provozovateli televizního vysílání, případně stěžovateli či osobě, která podala podnět, a redaktorovi, který je autorem reportáže. Pokud se etická komise zabývá podněty RRTV k obsahu zpravodajských či publicistických pořadů, zašle jí nález vždy.
- 8) Nález etické komise nenahrazuje rozhodnutí správních orgánů a soudů.
- 9) Pokud se nejedná o informaci odvysílanou v rámci zpravodajského nebo publicistického pořadu, etická komise podnět nebo stížnost odmítne.
- 10) Etická komise stížnost odloží, pokud nebude mít k dispozici dostatek podkladů k tomu, aby mohla rozhodnout.
- 11) Etická komise odmítne stížnost, která se netýká vysílání členů Asociace televizních organizací.
- 12) Etická komise zasedá podle potřeby, zpravidla 1x čtvrtletně.
- 13) Etickou komisi svolává jednatelka ATO.
- 14) O jednání Etické komise se sepisuje zápis, který je v elektronické podobě rozeslán členům komise a je archivován v jednom vyhotovení v sídle ATO.

Čl. 4 Tvůrce – základní předpoklad úspěchu

4.1 Česká televize považuje tvůrce programu (pořadů), ať již jsou jejími zaměstnanci či externími spolupracovníky, za rozhodující předpoklad úspěšného naplňování veřejné služby. Je si zejména vědoma závazku v oblasti původní tvorby a vlastní výroby pořadů. Proto všestranně vytváří dobré tvůrčí zázemí a podmínky pro svobodnou konkurenci nápadů a jejich realizaci založenou na rovné příležitosti, kterou musí předurčovat předem daná jasná a spravedlivá pravidla spolupráce s Českou televizí.

4.2 Česká televize vystoupí na ochranu svobody projevu tvůrců bez ohledu na skutečnost, zda s ní právě spolupracují, neboť protiprávní upírání svobody projevu jednomu, může v budoucnu vést k upření stejného práva dalším. Česká televize bude přiměřeně svým možnostem jednat solidárně, jestliže se tvůrce bez svého zavinění ocitne v nebezpečí v souvislosti s plněním svých profesionálních povinností. V zájmu pracovníků, kteří se pro výkon své práce v České televizi dostanou bez svého zavinění do nebezpečí či obtížné životní situace, Česká televize vyvine úsilí k zajištění nezbytné bezpečnostní a právní pomoci a po nezbytně nutnou dobu nouze též materiální podpory.

4.3 Výhrada svědomí - Česká televize bude respektovat právo tvůrce na integritu vlastního svědomí, a pokud zaměstnanec svému nadřízenému nebo externí spolupracovník osobě, která s ním za Českou televizi jedná, předem oznámí, že mu svědomí nedovoluje pracovat na určitém tématu, bude takový tvůrce z práce na daném tématu uvolněn, aniž by za to byl s výhradou ušlé odměny za takto nevykonanou práci sankcionován. Tvůrce nemůže být ani dodatečně nucen projevit se v pořadu způsobem, který odporuje jeho svědomí nebo kterým by měnil záměr a smysl jeho díla. Dostane-li se v takovém případě do sporu s nadřízeným pracovníkem, čímž vyvstane možnost konfliktu svědomí, pak je Česká televize povinna jednat spolu s tvůrcem, případně s profesní organizací, která ho s jeho souhlasem zastupuje, o řešení vzniklých rozporů obdobným způsobem, jaký je upraven v čl. 4.6.

4.4 Česká televize je povinna všestranně chránit duševní vlastnictví tvůrců. Za tímto účelem vede rejstřík námětů a scénářů, do něhož chronologicky zapisuje autorské náměty a scénáře, které zde byly České televizi předloženy. Na požádání tvůrce vydá písemné potvrzení, že jeho námět nebo scénář je od určité doby veden v tomto rejstříku. Česká televize je povinna zabezpečit, aby předložené náměty nebo scénáře nebyly zneužity k poškození autorských práv.

4.5 Česká televize v souladu s úpravou autorského zákona rozlišuje mezi zaměstnaneckým autorským dílem a díly ostatními. Rozhodování o užití a případných úpravách autorského díla vytvořeného zaměstnancem při plnění pracovních úkolů se řídí organizační strukturou České televize a nadřízený pracovník je oprávněn rozhodnout o úpravách zaměstnaneckého autorského díla, nebude-li tím snížena jeho hodnota. Zacházení s jinými než zaměstnaneckými díly se řídí smlouvou, kterou Česká televize s externím spolupracovníkem uzavřela. Česká televize je povinna dbát, aby obsah těchto smluv byl smluvním stranám předem jasný, a nedocházelo tak ke sporům ohledně určení práv k dílu. Tímto ustanovením není dotčen čl. 5.16.

4.6 Tvůrci, kteří pracují pro Českou televizi, musí zachovávat Kodex, i kdyby nebyli zaměstnanci České televize. Tvůrci jsou také povinni dodržovat v oboru obecně uznávané samoregulační profesní a etické standardy svých profesí. V případě vzniku konfliktu mezi zásadami, které pro tvůrce vyplývají ze samoregulačních profesních norem a některým ustanovením Kodexu nebo interního předpisu České televize, je tvůrce povinen na tuto skutečnost předem upozornit odpovědného pracovníka, který za Českou televizi s tvůrcem jedná. Zaměstnanec je v takovém případě povinen upozornit svého nadřízeného. Česká televize je povinna spolu s tvůrcem, případně profesní organizací (například Komorou programových pracovníků médií veřejné služby), která ho s jeho souhlasem zastupuje, jednat o překonání těchto rozporů. Při řešení vzniklých rozporů je třeba v první řadě ověřit soulad sporných norem s právním řádem a základními hodnotami, ze kterých vychází Kodex. V zájmu vyčerpání všech prostředků k překonání rozporů využijí Česká televize a tvůrce, případně jeho zastupující organizace možnosti dohodnout se na zprostředkovateli dohody z řad v oboru obecně uznávaných osobností, případně institucí nezávislých na obou stranách.

Vážený pane předsedo, vážení členové Rady České televize,

dovolte, abychom se na vás obrátili v dvojediném postavení zaměstnanců zpravodajství České televize, ale rovněž zástupců veřejnosti, jako na orgán, jímž se uplatňuje právo veřejnosti na kontrolu činnosti České televize.

Podle § 2, odst. 2), písm. a) zákona o České televizi patří mezi hlavní úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů. V posledních měsících je však redaktorům v řadě případů v plnění tohoto úkolu vedením redakce zpravodajství bráněno. Ve svém důsledku to vede k tomu, že plnění úkolů veřejné služby v oblasti televizního vysílání je ohroženo a Česká televize tak porušuje nejdůležitější povinnost uloženou jí zákonem o České televizi.

Obracíme se proto na vás s žádostí, abyste posoudili, zda níže uvedené příklady zásahů do vysílání ze strany vedení redakce zpravodajství jsou v souladu s výše uvedenými povinnostmi televize veřejné služby.

Situace je o to vážnější, navíc nyní v době voleb do Poslanecké sněmovny, že nemusí jít o náhodné selhání jednotlivce ve vedení Redakce zpravodajství ČT, ale může se jednat o systematické a cílené využívání veřejnoprávního zpravodajství ke službě jedné politicko - obchodní skupině. Cenzorské zásahy či pokusy o ně, příkazy vedoucí k porušování objektivity a vyváženosti ze strany šéfredaktora zpravodajství se vystupňovaly v době kampaní před volbou prezidenta ČR a po zvolení Miloše Zemana hlavou státu.

Dokument adresovaný vám, předsedovi a členům Rady ČT, je neveřejný, jelikož by mohl zásadním způsobem poškodit dobré jméno České televize a to rozhodně není naším cílem. V zájmu koncesionářů, kteří televizi veřejné služby platí, vás ale žádáme, abyste jakožto členové orgánu zastupujícího veřejnost vyzvali vedení ČT, aby se začalo zabývat konkrétní odpovědností řídicích pracovníků ve zpravodajství ČT24 a vyvodilo důsledky z jejich jednání, pokud bude shledáno jako odporující zákonu o České televizi a jejímu Etickému kodexu. Žádáme rovněž o poskytnutí záruk, že se podobné praktiky nebudou opakovat.

Zároveň vás žádáme o posouzení, zda je v souladu s etikou a principem nezávislosti televize veřejné služby skutečnost, kdy generální ředitel ČT osobně zjišťuje, jaké názory na práci moderátorů zpravodajství mají politici - s odkazem na významnost této cílové skupiny.

Všechny možnosti domoci se nápravy jsme již vyčerpali, neboť o situaci byl opakovaně informován jak ředitel zpravodajství, tak generální ředitel. Jediným výsledkem bylo zastrašování a vyhrožování všem, kteří projeví snahu se těmto praktikám postavit a ve věci se jakkoli angažovat.

Tento podnět ovšem není anonymní. Jména zaměstnanců ČT, kteří se na vás obracejí, zná předseda Rady ČT Milan Uhde. Jména nezveřejňujeme kvůli obavám z pomsty a taky po zkušenostech z dob minulých.

Když se v prosinci 2011 objevila v redakci zpravodajství první podezření z nestandardních zásahů do vysílání, vyzval předseda Milan Uhde novináře ČT k odvaze, aby se proti takovým postupům postavili veřejně, a pod svým jménem. Jeden z redaktorů, který na zásahy tehdy novinářské kolegy upozorňoval - Jakub Kalenský - byl o pár týdnů později na hodinu z České televize propuštěn.

Příklady zásahů vedení redakce zpravodajství ČT do obsahu vysílání v roce 2013

Prezidentova „viróza“ – ČT24 – 9. - 11. 5. 2013

Ve čtvrtek 9. 5. v 18 hodin odvysílala ČT24 (v přímém přenosu) záběry vrávorajícího prezidenta po příchodu z ruské ambasády do katedrály sv. Víta ke korunovačním klenotům. O možných příčinách nestabilní chůze začaly vzápětí spekulovat internetové servery. V pátek 10. 5. z denních zpráv prezidentovy záběry vrávorající chůze zmizely. A to proto, že v reakci na oznámení prezidentské kanceláře, že hlava státu má virózu, došlo v denních zprávách k vystřížení záběrů vrávorajícího prezidenta či k jejich výměně za archivy.

Vysílání ČT24 v pátek 10.5. :

13:10 - zpráva o "viróze" hrána na archivní záběry

13:11 - z ilustračních záběrů v příspěvku o výstavě vystřížena přesně scéna se zavrávoráním

14:18 – z ilustračních záběrů v příspěvku o výstavě vystřížena přesně scéna se zavrávoráním

15:05 - zpráva o "viróze" hrána na archivní záběry

16:00 - v souhrnných zprávách nehrána zpráva o viróze vůbec

17:25 - z ilustračních záběrů v příspěvku o výstavě vystřížena přesně scéna se zavrávoráním

Události v pátek a v sobotu

Hlavní večerní zpravodajská relace Události v pátek uvedla jen tolik, že „prezident má virózu, bude se doma léčit a do úřadu se vrátí až po víkendu“. O den později, v sobotu, Události tuto tezi podpořily ještě informací, že „zdravotní stav prezidenta se zlepšuje a podle jeho manželky šlo o chřipku“.

Prezidentova viróza – 168 hodin – 10. 5. 2013

V odpoledních hodinách zatelefonoval šéfredaktor Petr Mrzena dramaturgyni pořadu 168 hodin a zakázal jí použít jakékoliv záběry vrávorajícího prezidenta. Uvedl, že prezident má podle stanoviska Hradu virózu, a tak není vhodné je do pořadu tohoto typu vůbec zařazovat. Dramaturgyně se pokusila ho přesvědčit, že této události se nelze dost dobře zcela vyhnout a že diváci takto restriktivní zásah do vysílání poznají, šéfredaktor ale názor nezměnil. Dramaturgyně se poté obrátila na editora s dotazem, jak postupovat. Na jeho doporučení telefonovala řediteli zpravodajství, ale nezastihla jej. Kontaktovala proto znovu šéfredaktora s upozorněním, že do rubriky Malostranské korekce je zařazen jím už schválený záznam, v němž si prezident Miloš Zeman dělá legraci ze spícího Karla Schwarzenberga při své návštěvě parlamentu (o 2 dny dříve), a že bude působit velmi podivně a záměrně, pokud se pořad Zemanově „viróze“ zcela vyhne. Šéfredaktor nakonec souhlasil s jen velmi opatrnou zmínkou ve stejné rubrice, že „prezident má virózu.“

Prezidentská volba - Benešovy dekrety – 20. 1. 2013

Šéfredaktor Petr Mrzena nechtěl vysílat přímý přenos tiskové konference Karla Schwarzenberga na téma Benešových dekretů a ataků ze strany Miloše Zemana a Václava Klause. Přenosový vůz byl již na vysílání připraven, k zastavení přenosu došlo krátce před vysíláním. Na dotaz editora, který žádal vysvětlení, šéfredaktor odůvodnil zásah slovy, že „neví, co Schwarzenberg řekne“. Očekávalo se, že Karel Schwarzenberg promluví na téma rozpoutané diskuse ohledně Benešových dekretů. Tisková konference byla odvysílána až později během dne pouze ze záznamu.

Šéfredaktor má samozřejmě právo rozhodnout o nezařazení tiskové konference do vysílání, ale tento příklad může v kontextu ostatních zásahů ukázat na mechanismus, jakým systematicky dochází ke zvýhodňování v informování o osobě Miloše Zemana ve zpravodajství televize veřejné služby.

Prezidentská volba - Lživý inzerát proti Karlovi Schwarzenbergovi – 1. den 2. kola - 25. 1. 2013

Ve čtvrtek 24. ledna bylo domluveno na odpolední poradě vedení s editory, že v pátek, v 1. den 2. kola, budou bez jakéhokoliv zásahu živě (nebo ihned po odeslání materiálu do redakce) odvysílána hlasování a následná prohlášení Václava Klause, Miloše Zemana a Karla Schwarzenberga. Hlasování i prohlášení se odvysílala tak, jak bylo domluveno (Miloš Zeman jen hlasoval, prohlášení neměl). Karel Schwarzenberg se ve svém prohlášení jen krátce ohradil proti lživému inzerátu otištěnému proti jeho osobě v deníku Blesk. Po odvysílání šéfredaktor Petr Mrzena

zařazení příspěvku v rozporu s původní domluvou zkritizoval. Následně šéfredaktor chtěl nahradit vyjádření Karla Schwarzenberga k inzerátu spotem o tom, že se Karel Schwarzenberg spletl a místo obálky s hlasovacím lístkem vhodil do volební urny pouze prázdnou obálku. Editor neuposlechl, výměnu spotů neprovedl. Spoty ve zprávách zůstaly oba. Reakce na inzerát ale už jen jako krátká čtená zpráva.

V pondělí 14. 1. 2013 se oproti všem dosavadním zpravodajským zvyklostem vůbec nehrály zahraniční ohlasy na první kolo prezidentské volby. V diskusi k případnému zařazení se objevil ze strany vedení argument, že zahraniční média budou určitě psát o Zemanově vazbě na Rusko a redakce to nebude mít jak vyvážit. Argument byl neopodstatněný, jelikož reflexe ohlasů zahraničních médií by byla jako vždy komplexní, nikdo by nevybíral pouze jednostranně zaměřené články.

Další příklady zásahů šéfredaktora do zpravodajství

Čínský orchestr v Praze – 2. 2. 2013

V sobotu v poledne dostala redaktorka úkol natočit reportáž o Čínském novém roku (konal se až o 8 dní později). Zpravodaj ČT v Číně do Prahy vzkázal, že téma lze natočit až v okamžiku, kdy událost skutečně začne, nikoliv v předstihu. Redaktorka proto na pokyn nadřízených začala shánět Číňany v Česku, aby před kamerou ČT připravili „novoroční“ hostinu. Zadání působilo už od počátku zvláště, nicméně se povedlo sehnat aspoň Vietnamce z tržnice, kteří byli ochotni před kamerou sehrát za finanční úhradu „přípravu čínských oslav“. Součástí zadání bylo natočit i generální zkoušku Šanghajského rozhlasového orchestru, který se odpoledne konal v Obecním domě. Při textové kontrolní produkci editor redaktorce sdělil, že v reportáži se musí objevit i vystoupení Jana Kohouta z ranního vysílání ČT24. Redaktorka s Kohoutovým zařazením do reportáže nesouhlasila, protože nedávalo smysl, editor ale uvedl, že tak musí být na výslovnou a opakovanou žádost šéfredaktora Petra Mrzeny. Nikoliv tedy například sinolog, ale tehdejší zástupce Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce v ranním bloku, a poté i v hlavní relaci Události okomentoval „význam Nového roku pro Číňany“. (Jan Kohout je dnes ministrem zahraničí v demisi ve vládě Jiřího Rusnoka.)

Tato stejná komora byla organizátorem čínského koncertu a je z části financována společností PPF.

Podivné rychlé shánění a dotáčení „Číňanů chystajících se v Praze na Nový rok“ tak působilo spíše jako kamufláž pro umístění komerční aktivity soukromého subjektu do veřejnoprávního vysílání.

Den po odvysílání reportáže byl na její nestandardnost upozorněn sloužící šéfreditor ČT24 (F.Lutonský). Dotaz, zda mu okolnosti příspěvku přijdou v pořádku, ironicky odbyl a tématu se dál nevěnoval.

Ředitel zpravodajství Zdeněk Šámal byl na redakční poradě dne 14. 8. 2013 redaktory vyzván, aby okolnosti vzniku této „reportáže“ vysvětlil. Uvedl, že „šlo o případ klientelismu a že to byla chyba“. Bližší informace nesdělil.

Boj uvnitř vedení ČSSD – 6. 8. 2013

Šéfredaktor Petr Mrzena trval na větším prostoru ve vysílání pro statutárního místopředsedu ČSSD Michala Haška v neprospěch předsedy ČSSD Bohuslava Sobotky. V den, kdy předseda B. Sobotka oznámil, že stejně jako jeho oponent M. Hašek podpoří Rusnokovu vládu, a vyslovil se tak v rozporu se svým dřívějším postojem, nařídil šéfredaktor editorům, že M. Haška musí být ve vysílání víc než B. Sobotky („Shodujeme se všichni na tom, kdo dnes vyhrál?! Vyhrál Hašek, tak ho musí být ve vysílání víc.“). Následovalo upozornění editora, že zastoupení by mělo být alespoň rovnoměrné, když předsedou strany je stále B. Sobotka.

Černá stavba zastupitele ČSSD – červen 2012

V červnu 2012 se připravovalo v redakci zpravodajství natáčení reportáže o podezření z „černé stavby“ zastupitele na Praze 1 a předsedy správní rady Nemocnice na Františku Rudolfa Demeše (ČSSD). Stavěl domek v chatové osadě Lahovská, v městské části Velká Chuchle. V osadě se ale smí stavět jen rekreační objekty. Stavba navíc vůbec nebyla ohlášená, což potvrdila vedoucí stavebního úřadu v Radotíně, úřad v té době věc prověřoval a chystal se na kontrolní prohlídku. V této fázi byla reportáž vedením redakce zastavena. Panuje důvodné podezření, že za zásahem stály klientelistické vazby.

Závěrem

Vážený pane předsedo, vážení členové rady ČT,

věříme, že výše popsané skutečnosti dostatečně ilustrují, jak je v posledních měsících ohrožována objektivita a nestrannost zpravodajství televize veřejné služby. Doložit můžeme i další příklady ovlivňování vysílání zpravodajství ze stávající volební kampaně, v příloze 1).

Doufáme, že tuto stížnost shledáte jako důvodnou a budete se celou záležitostí zabývat v co nejkratší době, aby mohlo zpravodajství ČT beze zbytku plnit svoje poslání vůči veřejnosti – tedy přinášet kvalitní a necenzurované zprávy.

Na základě výše uvedeného vás žádáme, abyste v souladu s § 8, odst. 1), písm. i) zákona o České televizi důsledně dohlédli na plnění úkolů veřejné služby v oblasti televizního vysílání a na naplňování zásad vyplývajících z Kodexu České televize a za tím účelem vydali stanovisko, které by označilo kroky vedení České televize cenzurující zpravodajství a favorizování některých politických proudů, které ve svém důsledku vedou k porušování principu objektivity a vyváženosti, za jsoucí v rozporu s úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání.

S pozdravem a v úctě

23 moderátorů, redaktorů a editorů České televize

V Praze, dne 25. října 2013

Příloha 1)

A jak ukazují příklady posledních týdnů, praxe ovlivňování vysílání zpravodajství ČT24 pokračovala i před posledními, předčasnými volbami do PSP ČR.

Vysílání ČT v období před parlamentními volbami 2013

Prezident Miloš Zeman a byty OKD

ČT se dne 24. 9. 2013 v relaci Události zabývala návrhem prezidenta Miloše Zemana pro důl Paskov. Prezident navrhl, aby vlastník převedl byty OKD na moravskoslezský kraj a ten by pak z výnosů financoval útlum dolu.

Již v odpoledních hodinách (v 15:52 hod. server aktuálně.cz, v 18 hod. ČTK) vyšlo najevo, že Zemanův návrh je nerealizovatelný. (Zakazuje ho privatizační smlouva, vlastník navíc byty ručil za 10miliardovou půjčku u investorů.) ČT se prezidentovu návrhu věnovala hned na začátku relace. Skutečnost, že je nereálný, na rozdíl od ostatních médií zcela ignorovala. Prezidenta Zemana tak prezentovala jako autora návrhu "řešení pro Paskov", aniž by jeho myšlenku jakkoliv zkonfrontovala s již známými fakty.

Zemanova spanilá jízda po republice

V pořadu Události zaznamenala 25. 9. 2013 Česká televize jednu z cest prezidenta Miloše Zemana po ČR. Prezident navštívil jihomoravský krajský úřad, kde strávil několik hodin po boku jihomoravského hejtmána a statutárního místopředsedy ČSSD Michala Haška. Události zcela pominuly aktuální souboj uvnitř ČSSD mezi předsedou ČSSD Bohuslavem Sobotkou a statutárním místopředsedou Michalem Haškem – mocenský konflikt posilovaný právě osobou prezidenta Zemana. Reportáž navíc vyzněla pro prezidenta oslavně, bez náznaku kritické analýzy: potlesk zaměstnanců krajského úřadu, následný přídavek od krajských zastupitelů apod. (Např. MF Dnes informovala o tom, že ne všichni zúčastnění tleskali dobrovolně.) Závěr reportáže se jen okrajově věnoval „pískajícímu protestu“, slovy „ne všichni ale prezidenta vítali.“ Např. komerční stanice Nova zaznamenala a odvysílala ve svém zpravodajství i to, že pískajícího demonstranta zatkla policie a několik hodin ho držela v cele předběžného zadržení. (Stejně tak i veřejnoprávní rozhlasová stanice Radiožurnál). ČT tuto informaci v Událostech dne 25. 9. 2013 zcela pominula.

Ministr za SPOZ a personální čistky

ČT se dne 1. 10. 2013 v relaci Události zabývala personálním zemětřesením v resortu ministerstva dopravy. Ministr Zdeněk Žák náhle, bez uvedení závažných důvodů, odvolal 3 ředitele státních podniků. Ačkoliv prezentaci kandidátů do PS PČR má přísně regulovat volební kodex ČT, ministr, který kandiduje jako lídr SPOZ v Praze, se (jako jediný a sám) objevil v přímém vstupu v relaci Události. Zde bez jakékoliv oponentury a konfrontace Žák vše „vysvětlil“. Vyznění tak bylo jednostranné a zcela ve prospěch kandidujícího politika. Došlo tak k porušení Pravidel předvolebního a volebního vysílání ČT, podepsaných a schválených generálním ředitelem dne 17. 9. 2013. Konkrétně pak pravidlo 8, jehož část zní: „Je třeba zabránit tomu, aby se Česká televize stala nástrojem jednostranné či zkreslující propagace konkrétního kandidáta na funkci poslance nebo politického subjektu...“

Vztyčený prst výtvarníka Davida Černého na Vltavě

Dne 21.10. 2013 bylo z Událostí vyřazeno téma, že výtvarník David Černý namířil z Vltavy na Pražský hrad obří vztyčený prostředníček. Umělec uvedl, že svým dílem vyjadřuje názor na politiku prezidenta Miloše Zemana (o uměleckém díle informovaly světové agentury i tisk jako Reuters, New York Times či BBC). Šéfredaktor Petr Mrzena téma původně nechtěl zařadit ani do denní agendy ČT24. Po naléhání části redakce, aby se téma objevilo na ČT24 aspoň v krátké čtené zprávě, bylo toto nakonec po konzultaci s ředitelem zpravodajství povoleno s jimi schváleným textem. Text této vedením schválené čtené zprávy pak zařadil do bodového scénáře rovněž editor Událostí. To mu ale vzápětí vedení zpravodajství zakázalo s odůvodněním, že „výtvarník David Černý podporuje TOP 09 a vysílání na ČT24 stačilo“. Tento zákaz kontrastuje s předchozím příkladem, kdy lídr kandidující za SPOZ mohl naopak v Událostech vystoupit proti volebním pravidlům ČT a zcela bez omezení. Výtvarník Černý navíc, jak známo, ani nikam nekandiduje.

Šéf legendárního JZD a kandidát SPOZ ve Zlínském kraji

Dne 22.10. 2013 uvedla hlavní zpravodajská relace Události ve čtené zprávě mezi osobnostmi, které letos prezident Zeman vyznamená na státní svátek 28. října, taky někdejšího předsedu zemědělského družstva Slušovice Františka Čubu. František Čuba přitom kandiduje za SPOZ ve Zlínském kraji. Došlo tak k porušení Pravidel předvolebního a volebního vysílání ČT, podepsaných a schválených generálním ředitelem dne 17. 9. 2013. Konkrétně pak pravidlo 9: „Ve všech zpravodajských a politicko – publicistických pořadech, v nichž vystupují představitelé politického života a veřejné správy, bude uvedena stranická příslušnost takových osob bez ohledu na to, zda kandidují ve volbách či nikoliv.“ František Čuba je členem SPOZ.

Příloha č. 12

Zápis ze zasedání komise pro etiku ze dne 11. prosince 2013

*) Komise pro etiku při SNČR se na svém zasedání 11. prosince 2013 zabývala situací v České televizi a došla k následujícím závěrům:

Jak zákon o České televizi, tak Etický kodex ČT hovoří o objektivitě, při tom je jasné, že objektivita je pojem sporný – manipulovat jde zařazením (nezařazením) příspěvků, zpracováním, jazykem – každý redaktor i editor má určité zázemí, určité zájmy, vzdělání, zkušenosti. V tomto smyslu je potřeba zákon i kodex upravit. Viz paragrafy III. 10 Česká televize musí dostát požadavkům nestrannosti a objektivity. Aby ČT obhájila svůj statut veřejnoprávnosti, tedy výjimečnosti v získávání zdrojů na trhu, musí být příkladem SNAHY o nestrannost.

Pojem objektivity a vyváženosti je zakotven ve dvou ustanoveních zákona o vysílání:

a) § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. zní: „Provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivity a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.“

b) § 31 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. zní: „Provozovatel vysílání poskytuje objektivní a vyvážené informace nezbytné pro svobodné vytváření názorů. Názory nebo hodnotící komentáře musí být odděleny od informací zpravodajského charakteru.“

V Etickém kodexu ČT se mimo jiné říká:

I. 1 Česká televize je zřízena zákonem o České televizi jako provozovatel televizního vysílání poskytující službu veřejnosti tvorbou a šířením televizních programů. S vědomím svého postavení a v souladu s právním řádem České republiky vyvíjí činnost jako nezávislé a nestranné médium.

I. 3 Ze závazku poskytovat veřejnou službu v oblasti televizního vysílání pro Českou televizi vyplývají zejména následující povinnosti...:

c) přispívat k uskutečňování svobody slova, myšlení či tvorby a za tímto účelem upřednostňovat ve vysílání pořady, které otevírají prostor pro svobodné vytváření názorů.

III. 3 Česká televize přistupuje k divákům jako k rovnocenným partnerům v komunikaci témat, která určují její program, což především znamená, že diváka nepodceňuje ani ho nesmí nepřímou urážet ponižujícími a vulgárními pořady.

III. 7 Při plnění informační povinnosti jsou pracovníci České televize povinni jednoznačně oddělit skutková tvrzení od komentáře. Informace, které Česká televize vysílá, musí být ověřené. Při práci s informacemi je nezbytné postupovat s dostatečnou péčí tak, aby výsledkem byla přesná a divákovi pohotově předaná zpráva. Zamlčet podstatnou informaci nebo zfalšovat určitý dokument znamená vážné porušení povinností.

Komentář: nelze tedy používat archivních materiálů nebo dotáček, aniž by bylo jasně řečeno, že je to archivní materiál. Divák je tak klamán.

Pokud Etický kodex ČT schvaloval parlament, od počátku bylo jasné, že politici budou chtít veřejnoprávní vysílání ovlivňovat. Veřejnoprávní televize musí mít mechanismy, jak tomu zabránit.

Komentář: Není důležitý jen výsledek, který byl nakonec v TV vysílán, ale hrubý materiál, který výsledku předcházela.

ČT 24 přes den i v podvečer nemá sledovanost jako hlavní večerní zprávy Události, stejně takovou sledovanost nemají Události, komentáře. Nelze tedy argumentovat, že něco bylo v ČT 24 – lze předpokládat, že diváci sledují především Události. Proporčně může být zastoupení v pořádku, ale fakticky není.

Existuje veřejný zájem – ten se týká především veřejně činných osob – na ten se vždy může redaktor odvolat, v případě politiků a prezidenta tím spíš.

V zahraničí (Francie, Británie) existuje klauzule svědomí, u nás nic takového není. Říká, že se na ni novinář může odvolat, když nesouhlasí s názorem nadřízeného (nebo majitele). Veřejnoprávní TV je financována z daně, z koncesionářských poplatků – majitelem je potom veřejnost. Tak že, pokud redaktor s nějakým postupem nesouhlasí, měl by mít možnost požádat o rozhodnutí nezávislého arbitra.

a) řešení: ombudsman, na ČT nezávislý – nesmí tam mít ani nepatrný úvazek, nesmí pro TV pracovat ani jako producent, redaktor, komentátor. K němu by se měli mít možnost odvolat jak redaktoři, tak diváci. Otázka je ovšem, jak bude placen, aby byl opravdu nezávislý.

b) Je třeba sledovat, jak bude zacházeno s autory petice. Jakmile bude podezření, že jsou šikanováni, má o tom být veřejnost informována.

*) Reklama

Komise pro etiku obdržela podání, týkající se skryté reklamy ve zpravodajství ČT (viz např. odkazy http://www.lidovky.cz/nepoucitelna-ct-ve-zpravach-znovu-propaguje-soukromou-firmu-pug-/media.aspx?c=A131205_115032_In-media_mc http://www.lidovky.cz/sporeni-v-ct-vychvalovala-pani-eva-slo-o-manazerku-raiffeisen-puk-/media.aspx?c=A131122_170653_In-media_mc

http://www.lidovky.cz/ct-v-udalostech-propagovala-soukromou-firmu-netusili-jsme-to-tvrdi-114-/media.aspx?c=A131111_092533_ln-media_mc#utm_source=clanek.lidovky&utm_medium=text&utm_campaign=a-souvisejici.clanky.clicks)

KPE chápe, že je potřeba mluvené zprávy doplnit obrazem, nicméně konstatuje, že i kdyby šlo jen o neprofesionalitu a nikoli záměr, vždy je potřeba ověřit, kdo na obrazovce vystupuje.

Zapsala Barbora Osvaldová

Předsedkyně KPE při SNČR